

2021

KONKURRENSVERKET
Årsredovisning 2021

Konkurrensverket
Stockholm, februari 2022

Generaldirektören har ordet

Under 2021 tog Konkurrensverket ett stort digitalt kliv framåt. Förklaringen är förstas pandemin. Omständigheterna har medfört att vi har behövt arbeta på helt nya sätt för att kunna fullgöra våra uppdrag. Vi har utvecklat nya digitala rutiner och arbetsformer. Det här är en utveckling som kommer att fortsätta även när konsekvenserna av pandemin har klingat av, det är jag övertygad om.

Efter att ha arbetat på distans under större delen av året inledde vi under hösten en successiv återgång till kontoret. Dessvärre ökade smittspridningen i slutet av året, nya restriktioner följde och hemarbetet återinfördes för nästan alla medarbetare. Jag konstaterar att hemarbetet har fungerat väl och att vi har bedrivit ett effektivt arbete trots att vi befunnit oss på distans. Detta har medfört att Konkurrensverkets medarbetare har erbjudits möjligheten att delvis arbeta hemifrån även efter pandemin. Hybridarbetsformer innebär förstas utmaningar och just nu befinner vi oss i en läroprocess där vi gemensamt utvecklar ett mer flexibelt, ofta digitalt och för varje arbetsuppgift, ändamålsenligt arbetssätt.

Det gångna året har för Konkurrensverkets del även inneburit att nya uppdrag har införlivats i verksamheten. Det gäller dels uppdraget att utöva tillsyn över och vara registermyndighet för annonsdatabaser vad gäller upphandling, dels tillsynen enligt den nya lagen om otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter som trädde i kraft den 1 november. Det är viktiga uppdrag som har inneburit att vi har fått ta oss an nya sakfrågor och välkomna nya medarbetare till myndigheten.

Inför den nya lagens införande har vi i vårt förberedelsearbete lagt stor vikt vid kontakter med marknaden, bland annat för att vi ska få en så god förståelse som möjligt för de delar av lagstiftningen som marknadens aktörer uppfattar som oklara. Med den utåtriktade verksamheten vill vi också bygga förtroende för vår verksamhet hos de aktörer som berörs av lagen och säkerställa att vi har rätt fokus och perspektiv på vår verksamhet.

Under året har vi även inlett förberedelser för att möta de förändringar som är att vänta vad gäller upphandlingsreglerna. Nya regler har trätt i kraft den 1 februari 2022 och vi påbörjade redan under hösten arbetet med att anpassa verksamheten med anledning av det nya regelverket. Den här förändringen och andra av regeringen aviserade lagstiftningsärenden på upphandlingsområdet, inte minst gällande regleringen av tillsynsverksamheten, kommer att påverka vårt arbete, och våra arbetsformer och förhållningssätt måste utvecklas och anpassas i takt med att regleringen ändras.

Förändringar av konkurrenslagen trädde i kraft den 1 mars 2021 och innebär bland annat att Konkurrensverket nu förfogar över nya instrument i konkurrenstillsynen. Konkurrensverket har nu beslutsbefogenheter som bättre överensstämmer med övriga konkurrensmyndigheter inom EU, vilket bland annat kommer att underlätta vårt omfattande och angelägna internationella samarbete.

Digitaliseringen fortsätter att snabbt förändra såväl marknader som företag. Det är en utveckling som har fört med sig mycket positivt, men den ställer också nya krav på konkurrensmyndigheter runt om i världen. På det internationella området har de digitala plattformsmarknadernas framväxt bland annat lett till nya lagstiftningsförslag på EU-nivå. Avsikten är att bland annat reglera agerandet av stora globala plattformar som fungerar som så kallade grindvakter.

Konkurrensverkets medarbetare har med sina expertkunskaper på olika sätt varit involverade i och bidragit till det internationella lagstiftningsarbetet. Men den digitala utvecklingen är en strategisk utmaning som vi också måste hantera i ett nationellt perspektiv. Flera länder har infört, eller är på väg att införa, nya verktyg som konkurrensmyndigheter kan använda för att åtgärda vissa konkurrensproblem som inte kan hanteras med stöd av den nuvarande konkurrenslagstiftningen.

En av slutsatserna i vår rapport *Konkurrens på digitala plattformsmarknader*, som vi publicerade i februari, är att vi även på svensk nivå bör utreda om ytterligare verktyg behöver införas för att åtgärda strukturella problem, som har identifierats inte minst till följd av den pågående digitaliseringen. Men strukturella konkurrensproblem är inte något unikt för digitala marknader. I den utredning om konkurrensen i byggmaterialindustrin, som vi under året har utfört på regeringens uppdrag, konstaterar vi att också branschen för byggmaterial lider av konkurrensproblem, som delvis har att göra med marknadens struktur. Även det är ett resultat som visar att det är angeläget att utreda behovet av ett kompletterande svenskt regelverk till nuvarande förbuds- och förvärsregler.

Andra frågor som kommer att kräva vår uppmärksamhet framöver är utvecklingen av digitala annonsmarknader. Av en rapport om konkurrens och tillväxt inom e-handeln, som vi har tagit fram på regeringens uppdrag, framgår att konkurrensen inom den svenska e-handeln generellt är god, men att förutsättningarna snabbt kan förändras. En fråga som är av särskild vikt är företagets möjligheter att synas digitalt. Om den digitala synligheten begränsas riskerar det att påverka konkurrensen och vi ser därför ett behov av att närmare granska utvecklingen av digitala annonsmarknader.

Den här liksom många andra dagsaktuella frågor är inte bara gränsöverskridande utan påverkar också flera myndigheters arbete även på nationell nivå. Vi behöver därför dela erfarenheter och lära av varandra. Den angelägna samverkan som vi sedan tidigare har inlett med Konsumentverket och Integritetsskyddsmyndigheten fortsätter därför och vi avser att utveckla det ytterligare framöver. Vi har under året bland annat arrangerat myndighetsgemensamma seminarier där våra medarbetare har träffats för att diskutera viktiga och gemensamma frågeställningar på området.

Samarbetet fortgår även på nordisk nivå. Det resulterade under 2021 i en rapport om nätapoteksmarknaden i Norden, som de nordiska konkurrensmyndigheterna gemensamt publicerade.

Vårt arbete med att utveckla verksamheten sker på flera fronter. Förutom det pågående arbetet med att ta fram nya regler och verktyg gör vi också en viktig och nödvändig intern satsning på dataanalys. Under det gångna året har vi förstärkt vår kompetens på området. Den kompetensen kommer, tillsammans med andra förändringar, att bidra till att de engagerade och kunniga medarbetare som jag har glädjen att arbeta med, får utvecklade förutsättningar att bedriva en effektiv, modern och rättssäker tillsynsverksamhet, anpassad efter tidens krav.

Rikard Jermsten
Generaldirektör

Innehåll

Generaldirektören har ordet.....	3
Konkurrensverkets uppdrag och vision.....	7
Årsredovisningens disposition.....	8
Styrning och uppföljning.....	9
Konkurrensverkets tillsynsverksamhet	11
Konkurrens.....	15
Offentlig upphandling.....	21
Otillbörliga handelsmetoder.....	35
Rapporter	42
Rapporter på uppdrag av regeringen.....	43
Rapporter till EU-kommissionen.....	43
Resultat av rapport- och analysverksamheten.....	43
Remisser	45
Exempel på yttranden under 2021.....	45
Remissernas resultat.....	48
Samverkan	49
Resultat av samverkan.....	52
Forskning.....	53
Pågående projekt som har fått forskningsmedel beviljade 2021.....	53
Uppdragsforskning.....	55
Forskningsseminarier och uppsatstävling.....	56
Rådet för forskningsfrågor.....	57
Forskningens resultat.....	58
Internationellt arbete.....	59
EU.....	59
Nordiskt samarbete.....	61
Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling.....	62
International Competition Network.....	62
Resultat av det internationella arbetet.....	63

Kommunikation	64
Kommunikationsinsatser, kanaler och kanalval	64
Konkurrensverket i media	67
Kännedom om myndigheten	68
Kommunikationens resultat	68
Organisation och kompetensförsörjning	69
Organisation	69
Kompetensplanering och rekrytering	69
Kompetensutveckling	70
Attraktiv arbetsplats	70
Kompetensförsörjningens resultat	72
Fakta i korthet	74
Ekonomisk översikt	79
Sammanställning över väsentliga uppgifter	81
Resultaträkning	83
Balansräkning	84
Anslagsredovisning	86
Redovisning av beställningsbemyndiganden	87
Noter och tilläggsupplysningar	88
Tilläggsupplysningar	88
Noter	91

Konkurrensverkets uppdrag och vision

Konkurrensverket är Sveriges förvaltningsmyndighet för konkurrensfrågor. Vår uppgift är att arbeta för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna. Vår ambition är att Konkurrensverket ska vara en professionell, kompetent, förtroendegivande och effektiv myndighet som bidrar till konsumentnytta genom arbetet med att säkerställa och utveckla konkurrensen i privat och offentlig verksamhet.

Konkurrensverket är också tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen. Vi arbetar för en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer. En aktiv, tydlig och transparent tillsyn ska bidra till effektiva och korrekta upphandlingar.

Från införandet den 1 november 2021 är Konkurrensverket även ansvarig tillsynsmyndighet enligt lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter.

Vår vision, som sammanfattar både vårt uppdrag på konkurrensområdet, tillsynen av den offentliga upphandlingen och otillbörliga handelsmetoder är *Välfärd genom väl fungerande marknader*.

Konkurrensverkets uppdrag framgår av förordningen (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket och de årliga regleringsbrev. Utöver att bedriva tillsyn har vi ett uppdrag att stödja och utveckla forskningen inom de konkurrens- och upphandlingsrättsliga områdena. Vi har också ett uppdrag att bedriva ett nationellt och internationellt samarbete inom verksamhetens områden. Vi sprider information och ökar kunskapen om upphandling, konkurrens och otillbörliga handelsmetoder.

Under 2021 har Konkurrensverket i enlighet med instruktionen och regleringsbrevet för myndighetens verksamhetsområde arbetat med:

- tillsyn
- förbättringsåtgärder
- kunskapsspridning
- forskning
- internationellt arbete
- samverkan med andra myndigheter och aktörer.

Årsredovisningens disposition

Konkurrensverkets årsredovisning utgår från återrapporteringskrav i regleringsbrev och instruktion och är disponerad utifrån kraven i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, FÅB. Redovisningen rymmer avsnitt om styrning och uppföljning, mål och resultatindikatorer, med resultatredovisning separat för konkurrens- och upphandlingsområdena och redogörelse för förberedelsearbetet inför tillsynsuppdraget gällande otillbörliga handelsmetoder.

Årsredovisningen belyser även rapporter och analyser, remisser, myndighetens samverkan, forskning, internationellt arbete, kommunikation, organisation och kompetensförsörjning. Därefter följer fakta i korthet och finansiell redovisning.

Vi inleder med en kort redogörelse över verksamhetens styrning och uppföljning och tar även upp covid-19 och restriktionernas påverkan på verksamheten under året.

I den följande delen belyser vi strategiska satsningar och går övergripande in på Konkurrensverkets tillsynsverksamhet, där vi bland annat redogör för uppföljningar och vilka resultatindikatorer vi använder oss av.

I avsnittet om konkurrens redogör vi för hur vi anser att vår tillsyn bidrar till effektivare konkurrens och väl fungerande marknader. Vi redovisar antalet ärenden inom ramen för tillämpningen av konkurrenslagen (2008:579) och belyser även transparenslagen (2005:590). Vi beskriver också ändringar som skett i vår författningssamling under året.

I avsnittet om offentlig upphandling redogör vi för områden som varit föremål för tillsyn och de åtgärder som vidtagits för ökad regelefterlevnad. Vi redovisar ärenden i vilka frågan om upphandlingsskadeavgift aktualiserats eller som resulterat i beslut där vi konstaterar att det skett överträdelser av regelverket. Vi tar även upp den rättsliga utvecklingen inom den offentliga upphandlingen samt förutsättningarna för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar.

Därefter följer en beskrivning av förberedelsearbetet och vidtagna åtgärder, med anledning av det nya tillsynsuppdraget avseende vissa otillbörliga handelsmetoder.

Under Rapporter och analyser och i delen som handlar om remisser, redogör vi för arbetet med regeländringar och åtgärder för att undanröja konkurrenshinder och för att möjliggöra effektiva upphandlingar. Vi belyser årets publicerade rapporter och redovisar sammanfattande exempel på yttranden utifrån ett urval baserat på bransch.

Under Samverkan redogör vi för vår samverkan med myndigheter och andra aktörer, bland annat samarbeten med Upphandlingsmyndigheten, och medverkan i utredningar.

I avsnittet om forskning ger vi en kortfattad beskrivning av forskningsprojekt och relaterade insatser under året, inklusive uppdragsforskning, uppdelat på konkurrens och offentlig upphandling. Vi redovisar statistik avseende antalet ansökningar om forskningsmedel, antalet forskningsprojekt som beviljats stöd och totalt beviljade medel. Översiktligt tar vi upp hur resultatet av forskningen bidrar till ökade kunskaper internt såväl som externt hos verksamhetens intressenter.

Efterföljande del rör internationellt arbete och redogör för internationell samverkan och bidrag till den internationella utvecklingen relaterat till Konkurrensverkets verksamhet.

Insatser på kommunikationsområdet, internkommunikation, arbetet med utveckling och lansering av en ny webbplats, ett nytt ärendehanteringssystem och myndighetens utrymme i media går vi närmare in på i avsnittet om kommunikation.

I avsnittet om organisation och kompetensförsörjning redogör vi för organisationsförändringar, faktorer som påverkat verksamheten under året och för hur vi säkrar kompetensförsörjningen för att kunna fullgöra våra uppgifter i enlighet med myndighetens instruktion och andra regeringsbeslut. Vi belyser här kompetensplanering, rekrytering, kompetensutveckling och ett urval nyckeltal satta i jämförelse med de två föregående åren.

Årsredovisningens avslutande del inkluderar fakta i korthet och finansiell redovisning.

Styrning och uppföljning

Konkurrensverket följer fortlöpande upp verksamheten. På övergripande nivå finns en struktur för hur intern styrning och kontroll ska ske kontinuerligt över året och på vilket sätt den involverar och omfattar olika delar av myndigheten (dnr 535/2021). En effektiv intern styrning och kontroll innefattar en bedömning av riskerna i verksamheten, åtgärder utformade för att hantera riskerna samt uppföljning och utvärdering av den interna styrningen och kontrollen i syfte att utveckla och förbättra den. Konkurrensverket lägger därför stor vikt vid riskanalyser.

Risikanalyserna följs upp för att säkerställa att identifierade riskminimerande åtgärder har vidtagits. För enskilda arbetsprocesser följs bland annat nedlagd tid och kostnader upp. Kompetensutvecklingsinsatser utvärderas och deras fördelning mellan olika enheter och medarbetare stäms av i chefsgruppen för att säkerställa gemensamma och effektiva prioriteringar. Prioriteringar som gjorts i tillsynen utvärderas på chefsnivå i syfte att dra lärdomar kring eventuella behov av uppföljningar av ärenden eller uppdatering av prioriteringspolitiken. Resultatmåten i verksamhetsplanen följs upp varje år och redovisas för chefsgruppen innan en ny verksamhetsplan färdigställs. Projekt utvärderas utifrån en verksamhetsövergripande modell. Andra styr- och uppföljningsverktyg är ärendehanteringssystem, omvärlds- och mediebevakning samt ekonomi- och personaladministrativa system. Konkurrensverket anlitar Statens servicecenter för löneadministration och fakturahantering.

Covid-19 och påverkan på verksamheten

Konkurrensverket har genom hela pandemin, utöver regeringens beslut, noga följt Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Från mars 2020 till 29 september 2021 arbetade därför övervägande delen av Konkurrensverkets medarbetare på distans (dnr 751/2020 och 54/2021). Andelen medarbetare som har arbetat på distans under perioden uppgår i genomsnitt till cirka 95 procent. När förutsättningarna så medgav, inleddes en successiv återgång till arbete på kontoret. Den 8 december kom Folkhälsomyndigheten med nya råd och rekommendationer och regeringen med nya beslut för att minska smittspridningen. Regeringen riktade även ett särskilt uppdrag (Fi2021/04059) till statliga myndigheter, vilket innebar att myndigheter i viss utsträckning skulle säkerställa arbete hemifrån. Uppdraget gällde inledningsvis till och med den 31 januari 2022. Konkurrensverket säkerställde

efterlevnad av beslutet och att alla medarbetare gavs förutsättningar att följa rekommendationerna, bland annat genom att erbjuda större möjlighet till hemarbete, att alltid erbjuda digitala mötesalternativ och lämna utrymme för resor utanför rusningstid. Den 22 december 2021 skärptes uppdraget med innebörd att endast arbetstagare vars fysiska närvaro var nödvändig för att kunna bedriva verksamheten skulle befinna sig i lokalerna. Konkurrensverket informerade samma dag alla medarbetare om att hemarbete skulle ske i så stor utsträckning som möjligt.

Konkurrensverkets bedömning är att hemarbetet överlag har fungerat väl och att arbetet har kunnat bedrivas på ett bra sätt, trots pandemin. Vi har under tiden med distansarbete eftersträvat att upprätthålla ändamålsenliga rutiner för att kunna använda samtliga våra utredningsverktyg utan att för den skull göra avkall på arbetet med att begränsa riskerna för smittspridning. I flera utredningar har det dock varit nödvändigt att på grund av rådande smittspridning skjuta upp nödvändiga utredningsinsatser i form av förhör och platsundersökningar. Detta har oundvikligen påverkat effektiviteten i handläggningen.

För att leva upp till målet att vara en attraktiv arbetsgivare har Konkurrensverket beslutat att erbjuda myndighetens anställda möjlighet att delvis arbeta hemifrån även efter pandemin. I samband med att den första omställningsprocessen för att återgå till kontoret inleddes den 29 september 2021 fick medarbetarna därför möjlighet att teckna individuella överenskommelser om distansarbete upp till två dagar varje vecka. Per den 31 december 2021 hade 51 procent av Konkurrensverkets medarbetare tecknat sådana överenskommelser för distansarbete två dagar per vecka, och två procent för en dag per vecka. Att utveckla de bästa sätten att dra nytta av medarbetarnas samlade kompetens och använda effektiva tekniska lösningar för att uppnå en fungerande kombination av hemarbete och arbete på kontoret har i hög grad präglat Konkurrensverkets verksamhet under hela 2021.

Mål och resultatindikatorer

Regeringen har inte formulerat mål för Konkurrensverkets verksamhet. Konkurrensverket har dock formulerat egna mål relaterat till våra uppgifter. Målen har utarbetats och justerats över tid genom diskussioner i chefsgruppen, interna chefsseminarier och med synpunkter från medarbetarna. I samband med framtagandet av dessa mål har vi även formulerat ett antal resultatindikatorer som vi bedömer ligger i linje med de rekommendationer som Ekonomistyrningsverket ger för resultatredovisningen.

Strategiska satsningar under 2021

För 2021 lyfte Konkurrensverket tre strategiska satsningar i verksamhetsplanen. Med strategisk satsning avses ett område, en sakfråga eller en bransch som berör en stor del av Konkurrensverkets verksamhet och som vi bedömer bör prioriteras särskilt under en viss tidsperiod. Prioriteringen kan exempelvis avse resurser, kunskapsuppbyggnad eller extern kommunikation.

Konkurrensverkets medarbetare har varit involverade i valet av strategiska satsningar, som under året varit konkurrens på digitala marknader, hållbar utveckling och offentligt finansierade tjänster.

Konkurrensverkets tillsynsverksamhet

Konkurrensverket är tillsynsmyndighet för konkurrensreglerna, upphandlingsregelverken och lagen om otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter. Vårt tillsynsuppdrag syftar till väl fungerande marknader.

Konkurrens på marknaden gynnar konsumenterna. När företag konkurrerar med varandra pressas de att bli mer effektiva. Detta skapar förutsättningar för högre kvalitet på varor och tjänster och för nya produkter, samtidigt som priserna hålls nere.

Offentlig upphandling har en betydande inverkan på Sveriges ekonomi. Varje år upphandlas stora mängder varor och tjänster av offentliga aktörer. Värdet av de inköp som omfattas av upphandlingslagarna uppgår till drygt 800 miljarder kronor, motsvarande ca en sjättedel av Sveriges bruttonationalprodukt, BNP.

En konkurrenskraftig svensk livsmedelskedja och en mer hållbar svensk livsmedelsproduktion är centrala för att skapa tillväxt, sysselsättning och bidra till en hållbar utveckling i hela landet.

Tillsynen över regelverken bedriver vi i form av utredningar, beslut och processer i domstol, samt kunskapspridning genom kommunikativa insatser. Konkurrensverkets bedömning är att en effektiv tillsyn bör omfatta såväl skarpa sanktioner som förebyggande insatser, då dessa delar utgör viktiga komplement till varandra. Vi strävar därför efter att kombinera tillsyn och informationsspridning om regelverk och korrekt agerande för att få största möjliga effekt.

Urvalet av vilka ärenden som ska utredas inom konkurrens- och upphandlingstillsynen gör Konkurrensverket utifrån en prioriteringspolicy där olika relevanta faktorer redovisas. Den allmänna utgångspunkten är att vi prioriterar ärenden som har ett generellt intresse och som leder till tydliga resultat. Syftet är alltid att främja en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer (dnr 581/2019). För otillbörliga handelsmetoder har vi valt att inledningsvis inte använda en prioriteringspolicy, utan varje ärende har hittills utretts fullt ut, vilket innebär att Konkurrensverket antingen kunnat konstatera en överträdelse eller kunnat konstatera att det inte är fråga om en överträdelse.

Uppföljningar och utvärderingar av tillsynen

Att följa upp och utvärdera tillsynsarbetet är centralt för att utveckla verksamheten. Genom att lära av de prioriteringar som gjorts och de utredningar som bedrivits skapar vi förutsättningar för ett mer träffsäkert och effektivt tillsynsarbete.

Flertalet utredningar som bedrivs i projektform inom tillsynen utvärderas. I vissa utvalda ärenden följer Konkurrensverket upp vad som hänt på marknaden efter att vi har avslutat vår utredning. Inom konkurrenstillsynen kan exempelvis nytillträden, eventuella konkurser, prisutveckling och anbudslämnare i upphandlingar vara relevanta parametrar att studera.

Under 2020 och 2021 genomförde Konkurrensverket ett internt projekt i syfte att följa upp den tillsyn som har bedrivits enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem, LOV. I projektet analyserades vilken typ av tips och klagomål som kommit in, tillsynsutredningar som bedrivits och informationsmaterial som publicerats. Projektet omfattade även en genomgång av vilka frågor som ställts till Konkurrensverket angående LOV genom åren. Målet med projektet var att öka kunskapen internt om hur och i vilken omfattning vi har arbetat med frågor som rör LOV och använda den kunskapen för att prioritera inför kommande tillsynsinsatser. Analysen visade att Konkurrensverket genom åren har fattat 43 tillsynsbeslut, yttrat sig i ett mål i domstol, publicerat 32 stycken rapporter och vägledningar och skrivit ett ställningstagande som rör LOV. En slutsats av genomgången var att antalet tillsynsbeslut och publikationer har avtagit under senare år, medan LOV-frågor fortfarande förekommer i remissyttranden och i de tips och förfrågningar som kommer in till Konkurrensverkets tipsfunktion. Projektet pekade på behovet av att synliggöra tillsynsarbetet externt på ett bättre sätt och det föreslogs ett antal aktiviteter som kan bidra till att uppnå en bättre kommunikation kring LOV.

Under 2020 gav Konkurrensverket två forskare i uppdrag att utvärdera våra konkurrens-tillsynsprocesser i syfte att utreda vilka orsaker som ligger bakom processförlusterna i Patent- och marknadsöverdomstolen, PMÖD (dnr 499/2020). Avsikten var att analysen skulle bidra till utvecklingen av Konkurrensverkets prioriteringar, utredningsmetodik och processföring. Uppdraget redovisades i slutet av 2021 i rapporten *Konkurrensverkets domstolsprocesser* (uppdragsforskningsrapport 2021:4). Forskarna drog bland annat slutsatsen att det ofta råder osäkerhet om hur konkurrensreglerna ska tillämpas i enskilda fall, att vissa av PMÖD:s avgöranden framstått som överraskande samt att det finns uppfattningar att vissa av PMÖD:s avgöranden inte ger önskad vägledning i det fortsatta praktiska arbetet med att tillämpa konkurrensreglerna.

Vad gäller Konkurrensverkets organisation och beslutsfattande anser forskarna att det kan finnas behov av ytterligare överväganden kring prioriteringar av ärenden. Ärenden som väljs ut till beslut och eventuell efterföljande domstolsprocess kan därmed bidra till att uppnå ändamålen med Konkurrensverkets besluts- och domstolsprocesser. I rapporten framhålls också vikten av att Konkurrensverket förmår rekrytera och behålla mycket processvana jurister. Konkurrensverket kommer till följd av rapporten att överväga strategier inför framtida processer. Vi kommer att göra ytterligare överväganden när det gäller urval och avgränsningar av ärenden i syfte att medverka till en mer effektiv domstolsprövning som bidrar till en god rättsutveckling.

I oktober 2021 inledde Konkurrensverket en analys av vilka ej anmälningspliktiga koncentrationer som är mest intressanta att begära in för prövning (dnr 532/2021). Konkurrensverket har en möjlighet att begära in vissa koncentrationer för prövning för det fall det finns anledning att tro att konkurrensen väsentligen hämmas (4 kap. 7 § 1 konkurrenslagen). Under perioden 2010–2021 har detta skett vid totalt fem tillfällen. Syftet med analysen var att förbättra rutinerna för att kunna identifiera koncentrationer som bör begäras in samt att få bättre kunskap om vilka överväganden som företagen gör inför att anmäla en koncentration frivilligt eller inte. Resultatet av analysen visade att den utredningsrutin som Konkurrensverket tillämpar i dag, för att ta ställning till om det föreligger särskilda skäl att begära in en förvärvsanmälan, förefaller vara ändamålsenlig. Konkurrensverket avser dock att överväga bland annat om det är lämpligt och ändamålsenligt att till exempel vidga prioriteringspolicyn till att även omfatta koncentrationer.

Konkurrensverket påbörjade under 2020 en studie av offentliga aktörers påverkan på gymbranschen (dnr 209/2020). Konkurrensverket har tidigare drivit ett mål i domstol som rörde en kommunal gym- och spaverksamhet (dnr 628/2012), och får regelbundet in anmälningar mot offentliga aktörer inom branschen. Syftet med studien är att utreda offentliga aktörers påverkan på konkurrensen i branschen, för att kunna använda detta i prioriteringar, kommunikation och i överväganden om eventuella förslag till lagändringar. Analysarbetet har fortgått under 2021 och bland annat bestått av datainsamling från både privata och offentliga aktörer på marknaden samt ekonometrisk analys av inkommen data. Studien kommer att slutföras under 2022.

Resultatindikatorer för tillsynsverksamheten

Tips och klagomål

En resultatindikator som rör såväl upphandlings- som konkurrenstillsynen och tillsynen avseende otillbörliga handelsmetoder är utvecklingen av antalet tips och klagomål. Under 2021 har upphandlingstipsen ökat något jämfört med föregående två års nivåer.

På konkurrenssidans har inflödet sett över en längre tidsperiod varit relativt stabilt. Vad gäller diarieförda tips noterat vi en minskning från 51 stycken 2020 till 46 under 2021. Skillnaden är dock liten och det är naturligt att en viss variation sker över tid. Vad gäller otillbörliga handelsmetoder så fick vi in 57 tips och klagomål under 2021. Antalet kommer att följas upp under kommande år.

Ställningstaganden

En annan resultatindikator som rör alla tre tillsynsområdena är antalet publicerade ställningstaganden.

Ställningstaganden innehåller en redogörelse för Konkurrensverkets uppfattning i rättsliga frågor. Syftet med ett ställningstagande kan till exempel vara att ge klargöranden i hur vi bedömer en viss fråga där lagregler och rättspraxis inte ger uttömmande vägledning. Ställningstagandena beslutas av generaldirektören och är styrande för Konkurrensverkets verksamhet. Vi presenterar rättsläget och redovisar vår bedömning av hur vi ser på vissa frågor. Detta ska bidra till en förutsebarhet om hur Konkurrensverket bedömer en rättsfråga i tillsynsverksamheten.

Alla frågor kan inte bli till ett ställningstagande. I Konkurrensverkets bedömning väger vi bland annat in om det går att formulera en fråga som vi kan besvara, om det saknas tillräckligt tydlig vägledning sedan tidigare i exempelvis praxis samt om ett ställningstagande skulle bidra till att göra det lättare att följa lagstiftningen.

Under 2021 har Konkurrensverket publicerat ett nytt ställningstagande på konkurrensområdet: *Metod för fastställande av konkurrensskadeavgiftens storlek* (2021:1). Syftet med ställningstagandet är att öka förutsebarheten om hur Konkurrensverket avser att tolka och tillämpa konkurrenslagens (2008:579) regler om konkurrensskadeavgift när vi beslutar om en sådan avgift. Ställningstagandet har även översatts till engelska.

Konkurrensverket har under 2021 inte publicerat något nytt ställningstagande på upphandlingsområdet, men har haft anledning att se över och revidera två tidigare ställningstaganden med anledning av utvecklingen av EU-domstolens och Högsta förvaltningsdomstolens praxis.

Vad gäller otillbörliga handelsmetoder har ett ställningstagande publicerats. Det rör snusliknande produkter och definitionen av livsmedel enligt lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter, LOH. Syftet med detta ställningstagande är att ge vägledning om hur LOH ska tolkas (2021:2).

Övriga resultatindikatorer relaterade till tillsynsverksamheten

I följande avsnitt redogör vi för Konkurrensverkets insatser under året avseende konkurrens- och upphandlingstillsynen samt tillsynen över otillbörliga handelsmetoder. Vi resonerar också om tillsynens resultat utifrån de av våra övriga resultatindikatorer¹, som utöver tips och ställningstaganden, är direkt kopplade till tillsynen, det vill säga:

- Antalet och andelen ärenden som lett till beslut om konkurrensskadeavgift, fastställande av att en överträdelse har skett, stämningsansökan, ansökan om upphandlingsskadeavgift, föreläggande att upphöra med en otillbörlig handelsmetod, beslut om sanktionsavgift vad gäller otillbörliga handelsmetoder, beslut om åläggande/åtagande, tillsynsbeslut på upphandlingsområdet eller avskrivningsbeslut med hänsyn till förändrat beteende.
- Antalet beslut om utredningsskadeavgift.
- Antalet och andelen beslut om att förbjuda koncentrationer, koncentrationsanmälningar som dras tillbaka under handläggningen samt beslut att godkänna koncentrationer med åtaganden eller beslut om åläggande att genomföra vissa åtgärder.
- Antal och andel olika utfall i domstol där Konkurrensverket väckt talan och där beslut i ärenden har överklagats.
- Antalet nya registreringar, förelägganden och beslut om registrerade annonsdatabaser.
- Median och genomsnittlig handläggningstid från registrering till beslut i avskrivningsärenden inom tillsynen.
- Median och genomsnittlig handläggningstid från registrering till beslut i ärenden som inte skrivs av inom tillsynen.

¹ De av resultatindikatorerna som rör otillbörliga handelsmetoder har begränsad användbarhet detta år eftersom tillsynen endast har bedrivits under de två månader som lagen har varit i kraft.

Konkurrens

Konkurrenstillsyn

Konkurrensverket ansvarar för tillsynen enligt konkurrenslagen (2008:579) och artiklarna 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, FEUF, avseende svenska förhållanden. Konkurrenslagen innehåller tre förbud: förbud mot konkurrensbegränsande samarbete, förbud mot missbruk av dominerande ställning, och en möjlighet att meddela förbud mot konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Lagen innehåller också regler om kontroll av företagskoncentrationer.

Konkurrenstillsynens resultat

Konkurrensverkets beslut och den domstolspraxis som följer av våra utredningar utgör ett konkret resultat av tillsynen och är därför en av de resultatindikatorer som vi har valt. Tydliga beslut ger vägledning till marknadens aktörer om lagens tillämpning och har därmed en förebyggande effekt. Våra avgöranden i sakfrågor kan även bidra till att överträdelser upphör, då oseriösa aktörer kan avskräckas av möjligheten att drabbas av sanktioner. Konkurrenstillsynen kan på så sätt bidra till en väl fungerande konkurrens, något som i sin tur leder till fördelar för skattebetalare och konsumenter i form av lägre priser, högre kvalitet och ökad innovation.

Inom konkurrenstillsynen följer vi upp antalet beslut om konkurrensskadeavgift, fastställande av att en överträdelse har skett, stämningsansökningar, beslut om åläggande/-åtagande, avskrivningsbeslut med hänsyn till förändrat beteende samt beslut om förbud eller annan åtgärd avseende företagskoncentrationer. Att vi redogör för just dessa typer av avslut beror på att vi anser att när ett ärende avslutas på något av dessa sätt har det varit en korrekt bedömning att prioritera och utreda det. Vi följer även upp antalet beslut om utredningsskadeavgift då vi anser att detta mått ger en indikation på hur effektivt tillsynsutredningarnas informationsinhämtning har kunnat bedrivas.

Under året har Konkurrensverket inom konkurrenstillsynen fattat två beslut² som faller inom någon av dessa kategorier. Det utgör 25 procent av de totalt åtta ärenden som prioriterats för mer ingående utredning och som avslutats under 2021. År 2020 var motsvarande siffra fyra av nio beslut, dvs. 44 procent. En förklaring till resultatet är att flera pågående utredningar befinner sig i en fas där de kommer att avslutas under första halvåret 2022. I sammanhanget kan framhållas att Konkurrensverket under 2021 fattade ett interimistiskt beslut (dnr 348/2021). Sådana beslut utgör inte en resultatindikator i sig, men är resurskrävande och har därmed påverkan på övriga tillsynsutredningar.

Tilläggas bör även att antalet företagskoncentrationsärenden som Konkurrensverket har avslutat har ökat kraftigt jämfört med föregående år; från 74 ärenden 2020 till 139 ärenden 2021. Även tidsåtgången har ökat från drygt 12 000 timmar 2020 till drygt 17 000 timmar 2021. Det påverkar fördelningen av resurser till övriga tillsynsutredningar då Konkurrensverket saknar rättslig möjlighet att prioritera bland inkommande anmälningar och koncentrationsprövningarna regleras dessutom av lagstadgade tidsfrister.

² Utöver dessa två beslut har ytterligare en utredning (dnr 795/2019) delvis kunnat avskrivas med hänvisning till ändrat beteende.

Det är enligt Konkurrensverkets uppfattning ett tecken på effektivitet att snabbt avsluta ärenden i vilka vi har gjort bedömningen att de inte bör utredas vidare, och att ärenden där vi ingriper inte tar onödigt lång tid att slutföra.

För ärenden som har prioriterats för mer ingående utredning och som tillhör någon av de tidigare utpekade kategorierna har handläggningstiden under året minskat från 913 dagar 2020 till 340 dagar 2021. Medianen för samma ärendekategori har minskat till 340 dagar mot 961 dagar 2020. Eftersom det rör sig om enbart två ärenden, som dessutom avser avskrivningar med hänsyn till ändrat beteende, att jämföra med förra årets avslut i form av åtagande, avgiftsföreläggande och stämningsansökan, är det väntat att handläggningstiderna 2021 är kortare än föregående år.

Handläggningstiderna för ärenden som har prioriterats för mer ingående utredning, men som inte har föranlett en åtgärd, har under året ökat från i genomsnitt 566 dagar 2020 till 581 dagar 2021. Ökningen beror i stor utsträckning på en omfattande utredning som bedrivits sedan 2016 och som avslutades under 2021.³ Medianen för samma ärendekategori har minskat till 407 dagar 2021 mot 551 dagar 2020.

Den genomsnittliga handläggningstiden för koncentrationsärenden uppgick till 16 arbetsdagar under året, att jämföra med 17 arbetsdagar 2020. För så kallade fas 1-ärenden uppgick den genomsnittliga handläggningstiden till 14 arbetsdagar, vilket är en minskning i jämförelse med 2020 då tiden uppgick till 16 arbetsdagar. För så kallade fas 2-ärenden var den genomsnittliga handläggningstiden 114 kalenderdagar 2021, vilket är en minskning i jämförelse med 2020 då det genomsnittliga antalet kalenderdagar var 132 dagar. Jämförelsen för fas 2-ärenden lämpar sig bättre över tid då antal ärenden normalt är få, under 2021 avslutades fyra ärenden och 2020 ett ärende.

Konkurrensverket bedömer att handläggningstiderna för förvärv är korta, även med beaktande av de lagstadgade tidsfristerna. Genom en snabb och effektiv handläggning av koncentrationsärenden bidrar vi till väl fungerande marknader där företag kan expandera och utvecklas, samtidigt som framväxten av skadlig marknadsmakt motverkas.

Under 2021 godkände Konkurrensverket två koncentrationer med åtaganden, vilket är ett ärende mer än vad som godkändes med åtaganden under 2020. Konkurrensverket har de två senaste åren inte fattat något beslut om förbud eller åläggande att genomföra vissa åtgärder.

Antal och andel olika utfall i domstol där Konkurrensverket väckt talan eller där beslut i ärenden har överklagats är ytterligare en resultatindikator som vi har valt, då en viktig del av vårt uppdrag är att bidra till utveckling av praxis och ge vägledning till marknadens aktörer om hur de ska agera i enlighet med gällande rätt.

Under 2021 har avgörande i domstol fattats i ett mål, som ett resultat av ett slutligt beslut i vår tillsynsverksamhet. Målet har avsett förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete och gällt frågan om utdömmande av konkurrensskadeavgift (dnr 713/2020, mål nr 20357-20). Patent- och marknadsdomstolen, PMD, delade Konkurrensverkets bedömning. PMD:s avgörande i målet har överklagats till Patent- och marknadsöverdomstolen, PMÖD.

³ Dnr 731/2016.

Ett mål pågick fortfarande i PMD vid årsskiftet och har avsett Konkurrensverkets interimistiska förbud mot ett misstänkt missbruk av en dominerande ställning och leveransåläggande. PMD fattade beslut i ärendet i början av februari 2022 (dnr 348 och 475/2021, mål nr PMÅ 11170-21). PMD delade Konkurrensverkets bedömning och upprätthöll beslutet, med några mindre justeringar av hur åläggandet utformades.

Konkurrensverket tar fortlöpande hänsyn till rättsutvecklingen i Sverige när vi prioriterar ärenden och kommer, när det behövs, även fortsättningsvis att besluta om konkurrens-skadeavgift, fatta beslut om åläggande eller förbud eller initiera processer i domstol när det är motiverat med hänsyn till konkurrensintresset. Utvärderingen av domstolsprocesser (dnr 499/2020) som publicerades under året bedömer vi kommer att utgöra ett värdefullt stöd i samband med prioriteringar och avgränsningar av Konkurrensverkets tillsynsutredningar och i vår processföring i domstol.

Exempel på konkurrenstillsynsutredningar under 2021

En utredning av ett misstänkt konkurrensbegränsande samarbete mellan försäkringsbolag och bolag som verkar inom försäkringsförmedling i offentliga upphandlingar (dnr 731/2016) skrevs av i sin helhet i februari 2021. Utredningen var omfattande och hade bedrivits sedan 2016. I början av 2020 avslutades ärendet, på grund av bristande bevisning, i förhållande till ett antal av de från början utredda försäkringsbolagen. Skälet till avskrivningen av ärendet i dess helhet var att Konkurrensverket bedömde att bevisningen i ärendet inte var tillräcklig för att slå fast att någon av de återstående aktörerna i utredningen hade deltagit i en konkurrensrättslig överträdelse.

I juli 2021 avslutade Konkurrensverket en utredning gällande ett misstänkt konkurrensbegränsande samarbete mellan företag verksamma inom försäljning av färg- och byggprodukter (dnr 61/2020). Utredningen inleddes i början av 2020. Under utredningen analyserades framför allt mejlkorrespondens mellan företagen för att utreda om företagen samordnat sig i form av en kollektiv bojkott eller utbytt strategisk information sinsemellan. Utredningen avslutades då det utredda agerandet inte tycks ha lett till någon otillåten samordning på grund av att ett av företagen snabbt och tydligt tog avstånd från agerandet och tydliggjorde att de ansåg att det var i strid med konkurrensreglerna. Avståndstagandet följdes därefter av flera andra företag.

Ytterligare en avslutad utredning (dnr 726/2020) avsåg ett misstänkt konkurrensbegränsande samarbete eller misstänkt missbruk av dominerande ställning avseende flygbränslehantering på Arlanda flygplats. Misstanken bestod i att bolaget som hanterar infrastrukturen för flygbränsle, och/eller dess ägarbolag, begränsat tillgången till infrastruktur för flygbränslehantering på Arlanda flygplats i relation till ett antal flygbränsleleverantörer.

Under utredningen begärde Konkurrensverket bland annat in och analyserade kommunikation mellan infrastrukturbolaget och dess ägare, om hur tillträdesförfrågningar hade hanterats. Konkurrensverkets utredningsåtgärder gav dock inte stöd för att någon otillåten samordning om att begränsa tillgång skulle ha förekommit. Konkurrensverket konstaterade också att Transportstyrelsen genom sektorslagstiftning har ett utpekat tillsynsansvar för villkor och ersättningar gällande tillträde till flygplatsinfrastruktur. Konkurrensverket avslutade mot denna bakgrund ärendet i september 2021.

Konkurrensverket har under året också utrett om det kommunala bolaget Norrskan bedriver försäljning av fiberkapacitet vid event i strid med reglerna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet, KOS (dnr 795/2019). Utredningen inleddes med anledning av ett klagomål som inkom i december 2019. Eftersom Konkurrensverket inte fann några tydliga tecken på att Norrskans verksamhet hämmar eller snedvrider konkurrensen avslutades utredningen i november 2021. Konkurrensverket har däremot gjort bedömningen att Norrskan bedriver verksamhet i strid med lokaliseringsprincipen i kommunallagen, vilket resulterade i en skrivelse till Infrastrukturdepartementet: *Kommunal kompetens på fiber- och bredbandsområdet* (dnr 705/2021). Enligt Konkurrensverket finns det en risk för att kommuner bedriver verksamhet på fiber- och bredbandsområdet som ligger utanför den kommunala kompetensen, genom att utföra uppgifter som saknar kommunalt allmänintresse. Enbart den omständigheten att en verksamhet inte är kompetenslig är dock inte tillräckligt för ett ingripande med stöd av KOS-reglerna.

Två pågående utredningar avser bryggeribranschen. Konkurrensverket mottog i november 2019 ett klagomål om ett påstått bruk av konkurrensbegränsande exklusivavtal. Klaganden uppgav att det rör sig om missbruk av dominerande ställning och konkurrensbegränsande vertikala avtal mellan ölleverantörer och deras kunder i den så kallade horecasektorn (hotell, restauranger och caféer). Klagomålet utreds i två ärenden med olika bryggerier som part (dnr 706/2019 och 248/2020). Utredningarna avser potentiellt konkurrensbegränsande vertikala avtal.

En annan pågående utredning handlar om boknings- och biljettvillkor som tillämpas av ett flygbolag med bas i Norden. Konkurrensverket utreder om flygbolaget har överträtt förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete genom att begränsa onlineresebyråers möjligheter att marknadsföra rabatterade priser till kunder som söker efter flygresor med bolaget online. Utredningen initierades efter ett klagomål som kom in till Konkurrensverket i februari 2020.

Ytterligare en pågående utredning gäller en misstänkt otillåten prisstyrning av återförsäljare av VVS-produkter (dnr 122/2021), i strid med förbudet mot konkurrensbegränsande avtal. I juni 2021 genomförde Konkurrensverket en platsundersökning. Under hösten har utredningen fortsatt, bland annat genom marknadskontakter och andra utredningsåtgärder.

Ännu en pågående utredning rör ett misstänkt konkurrensbegränsande samarbete i taxi-branschen (dnr 569/2020). Utredningen gäller ett misstänkt horisontellt samarbete mellan ett antal aktörer i taxibranschen i samband med en offentlig upphandling avseende samhällsbetalda persontransporter 2020. Samhällsbetalda persontransporter är ett samlingsbegrepp som bland annat omfattar färdtjänst, sjukresor och skolskjuts. Utredningen inleddes 2020 och i december 2021 genomfördes platsundersökningar i ärendet. Under 2021 har Konkurrensverket analyserat materialet från platsundersökningarna, hållit förhör och även begärt in ytterligare material genom ålägganden.

Ytterligare en pågående utredning avser ett misstänkt konkurrensbegränsande samarbete i saneringsbranschen (dnr 121/2021). Utredningen gäller ett misstänkt horisontellt samarbete mellan två aktörer som är verksamma i saneringsbranschen, båda med hemvist i Malmö. Utredningen inleddes i februari 2021 och i maj genomfördes en platsundersökning i ärendet. Därefter har Konkurrensverket vidtagit kompletterande utredningsåtgärder såsom förhör, ålägganden och marknadskontakter.

I slutet av 2021 inledde Konkurrensverket en utredning av ett misstänkt konkurrensbegränsande samarbete mellan företag som tillhandahåller PCR-tester på Arlanda flygplats (dnr 518/2021). Utredningen inleddes med en platsundersökning, från vilken material omhändertogs för fortsatt analys.

Under året har två anmälda koncentrationer kunnat godkännas först efter att företagen gjort rättsligt bindande åtaganden för att avhjälpa de konkurrensproblem som Konkurrensverket identifierat. En av prövningarna (dnr 637/2020) rörde en sammanslagning av två företag med verksamhet inom tillverkning och försäljning av vin och spritdrycker. Företagen åtog sig att avyttra ett antal spritvarumärken, vilket Konkurrensverket bedömde var tillräckligt för att sammanslagningen inte påtagligt skulle hämma konkurrensen.

Det andra ärendet (dnr 361/2021) gällde en prövning av ett förvärv av företag med grossist- och detaljistverksamhet inom dagligvaruhandeln. Utredningen indikerade att det fanns risk för att förvärvet kunde leda till högre priser eller försämrade leveransvillkor för bland annat det förvärvade bolagets kunder. Konkurrensverket kunde lämna förvärvet utan åtgärd efter att företagen lämnat åtaganden om hur de skulle utforma avtalsvillkoren vid leverans till dessa kunder i framtiden.

Domstolsprövningar och avgiftsförelägganden under 2021

Här följer en sammanställning av de mål och ärenden där Patent- och marknadsdomstolarna har fattat beslut under 2021.

Beslut och domar i domstol 2021 – konkurrenslagen

Konkurrensverket	Patent- och marknadsdomstolen, PMD	Patent- och marknadsöverdomstolen, PMÖD
<p>Arla Foods AB 2020-12-14 (Dnr 713/2020)</p> <p>Yrkande om att Arla Foods AB ska betala 1 130 000 kronor i konkurrensskadeavgift för konkurrensbegränsande samarbete inför en upphandling. Den begärda avgiften har reducerats med 50 procent på grund av att företaget har bidragit under Konkurrensverkets utredning.</p>	<p>2021-10-08 (PMT 20357-20)</p> <p>PMD biföll Konkurrensverkets talan och Arla Foods AB dömdes att betala 1 130 000 kronor i konkurrensskadeavgift.</p> <p>Arla Foods överklagade domen till PMÖD som har lämnat prövningstillstånd.</p>	<p>(PMT 13071-21) Pågående</p>
<p>Svensk Mäklarstatistik AB 2021-07-01 (Dnr 348/2021)</p> <p>Interimistiskt beslut om åläggande att fortsätta med leveranser av insamlad data om bostadsaffärer med publiceringsrätt, förenat med vite om 2 miljoner kronor.</p>	<p>2022-02-04 (PMÄ 11170-21)</p> <p>Företaget överklagade Konkurrensverkets interimistiska beslut till PMD som lämnade överklagandet utan bifall. Konkurrensverkets beslut upprätthölls, med en mindre justering av åläggandet. PMD:s beslut kan överklagas senast 2022-02-25.</p>	

I oktober 2021 meddelade Patent- och marknadsdomstolen, PMD, sin dom som innebar att Konkurrensverkets talan om konkurrensskadeavgift bifölls och Arla Foods dömdes att betala drygt 1 miljon kronor i konkurrensskadeavgift.⁴ Konkurrensverket hade i december 2020 lämnat in en stämningsansökan mot Arla Foods till domstolen och yrkat på att företaget skulle betala en konkurrensskadeavgift för ett otillåtet samarbete inför en upphandling av mejeriprodukter. Företaget hade begärt eftergift från konkurrensskadeavgiften, men Konkurrensverket bedömde att kraven för eftergift inte var uppfyllda eftersom företaget lämnat information om överträdelsen först efter att Konkurrensverket hade ålagt företaget att komma in med uppgifterna. Konkurrensverket reducerade dock yrkandet om avgift med 50 procent eftersom företaget hade bidragit till Konkurrensverkets utredning. PMD delade Konkurrensverkets bedömning att Arla Foods gjort sig skyldigt till en överträdelse av förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete och att företaget inte kunde beviljas eftergift eftersom informationen inte lämnats självmant eller frivilligt.

Under sommaren och hösten 2021 blev även ett interimistiskt beslut som Konkurrensverket fattat under en utredning av ett misstänkt missbruk av dominerande ställning föremål för domstolsprövning.⁵ Under våren 2020 sade Svensk Mäklarstatistik AB upp det gällande avtalet med Valueguard Index Sweden AB (Valueguard) om leveranser av insamlad data om bostadsmarknaden. I samband med det aviserade företaget sitt beslut att inte längre leverera data om bostadsaffärer i Sverige med rätt för Valueguard att publicera egen statistik, bland annat Valueguard-KTH boprisindex, HOX, som Valueguard utvecklat och etablerat baserat på dessa data. För att förhindra de irreparabla skador på konkurrensen som Konkurrensverket bedömde att agerandet riskerade att leda till och för att upprätthålla den nuvarande transparensen på bostadsmarknaden, fattade vi ett interimistiskt beslut. I början av juli 2021 ålade Konkurrensverket vid vite Svensk Mäklarstatistik att fortsätta leverera data om bostadsaffärer i Sverige till konkurrenten Valueguard, inklusive rätten för företaget att publicera egen statistik baserad på dessa data. Svensk Mäklarstatistik överklagade Konkurrensverkets beslut, men PMD avslog överklagandet i ett beslut den 4 februari 2022. PMD delade Konkurrensverkets bedömning i väsentliga delar men anpassade åläggandet något, så att det inte hänvisar till det tidigare avtalet mellan parterna.

Näringsförbud

Konkurrensverket ska enligt instruktion underrätta Ekobrottsmyndigheten och Åklagarmyndigheten innan ansökan om näringsförbud. Under 2021 har Konkurrensverket inte ansökt om att någon näringsidkare ska meddelas näringsförbud.

Allmänna råd

Konkurrensverket beslutade i februari 2021 om nya allmänna råd om eftergift och nedsättning av konkurrensskadeavgift (KKVFS 2021:1) med anledning av de förändringar som infördes i konkurrenslagen den 1 mars 2021 och den nya konkurrensförordning som började gälla då. I samband med detta upphävdes de allmänna råden om tillämpningen av reglerna om näringsförbud vid överträdelser av konkurrensreglerna (KKVFS 2021:2). Samtidigt informerade Konkurrensverket om att vi framöver kommer att ge vägledning om tillämpningen av reglerna om näringsförbud vid överträdelser av konkurrensreglerna i annan form än allmänna råd.

⁴ Dnr 713/2020 och PMT 20357-20.

⁵ Dnr 348/2021, 475/2021 och PMÄ 11170-21.

Transparenslagen

Konkurrensverket ansvarar för att utöva tillsyn över efterlevnaden av lagen (2005:590) om insyn i vissa finansiella förbindelser m.m., transparenslagen. Lagen understödjer tillämpningen av statsstödsreglerna och ställer krav på redovisning i framför allt offentligt ägd eller offentligt finansierad verksamhet (så kallad öppen och separat redovisning).

Under 2019 inkom ett klagomål (dnr 613/2019) om att Stockholm Vatten och Avfall AB, SVOA, med dotterbolag, inte efterlevde kraven i transparenslagen. Konkurrensverket utredde ärendet och gjorde bedömningen att dotterbolagen Stockholm Avfall AB och Stockholm Vatten AB omfattas av skyldigheten i transparenslagen att upprätta en öppen respektive en separat redovisning. Mot bakgrund av att SVOA under utredningen beslutade att följa redovisningskraven i transparenslagen avseende Stockholm Avfall AB och Stockholm Vatten AB fann Konkurrensverket inte skäl att ålägga SVOA att följa redovisningskraven i lagen. Ärendet skrevs därför av från vidare handläggning i juni 2020. För att följa upp utfallet i ärendet tog Konkurrensverket under 2021 del av revisorns rapport gällande granskningen enligt 7 § transparenslagen av Stockholm Vatten AB:s och Stockholm Avfall AB:s redovisning avseende 2020. Revisorn fann i sin granskning inte några omständigheter som tydde på att bolagen inte uppfyllt sina skyldigheter enligt transparenslagen (dnr 341/2021).

Konkurrensverket ska varje år upprätta och skicka en förteckning till kommissionen över alla offentligägda företag inom tillverkningsindustrin i Sverige som omsätter minst 250 miljoner euro. Konkurrensverket har hittills bedömt att det inte finns något sådant företag i Sverige. Situationen 2021 var oförändrad och Konkurrensverket har meddelat det till kommissionen och Regeringskansliet (dnr 168/2021).

Övervakning av bokningssystem för civil luftfart

Konkurrensverket har i uppdrag att medverka i EU:s övervakning av datoriserade bokningssystem inom civil luftfart. Konkurrensverket har under 2021 inte tagit emot några klagomål från lufttrafikföretag om att de diskrimineras av ett bokningssystem i tredje land. Konkurrensverket har inte heller fått någon information från kommissionen om något pågående ärende som rör denna förordning.

Offentlig upphandling

Upphandlingstillsyn

Konkurrensverket är tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen, vilket innebär kontroll av att myndigheter följer lagarna om offentlig upphandling och valfrihetssystem. När en myndighet inte följer lagarna kan Konkurrensverket fatta tillsynsbeslut. Konkurrensverket kan också ansöka om upphandlingsskadeavgift i domstol.

Konkurrensverket är även registermyndighet enligt lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik, LUS, vilket innebär att Konkurrensverket ska ta emot ansökningar om registrering av annonsdatabaser och pröva om de uppfyller kraven för att registreras samt utöva tillsyn över de registrerade annonsdatabaserna (se avsnittet Registrering och tillsyn av annonsdatabaser).

Upphandlingstillsynens resultat

Konkurrensverkets beslut, ställningstaganden och den domstolspraxis som följer av våra utredningar utgör konkreta resultat av tillsynen. Vi strävar efter att vara tydliga och vägledande. Såväl upphandlande myndigheter som leverantörer och tipsare har under året fått flera viktiga svar och klargöranden till följd av Konkurrensverkets verksamhet.

Konkurrensverkets avgöranden i sakfrågor har även en förebyggande effekt då de vägleder upphandlande myndigheter om hur de får agera inom lagens ramar. Genom vår tillsyn bidrar vi på detta sätt till en effektiv offentlig upphandling. Eftersom värdet av de upphandlingspliktiga inköpen i Sverige uppgår till drygt 800 miljarder kronor, vilket motsvarar ca en sjättedel av Sveriges bruttonationalprodukt, har det också betydelse för samhällsekonomin.

En resultatindikator som Konkurrensverket har valt är antalet och andelen ärenden som lett till ansökan om upphandlingsskadeavgift, tillsynsbeslut på upphandlingsområdet eller avskrivningsbeslut på grund av förändrat beteende under tillsynen. Att vi redogör för just dessa typer av avslut beror på att vi anser att när ett ärende avslutas på något av dessa sätt har det varit en korrekt bedömning att prioritera och utreda det. Under året har Konkurrensverket fattat beslut i 24 ärenden som faller inom någon av dessa kategorier.⁶ 24 ansökningar om upphandlingsskadeavgift har lämnats in.⁷ 12 ansökningar har varit på eget initiativ⁸ och 12 har varit obligatoriska ansökningar. Vi har fattat tre tillsynsbeslut och i tre fall avslutat utredningar med anledning av förändrat beteende. Årets siffra innebär att resultatet ligger på en jämförbar nivå med 2020, då vi fattade 25 beslut inom de nämnda kategorierna.

Två resultatindikatorer som enligt vår uppfattning ger viktig information om effektiviteten i handläggningen är den genomsnittliga handläggningstiden från registrering till beslut i både avskrivningsärenden och ärenden som föranleder en åtgärd inom tillsynen.

Handläggningstiden för ärenden som inte har föranlett en åtgärd inom upphandlingstillsynen har under året ökat från 192 dagar 2020 till 278 dagar 2021. Medianen för ärenden som inte har föranlett en åtgärd inom upphandlingstillsynen har ökat från 121 dagar 2020 till 184 dagar 2021. Ökningen härrör till stor del från ett ärende som har varit öppet i avvaktan på en parallell prövning i domstol av bygglovsfrågor (dnr 193/2018). Genomsnittlig handläggningstid för ärenden som har föranlett en åtgärd har under året minskat från 333 dagar 2020 till 271 dagar 2021. Medianen för dessa ärenden har ökat från 283 dagar 2020 till 297 dagar 2021.

Ytterligare en resultatindikator är antalet och andelen olika utfall i domstol där Konkurrensverket väckt talan och där beslut i ärenden har överklagats. Under året har domstolarna meddelat dom i 31 av våra ärenden. I 29 av dessa bifölls vår talan helt. 2 domar innebar ett delvis bifall. Inte i något fall avtog domstolarna vår talan.

⁶ Ett ärende kan resultera i flera ansökningar.

⁷ Två av ansökningarna (dnr 743 och 744/2021) avser samma överträdelse och enbart en av dessa kan leda till dom om upphandlingsskadeavgift. Orsaken till att två ansökningar skickades in grundar sig i osäkerhet gällande vem som är den upphandlande myndigheten. Det behandlas därför som *en* ansökan.

⁸ Två av ansökningarna (dnr 743 och 744/2021) avser samma överträdelse och enbart en av dessa kan leda till dom om upphandlingsskadeavgift. Orsaken till att två ansökningar skickades in grundar sig i osäkerhet gällande vem som är den upphandlande myndigheten. Det behandlas därför som *en* ansökan.

Resultatet innebär en minskning av antal domar från 36 stycken 2020 till 31 stycken 2021. Det innebär även en ökning i andelen bifall från 53 procent 2020 till 100 procent 2021. Noteras bör dock att 16 av domarna år 2020 härrörde från samma underliggande domstolsprövning som föranledde obligatoriska ansökningar, vilket får som konsekvens att resultatet blir missvisande. Om de 16 domarna räknas som en blir resultatet för 2020 i stället 90 procent bifall, då minskar även antalet domar till 21 stycken. Jämförelsen med 2021 innebär då en ökning både i antalet domar och också andelen bifall.

Vi har i vår omvärldsbevakning och tipsfunktion inte registrerat några frågor kring tillämpning av lagen (2013:311) om valfrihetssystem i fråga om tjänster för elektronisk identifiering och lagen (2008:962) om valfrihetssystem i enlighet med lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen. Vi har därför inte prioriterat tillsyn av dessa valfrihetssystem.

Ytterligare ett område där vi bedriver tillsyn är kollektivtrafik, som regleras av lagen (2010:1065) om kollektivtrafik. Under 2021 har vi inte bedrivit tillsyn i enskilda ärenden. Vi uppmärksammar frågan i ärenden som rör kollektivtrafik, men har ännu inte haft anledning att vidta några konkreta åtgärder enligt den lagen.

Exempel på upphandlingsutredningar under 2021

Under året har Konkurrensverket noterat att olika former av samverkansavtal och hyresavtal, bland annat så kallad hyresvärdsupphandling, har varit en återkommande fråga i upphandlingstillsynen. Vi har därför prioriterat flera ärenden för vägledning och har under året ansökt om upphandlingsskadeavgift avseende ett av dessa ärenden, med Bodens kommun som motpart (dnr 551/2021).

Enligt Konkurrensverkets bedömning kan ett hyresavtal inte, oavsett om hyresundantaget är tillämpligt, konsumera de tjänster eller byggtreprenader som är en förutsättning för byggnationen, såsom exempelvis projektering. Det är inte tillräckligt att konkurrensutsätta själva uppförandet i form av ett byggtreprenadkontrakt. Varor, tjänster och byggtreprenader ska som huvudregel upphandlas. Om ett hyreskontrakt ingås med en hyresvärd utan föregående upphandling, och det inom ramen för hyresförhållandet ska utföras byggtreprenader eller andra tjänster, anser vi att hyreskontraktet ska betraktas som ett upphandlingspliktigt kontrakt.

Konkurrensverkets bedömning illustreras även i ett tillsynsbeslut avseende Domstolsverket som Konkurrensverket fattade den 16 december 2021 (dnr 502/2020), om än utifrån andra omständigheter. Domstolsverket ingick – utan föregående annonsering – ett genomförandeavtal med ett fastighetsbolag, som i korthet innebär att fastighetsbolaget fått i uppdrag att projektleda arbetet med att uppföra en ny domstolsbyggnad i Jönköping. Enligt samma avtal ska Domstolsverket sedan hyra den nya byggnaden av fastighetsbolaget. Själva uppförandet av byggnaden har upphandlats av Domstolsverket, som efter genomförd upphandling överläter entreprenadavtalet och beställarrollen till fastighetsbolaget.

Konkurrensverket bedömde att genomförandeavtalet och hyresavtalet, som tecknats separat, utgör en så kallad odelbar enhet som innefattar såväl en upphandlingspliktig som en icke-upphandlingspliktig anskaffning (dvs. ett byggtreprenadkontrakt respektive en förhyrning). Det huvudsakliga syftet med transaktionen var det upphandlingspliktiga kontraktsföremålet. Enligt Konkurrensverket utgör därmed transaktionen en otillåten direktupphandling. Domstolsverket har överklagat beslutet (dnr 788/2021).

Konkurrensverket har den 16 december 2021 även fattat ett tillsynsbeslut avseende Karlshamns kommuns direkttilldelning av ett kontrakt till ett kommunalt bolag, med hänvisning till undantaget för intern upphandling (dnr 256/2020). Av utredningen följer dock att bolaget inte uppfyllde det så kallad verksamhetskriteriet i den aktuella bestämmelsen i LOU, vilket innebär att kontraktet skulle ha annonserats. Karlshamns kommun har överklagat beslutet och det kommer därför att prövas av domstol (dnr 9/2022).

Ett annat exempel på en utredning som också berör tillämpningen av verksamhetskriteriet i undantaget för intern upphandling i LOU, gäller ett antal kommuners anskaffning av tjänster avseende omhändertagande av hushållsavfall från Sydskanes avfallsaktiebolag, Sysav, (dnr 135–148/2019, samlingsärende dnr 137/2021). Konkurrensverkets beslut i ärendet väntas under 2022.

Konkurrensverket har under 2021 också granskat Trafikverkets inköpsverksamhet (dnr 506/2020) i syfte att uppmärksamma och korrigera upphandlingsrättsliga fel och risker. Bakgrunden till granskningen är bland annat Trafikverkets stora volymer av inköp och att myndigheten har förekommit i flera tips hos Konkurrensverket. Granskningen kommer att slutföras i början av 2022.

Upphandlingsskadeavgift och tillsynsbeslut

Här följer en sammanställning av Konkurrensverkets ansökningar om upphandlings-skadeavgift under 2021, samt beslut och domar i domstolarna. Därefter redovisas årets tillsynsbeslut.

Ansökningar om upphandlingsskadeavgift 2021

Ansökan om upphandlingsskadeavgift – egna initiativ⁹

Motpart/upphandlande myndighet	Yrkad upphandlingsskadeavgift	Skäl
Västerås stad Dnr 108/2021	4 500 000 kr	Otillåten direktupphandling av it-drifttjänster.
Håbo kommun Dnr 171/2021	110 000 kr	Otillåten direktupphandling av granskningsuppdrag.
Nyköpings kommun Dnr 215/2021	600 000 kr	Otillåten direktupphandling av beläggningsarbeten.
Sundbybergs stad Dnr 223/2021	1 000 000 kr	Otillåten direktupphandling av städtjänster.
Polismyndigheten Dnr 371/2021	2 000 000 kr	Otillåten direktupphandling av bärgningstjänster.
Eksjö Energi Dnr 435/2021	220 000 kr	Otillåten direktupphandling av revision av avfallspanna.
Bodens kommun Dnr 551/2021	7 000 000 kr	Otillåten direktupphandling av byggtreprenadarbeten.
Region Skåne Dnr 700/2021	7 000 000 kr	Otillåten direktupphandling av persontransporter.
Västmanlands tingsrätt Dnr 733/2021	80 000 kr	Otillåten direktupphandling av tolktjänster.
Karlskrona kommun Dnr 743/2021	80 000 kr	Otillåten direktupphandling av drift av serveringskök.
Funktionsstödsnämnden i Karlskrona kommun Dnr 744/2021	80 000 kr	Otillåten direktupphandling av drift av serveringskök.
Bromölla kommun Dnr 749/2021	110 000 kr	Otillåten direktupphandling av avfallskompetens m.m.
Mälarenergi AB Dnr 770/2021	400 000 kr	Otillåten direktupphandling av drift av konsulttjänster.

⁹ Två av ansökningarna (dnr 743 och 744/2021) avser samma överträdelse och enbart en av dessa kan leda till dom om upphandlingsskadeavgift. Orsaken till att två ansökningar skickades in grundar sig i osäkerhet gällande vem som är den upphandlande myndigheten.

Ansökan om upphandlingsskadeavgift – obligatoriska

Motpart/upphandlande myndighet	Yrkad upphandlingsskadeavgift	Skäl
Ystads kommun Dnr 74/2021	90 000 kr	Brott mot avtalsspärr.
Sundbybergs stad Dnr 75/2021	280 000 kr	Avtal som har fått bestå av tvingande hänsyn.
Stockholm Vatten AB Dnr 228/2021	2 150 000 kr	Avtal som har fått bestå av tvingande hänsyn.
Stockholm Vatten AB Dnr 229/2021	7 000 000 kr	Avtal som har fått bestå av tvingande hänsyn.
Stockholm Vatten AB Dnr 230/2021	500 000 + 800 000 kr	Avtal som har fått bestå av tvingande hänsyn.
Stockholm Vatten AB Dnr 231/2021	110 000 kr	Avtal som har fått bestå av tvingande hänsyn.
Stockholm Vatten AB Dnr 232/2021	50 000 kr	Avtal som har fått bestå av tvingande hänsyn.
Norrköping Norrevo Fastigheter AB Dnr 351/2021	35 000 kr	Avtal som har fått bestå av tvingande hänsyn.
Norrköping Norrevo Fastigheter AB Dnr 352/2021	70 000 kr	Avtal som har fått bestå av tvingande hänsyn.
Norrköping Norrevo Fastigheter AB Dnr 353/2021	40 000 kr	Avtal som har fått bestå av tvingande hänsyn.
Norrköping Norrevo Fastigheter AB Dnr 354/2021	65 000 kr	Avtal som har fått bestå av tvingande hänsyn.
Specialpedagogiska skolmyndigheten Dnr 388/2021	175 000 kr	Avtal som har fått bestå av tvingande hänsyn.

Beslut och domar i domstol 2021 – upphandlingsskadeavgift

Konkurrensverkets ansökan och motpart/ upphandlande myndighet	Förvaltningsrätten	Kammarrätten	Högsta förvaltningsdomstolen	Laga kraft/ pågående*
Karolinska Institutet 2019-08-22 Dnr 512/2019 Yrkat belopp 8 000 000 kr.	2020-02-04 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 19292-19) Biföll Konkurrensverkets ansökan delvis och beslutade om en avgift om 3 000 000 kr.	2021-02-15 (Kammarrätten i Stockholm mål nr 1304-20) Avslog Konkurrensverkets överklagande. Avgiften bestämdes därmed till 3 000 000 kr.		Laga kraft
Statens konstråd 2020-02-21 Dnr 147/2020 Yrkat belopp 105 000 kr.	2020-12-02 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 4299-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan delvis och beslutade om en avgift om 80 000 kr.	2021-06-03 (Kammarrätten i Stockholm mål nr 8280-20) Biföll Konkurrensverkets överklagande och beslutade om avgift i enlighet med yrkat belopp (105 000 kr).	2021-12-21 (HFD mål nr 3722-21) HFD har meddelat prövningstillstånd i en fråga gällande vad som kan utgöra försvärande omständigheter när avgiftens storlek bestäms.	Pågående
Karolinska Institutet 2020-03-26 Dnr 221/2020 Yrkat belopp 200 000 kr.	2020-10-06 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 7078-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.	2021-02-19 (Kammarrätten i Stockholm mål nr 7000-20) Beslut om avskrivning efter att Karolinska Institutet återkallat sitt överklagande.		Laga kraft
Kalix kommun 2020-05-27 Dnr 327/2020 Yrkat belopp 400 000 kr.	2021-04-09 (Förvaltningsrätten i Luleå mål nr 1161-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Örebrokompaniet AB 2020-06-16 Dnr 358/2020 Yrkat belopp 220 000 kr.	2021-03-29 (Förvaltningsrätten i Karlstad mål nr 3588-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.	2021-05-26 (Kammarrätten i Göteborg mål nr 2495-21) Beslut att inte meddela prövningstillstånd.		Laga kraft
Västrafik AB 2020-06-23 Dnr 373/2020 Yrkat belopp 10 000 kr.	2020-09-28 (Förvaltningsrätten i Jönköping mål nr 3682-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.	2021-01-19 (Kammarrätten i Jönköping mål nr 3219-20) Beslut att inte meddela prövningstillstånd.		Laga kraft
Nynäshamns kommun 2020-06-23 Dnr 374/2020 Yrkat belopp 1 500 000 kr.	2021-01-26 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 13760-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft

* Per 2021-12-31 om inget annat anges.

Konkurrensverkets ansökan och motpart/ upphandlande myndighet	Förvaltningsrätten	Kammarrätten	Högsta förvaltningsdomstolen	Laga kraft/ pågående*
Örebro kommun 2020-09-24 Dnr 527/2020 Yrkat belopp 145 000 kr.	2021-04-26 (Förvaltningsrätten i Karlstad mål nr 5491-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Hallsbergs kommun 2020-10-15 Dnr 589/2020 Yrkat belopp 800 000 kr.	2021-05-31 (Förvaltningsrätten i Karlstad mål nr 5968-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan delvis och beslutade om en avgift om 600 000 kr.			Laga kraft
Huddinge kommun 2020-10-16 Dnr 590/2020 Yrkat belopp 2 000 000 kr.	2021-09-09 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 22696-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.	2021-10-18 (Kammarrätten i Stockholm mål nr 7088-21) Beslut att inte meddela prövningstillstånd.		Laga kraft
Affärsverken Karlskrona AB 2020-11-19 Dnr 655/2020 Yrkat belopp 120 000 kr.	2021-09-01 (Förvaltningsrätten i Växjö mål nr 5385-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Region Blekinge 2020-12-09 Dnr 701/2020 Yrkat belopp 960 000 kr.	2021-03-02 (Förvaltningsrätten i Växjö mål nr 5729-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Arbetsmarknads- och socialnämnden i Malmö kommun 2020-12-15 Dnr 718/2020 Yrkat belopp 10 000 000 kr.	2021-02-12 (Förvaltningsrätten i Malmö mål nr 15878-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Kriminalvården 2020-12-17 Dnr 729/2020 Yrkat belopp 230 000 kr.	2021-05-31 (Förvaltningsrätten i Linköping mål nr 11128-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Hedemora kommun 2020-12-17 Dnr 730/2020 Yrkat belopp 230 000 kr.	2021-05-17 (Förvaltningsrätten i Falun mål nr 6273-20) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Sundbybergs stad 2021-01-29 Dnr 75/2021 Yrkat belopp 280 000 kr.	2021-05-20 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 2118-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft

* Per 2021-12-31 om inget annat anges.

Konkurrensverkets ansökan och motpart/ upphandlande myndighet	Förvaltningsrätten	Kammarrätten	Högsta förvaltningsdomstolen	Laga kraft/ pågående*
Håbo kommun 2021-03-12 Dnr 171/2021 Yrkat belopp 110 000 kr.	2021-09-13 (Förvaltningsrätten i Uppsala mål nr 1599-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Nyköpings kommun 2021-03-29 Dnr 215/2021 Yrkat belopp 600 000 kr.	2021-08-09 (Förvaltningsrätten i Linköping mål nr 2524-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Sundbybergs stad 2021-03-31 Dnr 223/2021 Yrkat belopp 1 000 000 kr.	2021-06-24 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 8114-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Stockholm Vatten AB 2021-12-13 Dnr 228/2021 Yrkat belopp 2 150 000 kr.	2021-12-13 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 8132-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Pågående
Stockholm Vatten AB 2021-04-01 Dnr 229/2021 Yrkat belopp 7 000 000 kr.	2021-12-13 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 8165-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Pågående
Stockholm Vatten AB 2021-04-01 Dnr 230/2021 Yrkat belopp 500 000 kr + 800 000 kr.	2021-12-13 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 8152-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Pågående
Stockholm Vatten AB 2021-04-01 Dnr 231/2021 Yrkat belopp 110 000 kr.	2021-12-13 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 8151-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Pågående
Stockholm Vatten AB 2021-04-01 Dnr 232/2021 Yrkat belopp 50 000 kr.	2021-12-13 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 8138-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Pågående
Norrköping Norrevo Fastigheter AB 2021-06-02 Dnr 351/2021 Yrkat belopp 35 000 kr.	2021-08-23 (Förvaltningsrätten i Linköping mål nr 4449-21, 4452-21, 4453-21, 4454-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft

* Per 2021-12-31 om inget annat anges.

Konkurrensverkets ansökan och motpart/ upphandlande myndighet	Förvaltningsrätten	Kammarrätten	Högsta förvaltningsdomstolen	Laga kraft/ pågående*
Norrköping Norrevo Fastigheter AB 2021-06-02 Dnr 352/2021 Yrkat belopp 70 000 kr.	2021-08-23 (Förvaltningsrätten i Linköping mål nr 4449-21, 4452-21 , 4453-21, 4454-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Norrköping Norrevo Fastigheter AB 2021-06-02 Dnr 353/2021 Yrkat belopp 40 000 kr.	2021-08-23 (Förvaltningsrätten i Linköping mål nr 4449-21, 4452-21, 4453-21, 4454-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Norrköping Norrevo Fastigheter AB 2021-06-02 Dnr 354/2021 Yrkat belopp 65 000 kr.	2021-08-23 (Förvaltningsrätten i Linköping mål nr 4449-21, 4452-21, 4453-21 , 4454-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Polismyndigheten 2021-06-09 Dnr 371/2021 Yrkat belopp 2 000 000 kr.	2021-09-30 (Förvaltningsrätten i Stockholm mål nr 18613-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Specialpedagogiska skolmyndigheten 2021-06-16 Dnr 388/2021 Yrkat belopp 175 000 kr.	2021-09-13 (Förvaltningsrätten i Härnösand mål nr 2323-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft
Eksjö Energi AB 2021-07-01 Dnr 435/2021 Yrkat belopp 220 000 kr.	2021-08-16 (Förvaltningsrätten i Jönköping mål nr 3605-21) Biföll Konkurrensverkets ansökan.			Laga kraft

* Per 2021-12-31 om inget annat anges.

Tillsynsbeslut 2021 – offentlig upphandling

Motpart	Beslut	Skäl
Region Blekinge Dnr 682/2020	2021-10-26 Konkurrensverket konstaterar att Region Blekinge har agerat i strid med LOU genom att bryta mot annonseringsplikten vid inköp av konsulttjänster i samband med byggandet av nya sjukhusbyggnader i Karlskrona, och att inte uppfylla dokumentationsplikten i LOU vid tilldelning av kontrakt. Region Blekinge förtjänar kritik för sitt agerande.	Laga kraft
Domstolsverket Dnr 502/2020	2021-12-16 Konkurrensverket konstaterar att Domstolsverket har agerat i strid med LOU genom att ingå ett samarbete med en leverantör avseende projektering och uppförande av en ny domstolsbyggnad i Jönköping, som Domstolsverket därefter ska hyra, utan föregående annonsering. Då förutsättningarna för det saknades, utgör detta en otillåten direktupphandling. Domstolsverket förtjänar kritik för sitt agerande. Tillsynsbeslutet är överklagat till förvaltningsrätten, Konkurrensverkets dnr 788/2021.	Pågående
Karlshamns kommun Dnr 256/2020	2021-12-16 Konkurrensverket konstaterar att Karlshamns kommun har agerat i strid med LOU genom att – vid anskaffning av solcellspaneler, material för installation samt installation på bland annat en förskola – felaktigt tillämpa undantaget för intern upphandling, utan att uppfylla verksamhetskriteriet i 3 kap. 12 § LOU. Därmed har Karlshamns kommun brutit mot annonseringsplikten. Eftersom anskaffningen inte har föregåtts av annonsering utgör den en otillåten direktupphandling. Karlshamns kommun förtjänar kritik för sitt agerande. Tillsynsbeslutet är överklagat till förvaltningsrätten, Konkurrensverkets dnr 9/2022.	Pågående

Konkurrens i offentlig upphandling

Upphandlingslagstiftningen är en förfarandelagstiftning som ska säkerställa bland annat objektivitet. Regelverket skapar en ram för konkurrensutsättning och rättvis konkurrens. Ramen ger förutsättningar för effektiva offentliga inköp och skyddar mot korrupcion. En viktig förutsättning för att upphandlingsregelverket ska fungera effektivt är en väl fungerande konkurrens. Alla de val som upphandlande myndigheter gör vid en upphandling regleras inte direkt av lagstiftningen. När den upphandlande myndigheten nyttjar sitt handlingsutrymme kan konkurrensen i upphandlingen påverkas, exempelvis vid val av förfarande, användningen av dialog, val av standarder, mallar, krav och ersättnings- och utvärderingsmodeller. En effektiv konkurrens kan leda till både lägre kostnader och ett inköp som på bästa sätt verkar för att uppfylla samhällsrelaterade mål. Konkurrensverket arbetar därför regelmässigt med att öka kunskapen hos upphandlare och beställare om konkurrensens betydelse för offentlig upphandling. Det är viktigt att det finns en medvetenhet om behovet av att nyttja konkurrensen som regelverket syftar till att skapa.

Otillåtna direktupphandlingar i fokus

Konkurrensens centrala betydelse är också orsaken till att Konkurrensverket ser otillåtna direktupphandlingar som den mest skadliga överträdelsen av upphandlingsregelverket. Det gäller oavsett om myndigheter medvetet undviker att annonsera sina upphandlingar eller åberopar något av undantagen från annonseringsskyldigheten, trots att situationen inte tillåter detta. Av denna anledning är det också en prioriterad uppgift för Konkurrensverket att i tillsynen fokusera på otillåtna direktupphandlingar. Den otillåtna direktupphandlingen är mer skadlig ju bättre konkurrens det är på marknaden, för då drar man inte nytta av dess fördelar. Den är också mer skadlig ju större köpmarknad den upphandlande myndigheten eller enheten har. Köpmarknad kan man dra nytta av i en korrekt upphandling, men den kan inte utnyttjas på ett effektivt sätt i en otillåten direktupphandling. Därför är det viktigt att upphandlande myndigheter annonserar sina upphandlingar när något uttryckligt undantag från annonseringsskyldigheten saknas. Eftersom otillåtna direktupphandlingar oftast sker i

det fördolda finns heller ingen möjlighet till insyn för medborgare eller företag. Det finns därför också en betydande risk för korruption.

Under 2021 har Konkurrensverket informerat om konkurrensens betydelse på flera sätt.

I december höll vi en konferensdag om att främja konkurrens i upphandlingar. På konferensen informerade vi om hur man upptäcker otillåtna samarbeten mellan företag och hur man bör agera om man upptäcker dem. Vi informerade även om hur man som upphandlande myndighet kan underlätta för seriösa företag och försvåra för oseriösa leverantörer att delta i en upphandling.

Generaldirektören öppningstalade på Stora branschgruppens seminarium i december, *Sekretess – fortsatt öppen dörr för kriminella?*, om hur upphandlande myndigheter har en viktig roll att spela för att motverka osund konkurrens.

Upphandlingsreglerna, Konkurrensverkets tillsyn och konkurrensens betydelse är ämnen vi har belyst i dialog med exempelvis Statens historiska museer, Östersunds kommuns upphandlare och i samband med Jämtlands upphandlingsdag.

Förutsättningar för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar

Den offentliga upphandlingen kan bidra till bättre förutsättningar för små och medelstora företag att träda in och växa på olika marknader. Det är viktigt att se till att förutsättningarna är goda för dessa företags tillträde och förutsättningar att vara med och konkurrera i offentliga upphandlingar. Det finns olika faktorer som generellt kan försvåra för leverantörer att lämna anbud i offentliga upphandlingar. Dessa faktorer gör det ofta särskilt svårt för små och nyetablerade företag. Förutom att kontinuerligt informera upphandlande myndigheter och enheter om konkurrensens roll i samhället i stort och varje enskild upphandlings betydelse har Konkurrensverket under 2021 även uppmärksammat leverantörer på deras möjligheter att begära ogiltigförklaring av otillåtna direktupphandlingar. Det har vi gjort för exempelvis Innovationsföretagen, JUC och Almega. Vid samma tillfällen informerade vi även om hur de får och inte får samarbeta i upphandlingar. På samma tema har vi även gjort ett podcast-avsnitt och hållit ett föredrag på Nacka Strandsmässan *Mötesplats Offentliga affärer*.

Den rättsliga utvecklingen inom den offentliga upphandlingen

Konkurrensverket har till uppgift att följa och redovisa utvecklingen inom den offentliga upphandlingen.

Utöver Konkurrensverkets arbete med att driva rättsutvecklingen genom våra utredningar, följer vi den nationella utvecklingen på området genom att samverka med andra myndigheter och branschorgan. När det gäller den nationella utvecklingen upprätthåller vi sedan 2010 en databas med samtliga domstolsavgöranden i upphandlingsmål från förvaltningsrätter, kammarrätter och Högsta förvaltningsdomstolen. Under 2021 har databasen varit föremål för ett omfattande uppdateringsarbete och delar av den har vissa perioder därför inte varit tillgänglig på Konkurrensverkets webbplats. I mitten av november 2021 var uppdateringen avseende åren 2020–2021 klar och tillgängliggjordes på webbplatsen. Vid årsskiftet fanns domar från 2017 och framåt tillgängliga för sökning. Arbetet kommer att fortgå under början av 2022.

Under hösten 2021 har Konkurrensverket påbörjat arbetet att anpassa verksamheten med anledning av de nya regler gällande upphandling under tröskelvärdena, som trädde i kraft den 1 februari 2022.¹⁰ Det gäller bland annat uppdateringar av vår externt publicerade information om regelverket.

De nya reglerna syftar till att förenkla regelverket för upphandling under tröskelvärdena och berör samtliga lagar, LOU, LUF och LUFSS. LUK berörs endast vad avser reglerna om efterannonsering. Syftet med förändringarna är att förenkla regelverket för att uppnå ett flexibelt regelverk som ändå innehåller tillräckliga ramar och nödvändiga skyddsregler. Upphandlande myndigheters möjligheter till att utforma sina upphandlingar utifrån strategiska hänsyn, så som miljöhänsyn och att underlätta för idéburna leverantörer, balanseras mot risken för otydlighet och oegentligheter som korruption. En ytterligare målsättning har varit att de olika upphandlingslagarna så långt möjligt ska vara enhetligt utformade.

Ändringarna innebär i korthet bland annat att nya kapitel om upphandling under tröskelvärdena och direktupphandling införs, vilka ska samla alla regler kring upphandling i stället för att de som tidigare endast gick att utläsa genom hänvisningar i lagen. En annan förenkling är att det sätts en ny direktupphandlingsgräns som anges till ett nominellt belopp i stället för som tidigare en procentandel av respektive tröskelvärde. För upphandlingar som regleras av LOU kommer gränsen att vara 700 000 kronor och för LUF och LUFSS 1 200 000 kronor. Direktupphandlingsgränsen för sociala och andra särskilda tjänster höjs till 7,8 miljoner kronor, vilket innebär att upphandling av dessa tjänster kommer att regleras endast i två nivåer i stället för tre som gäller för de övriga lagarna. Dessa tjänster omfattas endast av 19 kap. och 19 a kap. LOU eller motsvarande kapitel i LUF och LUFSS.

Även reglerna för efterannonsering förändras genom införandet av en nedre gräns för när en efterannonsering ska genomföras. Genom denna förändring hoppas man kunna få in statistik över det offentliga inköp och möjliggöra för insyn från allmänheten. Samtidigt behöver upphandlande myndigheter inte efterannonsera upphandlingar som uppgår till alltför låga värden. Gränsen för efterannonseringsskyldigheten i LOU respektive LUF är samma belopp som direktupphandlingsgränsen. Även efterannonsering för sociala tjänster ska ske för det fall värdet av tilldelat kontrakt överstiger 700 000 kronor, trots att direktupphandlingsgränsen avseende dessa tjänster är högre. Beträffande LUK införs en reglering om efterannonsering där gränsen för annonsering sätts till gällande direktupphandlingsgräns.

Den nya lagstiftningen innebär ökad flexibilitet och större frihet för upphandlande myndigheter och enheter. Bland annat frihet att utforma på vilket sätt en upphandling genomförs, eftersom lagens krav på att använda vissa förfaranden tas bort. Upphandlande myndigheter och enheter måste emellertid fortfarande säkerställa att de grundläggande principerna uppfylls även för dessa upphandlingar. För Konkurrensverket innebär det att vi ska utöva tillsyn över om de uppfyller de grundläggande principerna vad gäller upphandling under tröskelvärdena, vilket kommer att kräva viss ytterligare utredning i Konkurrensverkets ärenden för att bedöma om ett visst förfarande till exempel är tillräckligt likabehandlande eller transparent. En målsättning med vårt arbete avseende dessa frågor är förutom att bidra till rättssäkerhet, även bidra till att klargöra rättsläget för både upphandlande myndigheter och leverantörer.

¹⁰ Se prop. 2021/22:5.

Registrering och tillsyn av annonsdatabaser

Konkurrensverket är registermyndighet enligt lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik, LUS, vilket innebär att vi ska ta emot ansökningar om registrering av annonsdatabaser och pröva om de uppfyller kraven för att registreras samt utöva tillsyn över de registrerade annonsdatabaserna. Enligt LUS ska den sökande vara lämplig att utöva verksamheten. Någon ytterligare konkretisering av vad som avses med lämplighet finns inte i vare sig lagen eller förordningen om upphandlingsstatistik. Lämplighet är ett mycket vitt begrepp när det inte har konkretiserats ytterligare i lag och förordning och kan omfatta en mängd olika aspekter. I våra föreskrifter har vi angett vilka typer av uppgifter som vi avser att ta hänsyn till i bedömningen av lämplighetskriteriet för registrering.

Lämplighetskriteriet kan sammanfattas i att sökanden ska ha en ekonomisk långsiktighet och stabilitet, inte ska vara försatt i konkurs eller ha obetalda förfallna skulder avseende skatter och sociala avgifter, inte ska vara dömd för brott som framgår av 13 kap. 1 § LOU eller på annat sätt ha gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen samt ska ha förvärvat kunskap om eller erfarenhet av regelverket för annonsering av offentliga upphandlingar. Om sökanden är en fysisk person får denna inte heller ha näringsförbud.

Enligt LUS ska verksamheten bedrivas i enlighet med lagen samt de föreskrifter och villkor som meddelats i anslutning till lagen. Det handlar om de krav som ställs på annonsdatabaserna enligt såväl LUS som förordningen (2020:332) om upphandlingsstatistik samt Upphandlingsmyndighetens föreskrifter. De krav som ställs på annonsdatabasen kan sammanfattas i krav som handlar om teknisk prestanda, funktionalitet, tillgänglighet samt servicenivå. I teknisk prestanda och funktionalitet ingår krav som specificerar rapporterings-skyldigheten och det överföringsformat som ska användas för rapporteringen.

Konkurrensverket får enligt 9 § andra stycket LUS meddela de förelägganden som behövs för att LUS eller de föreskrifter och villkor som har meddelats i anslutning till lagen ska följas. Enligt 10 § LUS ska Konkurrensverket återkalla registreringen av en annonsdatabas om den som bedriver annonsdatabasen bland annat inte fullgör de skyldigheter i fråga om annonsering som anges i förordningen om upphandlingsstatistik.

Under 2020 registrerades fem databaser. Någon ytterligare registrering har inte tillkommit under 2021. Konkurrensverket har under året kontrollerat att de fem registrerade annonsdatabaserna inte har obetalda förfallna skulder avseende skatter och sociala avgifter. Vi har även haft ett tillsynsärende avseende sökbarhet i en av annonsdatabaserna. Enligt 7 § förordningen om upphandlingsstatistik ska fysiska personer kostnadsfritt kunna söka i annonsdatabasens utbud av publicerade annonser, bland annat efterannonser. Efter att ha fått in ett tips om att en av annonsdatabaserna inte uppfyllde denna skyldighet inledde vi en granskning. Med anledning av vår tillsyn rättade annonsdatabasen felaktigheten.

Otillbörliga handelsmetoder

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1) att Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/633 om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan skulle genomföras under 2021 och att Konkurrensverket skulle tillföras 8 miljoner kronor. Konkurrensverkets förberedelser inför genomförandet inleddes i direkt anslutning och lagen om otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter, LOH, trädde i kraft den 1 november 2021. I regleringsbrevet för 2021 anges att Konkurrensverket ska redogöra för hur vi har arbetat med tillsyn gällande otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan. Redogörelsen ska omfatta förberedelser, vidtagna åtgärder och uppnådda resultat.

Förberedelser inför det nya tillsynsuppdraget

Organisation och rekrytering

Under hösten 2020 hölls flera interna seminarier och möten i syfte att planera inför det behov av rekrytering och organisationsförändring som skulle följa av ett nytt tillsynsuppdrag. Bland annat diskuterades kravprofil för rekryteringar och resursbehov för olika delar av myndigheten till följd av det nya tillsynsuppdraget. Resultatet redovisades för generaldirektören i januari 2021. I januari stämde organisationsskiss och annonsutkast av med de fackliga organisationerna. I februari publicerades rekryteringsannons för enhetschef till den nya enheten för otillbörliga handelsmetoder, OH.

Intervjuer ägde rum under februari och mars och beslut om tillsättning fattades i mars. Annonser för utredare publicerades i slutet av mars 2021 och intervjuer ägde till största delen rum under april månad. Andra delar av organisationen behövde också stärkas för att hantera det nya uppdraget, bland annat skedde rekryteringar till tipsfunktionen och till de verksjuridiska och internationella funktionerna.

Lokalanpassning

Konkurrensverkets lokaler behövde med anledning av uppdraget anpassas för att rymma nya medarbetare. Lokalfrågorna hanterades inom ramen för ett projekt (dnr 265/2021). Inriktningen på projektets arbete stämde av i chefsgruppen och med skyddsombudet i början av februari. Därefter anlätades en inredningsarkitekt för att utarbeta förslag till ritningar med en lämplig lösning för att förtäta lokalerna. Under våren beställdes nya skrivbord, kontorsstolar, lampor och skåp för att vara på plats i lokalerna efter sommaren. Vissa befintliga medarbetare behövde flytta ut ur sina rum under en tid när rummen skulle anpassas för att rymma två personer i stället för en. Den 1 september var lokaljusteringarna slutförda.

Introduktion och kompetensutveckling

När många medarbetare tillträder samtidigt är det centralt att skapa goda förutsättningar för dem att snabbt sätta sig in i uppdraget och den befintliga verksamheten. En introduktionsplan utformades för att ta emot de nya medarbetarna på ett bra sätt. Konkurrensverket valde även att placera en medarbetare från konkurrenstillsynen på OH-enheten under ett år från augusti 2021 för att bidra med sin konkurrensrättsliga expertis och stötta de nya medarbetarna.

Kunskap i konkurrensrätt är enligt Konkurrensverkets bedömning viktig för att medarbetarna ska ha goda förutsättningar att sända ett tydligt budskap om gränsdragningen mellan konkurrensreglerna och lagen om otillbörliga handelsmetoder. En grundläggande konkurrensrättsutbildning hölls därför för de nya medarbetarna i december 2021. Andra utbildningar som hölls under medarbetarnas första månader på Konkurrensverket var, utöver den generella introduktionsutbildningen, utbildning i beslutsskrivning och om lagen om företagshemligheter.

Ekonomisystem, resultatindikatorer och riskanalys

Det nya uppdraget innebar att det var nödvändigt att se över Konkurrensverkets interna system, strukturer och löpande budgetarbete för att inordna den nya enheten och uppdraget i verksamheten på ett smidigt sätt. Av denna anledning uppdaterades klassificeringsstrukturen och tidredovisningssystemet. Även ekonomisystemen anpassades med nya koder för OH-verksamheten. Dessutom meddelades Ekonomistyrningsverket, ESV, om kommande förändringar i inkomstliggaren med anledning av den nya sanktionsavgiften som följer av regelverket.

Tydliga resultatindikatorer som kan följas över tid är en grundläggande förutsättning för löpande uppföljning och utvärdering av verksamheten. Konkurrensverket säkerställde därför att i god tid före den 1 november utforma indikatorer för tillsynen över otillbörliga handelsmetoder och förankra dessa i chefsgruppen.

Konkurrensverket lägger stor vikt vid användandet av riskanalyser för olika områden som ett verktyg för ständig utveckling av verksamheten. I oktober beslutade generaldirektören om en riskanalys för tillsynen över otillbörliga handelsmetoder (dnr 82/2021).

Enkätundersökning

Som ett led i förberedelsearbetet genomförde Konkurrensverket under slutet av februari till början av april 2021 en enkätundersökning bland producentorganisationer (dnr 592/2020). Syftet var att identifiera vilka avtalsvillkor och beteenden som i lagen klassificeras som otillbörliga handelsmetoder som förekom på marknaden, innan lagen trädde i kraft. På detta sätt önskade Konkurrensverket möjliggöra att i ett senare skede kunna utvärdera om lagen haft någon preventiv effekt på otillbörliga handelsmetoder samt mäta effekten av våra tillsynsinsatser. Enkäten innehöll även frågor om respondenternas bakgrund, verksamhet, kännedomen om det nya regelverket, kännedom och förtroende för Konkurrensverket som tillsynsmyndighet samt leverantörernas syn på och incitament till att anmäla upplevda otillbörliga handelsmetoder.

Respondenterna var i huvudsak verksamma inom jordbruksproduktion där de säljer råvaror till leverantörer som bearbetar och förädlar, främst kött och spannmål. Majoriteten av enkätsvaren pekar på att otillbörliga handelsmetoder aldrig eller sällan förekommer. Det finns dock en minoritet av företag som ofta eller mycket ofta kommer i kontakt med otillbörliga handelsmetoder. Större företag förefaller att utsättas oftare än mindre företag. Av de svarande anger endast en fjärdedel att de kommer att anmäla en otillbörlig handelsmetod, en fjärdedel att de inte kommer att anmäla medan hälften är osäkra och inte vet om de kommer att anmäla eller inte. Det största hindret är enligt respondenterna resursbrist vid juridisk process och att det upplevs som problematiskt att kontakta en myndighet.

Samverkan med andra myndigheter

Konkurrensverkets upphandlingstillsyn involverades i förberedelsearbetet för att överväga vilken information som upphandlande myndigheter skulle komma att behöva. Konkurrensverket hade under 2021 kontakt med Upphandlingsmyndigheten, UHM, om lagstiftningen och vad den skulle innebära för upphandlande myndigheter och enheter. Frågor som diskuterades var bland annat utbildning av medarbetare och förberedelse av svar på vanliga frågor som UHM får om lagstiftningen.

Konkurrensverket samverkade under hösten även med andra myndigheter som har uppdrag inom livsmedelskedjan. Som exempel kan nämnas Jordbruksverket, Livsmedelsverket och Tillväxtverket.

I februari påbörjades också arbetet med en internationell kartläggning. I maj skickades frågor ut till myndigheter i ett antal medlemsstater som sedan tidigare hade ett nationellt regelverk som liknar direktivet. Syftet var att ta del av de ansvariga myndigheternas erfarenheter från att bedriva tillsyn inom detta område, samt att samla in beslut och annat relevant material som Konkurrensverket kunde studera som en del av förberedelsearbetet.

Intern och extern kommunikation

Parallellt med förberedelsearbetet under hösten 2020 samt våren och sommaren 2021 bedömdes det viktigt att löpande informera övriga medarbetare om den nya verksamheten. Kommunikation skedde till stor del via intranätet och vid digitala verksmöten. Därutöver besökte enheten för otillbörliga handelsmetoder samtliga andra enheter för att informera om regelverket och om enhetens verksamhet.

Förberedelsearbetet omfattade även en hel del extern kommunikation. Konkurrensverket närvarade till exempel den 18 maj 2021 vid Miljö- och jordbruksutskottets sammanträde som gällde förslaget till den nya lagen om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter. Poddavsnittet *Potatis, ägg och fjäderfä – nytt tillsynsuppdrag för Konkurrensverket* publicerades den 8 september 2021. Texter som beskriver tillsynsområdet togs fram för publicering på Konkurrensverkets webbplats. Konkurrensverkets tipsa oss-sidor uppdaterades och ett visseblåarsystem för tips om otillbörliga handelsmetoder inrättades. Struktur och innehåll för ett nyhetsbrev inriktat på otillbörliga handelsmetoder utarbetades.

Under augusti till november 2021 deltog Konkurrensverkets medarbetare som talare vid en rad seminarier. Dessa anordnades av bland andra Svensk Handel, Livsmedelsföretagen, Dagligvaruleverantörernas Förening, Lantbrukarnas Riksförbund och Agro Sörmland.

Därutöver träffade Konkurrensverkets medarbetare från augusti 2021 och framåt en rad marknadsaktörer. Som exempel kan nämnas Livsmedelshandlarna, Svensk Dagligvaruhandel, Svensk Handel, Ica Sverige AB, Livsmedelsföretagen, Kött- och Charkföretagen, Lantbrukarnas Riksförbund, ICA-handlarnas Förbund, Kooperativa Förbundet/Coop Sverige och Dagligvaruleverantörers Förbund.

Vi besvarade även många frågor från marknadsaktörer via telefon och mejl.

Det har funnits flera syften med de externa kontakterna. Det har varit viktigt att nå ut med Konkurrensverkets syn i viktiga frågor och få återkoppling från marknadsaktörer över delar i lagstiftningen som uppfattas som oklara och därigenom problematiska. Det är också viktigt för Konkurrensverket att bygga ett förtroende hos marknadsaktörer.

Förberedande analys

Under våren genomfördes en genomgång av Konkurrensverkets tillsynsbeslut och rapporter i syfte att samla den kunskap som eventuellt redan fanns inom myndigheten om berörda aktörer och förbjudna förfaranden i lagen om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter.

Verksamheten fokuserade under september och oktober på två större projekt, ett kommunikations- och ett metodprojekt.

Syftet med kommunikationsprojektet var att sprida kännedom om de nya reglerna för att därigenom öka regelkännedomen och regelefterlevnaden. En hörnsten i kommunikationsprojektet var de nya sidor på Konkurrensverkets webbplats som konstruerades. Dessutom omarbetades ett flertal äldre sidor, exempelvis sådana som rörde Konkurrensverkets uppdrag.

Syftet med metodprojektet var att utarbeta mallar, rutiner och metodstöd för det nya tillsynsområdet i syfte att effektivt kunna påbörja tillsynen den 1 november. Konkurrensverket tog exempelvis fram mallar för hur ett föreläggande att inkomma med uppgifter ska se ut samt en mall för en utredningspromemoria.

Den nya enheten samverkade även med andra enheter och funktioner på Konkurrensverket. Bland annat fördes en diskussion med Konkurrensverkets tipsfunktion om hur inkomna tips som rör området skulle hanteras och föras över till enheten för otillbörliga handelsmetoder. Även en samverkan med verksjuristerna vad gäller ny arbetsordning, hur mallar för föreläggande ska se ut och vad gäller frågan om enhetens medarbetare är skyldiga att anmäla innehav av finansiella instrument.

Från september 2021 hålls återkommande förankrings- och avstämningsmöten mellan enhetschefen och medarbetare från OH och generaldirektören, chefsjuristen, chefsekonomen och utvecklingschefen. Syftet är att tydliggöra riktning och ramar i tillsynen. Exempel på frågor av mer principiell natur som avhandlats vid dessa möten är hur Konkurrensverket ska arbeta med prioriteringar och tidsfrister för ärenden enligt LOH, hur Konkurrensverket ska arbeta med anmälningar, ärendegången för ärenden enligt LOH, möjligheten att fatta interimistiska beslut enligt LOH och hur Konkurrensverket ska arbeta med ställningstaganden som rör LOH. Även sakfrågor har hanterats vid dessa möten. Som exempel på sakfrågor kan nämnas leverantörskedjefinansiering och hur sådan förhåller sig till LOH, vilka produkter som omfattas av LOH samt inköpsallianser och hur dessa förhåller sig till LOH.

Vidtagna åtgärder efter 1 november 2021

Den 1 november 2021 trädde den nya lagen, LOH, i kraft.

Återstoden av de texter som förberetts för webbplatsen publicerades därefter och de första två numren av nyhetsbrevet för otillbörliga handelsmetoder skickades ut.

I den undersökning hos allmänheten som Konkurrensverket genomförde i början av december 2021 (se även avsnittet om kommunikation) ställde vi två frågor rörande otillbörliga handelsmetoder. Svaren visade att färre än var tionde person (7 procent) svarar att de före intervjun kände till vilken myndighet det är som ansvarar för att reglerna om förbud för otillbörliga handelsmetoder följs. Av dem är det en stor majoritet (78 procent) som tror att det är Konkurrensverket som har ansvaret. På frågan om vilken inställning respondenterna har till lagen framgår att fyra av fem (82 procent) är positiva till att det finns regler om förbud för otillbörliga handelsmetoder.

En tillsynsutredning avslutades under 2021 (dnr 671/2021). Utredningen rörde misstanke om förekomsten av betaltider som var längre än trettio dagar. Konkurrensverket inhämtade information från det aktuella företaget. Informationen visade att betaltiderna som tillämpades var förenliga med LOH, varför utredningen avslutades i december 2021.

Ett ställningstagande publicerades i december 2021. Det rörde frågan om snusliknande produkter och definitionen av livsmedel (dnr 680/2021). Inför att ställningstagandet skulle beslutas publicerade Konkurrensverket ett utkast som externa aktörer gavs möjlighet att lämna synpunkter på. Arbetet med ytterligare ett ställningstagande har påbörjats som syftar till att förtydliga Konkurrensverkets syn på vissa frågor rörande betaltider (dnr 620/2021).

Konkurrensverket har efter den 1 november också inrättat mer formaliserade branschträffar med livsmedelshandelns och livsmedelsindustrins organisationer. I och med de första mötena med våra systemmyndigheter i Finland, Norge och Danmark, som vi tog initiativ till, har även det internationella samarbetet etablerats efter den 1 november.

Handläggningstider

Två resultatindikatorer som enligt vår uppfattning ger viktig information om effektiviteten i handläggningen är den genomsnittliga handläggningstiden från registrering till beslut i både avskrivningsärenden och ärenden som föranleder en åtgärd inom tillsynen.

Handläggningstiden för det ärende som inte har föranlett en åtgärd inom tillsynen gällande otillbörliga handelsmetoder var 44 dagar under 2021. Konkurrensverket hade under 2021 inget ärende som har föranlett en åtgärd inom tillsynen för otillbörliga handelsmetoder. Tillsynen för otillbörliga handelsmetoder är ett nytt område varför det inte går att dra några slutsatser kring handläggningstider av ett enskilt ärende. Konkurrensverket kommer framöver att jämföra handläggningstider över tid för att dra slutsatser kring effektiviteten i handläggningen.

Uppnådda resultat av arbetet

Det är efter några få månaders verksamhet efter lagens ikraftträdande alltför tidigt att dra slutsatser om tillsynens resultat. Konkurrensverkets resultatanalys kommer detta år därför primärt att fokusera på förberedelsearbetet och om detta inleddes i tid samt var tillräckligt omfattande och strukturerat för att myndigheten på ett ändamålsenligt sätt skulle kunna ta sig an tillsynsuppdraget den 1 november 2021.

Konkurrensverkets övergripande uppfattning är att förberedelsearbetet påbörjades i tid. När lagstiftningen trädde i kraft hade myndigheten tillräckliga resurser, kunskap och strukturer på plats för att kunna bedriva tillsyn på ett ändamålsenligt sätt. Förberedelserna involverade enligt vår bedömning alla relevanta delar av verksamheten: ekonomi, personal, rätts- och chefsekonomenheterna, kommunikation, tips, verksjuridik och internationella funktionen. Ledningen har i hög grad varit involverad, något som har varit en förutsättning för att upprätthålla en hög prioritet och ett högt tempo i arbetet. Redan tidigt i processen lades en struktur med återkommande möten och budgetavstämningar, något som möjliggjorde löpande anpassningar av förberedelsearbetet och gjorde det mer träffsäkert.

Att välja att förtäta befintliga lokaler för att rymma fler medarbetare var enligt Konkurrensverkets uppfattning ett ändamålsenligt sätt att lösa lokalfrågan för en växande verksamhet. Eftersom myndigheten i ett senare skede dessutom har valt att erbjuda alla medarbetare, som har arbetsuppgifter som medger det, en möjlighet att arbeta på distans upp till två dagar i veckan blev förtätningen en än mer lämplig lösning än Konkurrensverket kunde förutse när lokalprojektet startade hösten 2020.

Rekryteringarna innebar ett intensivt arbete under en stor del av våren och sommaren. I viss utsträckning innebar det att andra rekryteringar fick avvakta till förmån för rekryteringar till den nya enheten. Först i oktober 2021 bedömde Konkurrensverket att hela myndighetens behov av rekryteringsstöd från våren och sommaren var tillgodosett. Resultatet av rekryteringarna till den nya verksamheten bedömer vi som utmärkt; hela det rekryteringsbehov som vi vid årsskiftet identifierade inför det nya uppdraget var tillgodosett i god tid före den 1 november.

Enkätundersökningen som genomfördes har, tillsammans med kontakterna med externa aktörer, gett Konkurrensverket en relativt god bild av hur marknadens aktörer ser på det nya regelverket och förväntningar på tillsynsmyndighetens roll. Detta skapar förutsättningar för en mer träffsäker och målgruppsanpassad kommunikation kring uppdraget, något som enligt vår uppfattning är en viktig del av en effektiv tillsyn. Enkätundersökningen ger oss också en möjlighet att i framtiden kunna utvärdera effekten av såväl ett nytt regelverk som vår tillsyn av det, vilket är värdefullt för att även på lång sikt kontinuerligt förbättra och utveckla verksamheten.

Den internationella kartläggningen har gett oss kontaktpersoner och kunskap som vi kommer att ha nytta av framöver, inte minst när praktiska rutiner för samarbetet ska tas fram under de närmaste månaderna.

En viktig del av resultatbedömningen är också hur organisationen har klarat av omställningsprocessen. Konkurrensverket bedömer att verksamheten har hanterat förberedelsearbetet väl. Vi har lagt stor vikt vid intern kommunikation och introduktion för nya medarbetare. I en medarbetarundersökning som genomfördes i september 2021 finns dock tecken på att flera medarbetare upplever en hög arbetsbelastning och svårigheter att hitta tid för återhämtning. I syfte att fånga upp vilka delar av verksamheten som är mest utsatta, arbetade samtliga enheter med resultatet av medarbetarundersökningen under slutet av 2021. I diskussionerna på vissa av de enheter som var mest involverade i införandet av en ny verksamhet framkom att förberedelserna inför det nya tillsynsuppdraget har bidragit till att arbetsbelastningen under delar av året var högre än vanligt.

I Konkurrensverkets kontakter med marknadsaktörer upplever vi ett stort engagemang och en vilja att samtala med och ställa frågor till oss. Detta ser vi som ett tecken på att vi har lyckats nå relevanta aktörer och att vi uppfattas som en transparent myndighet. Frågorna är viktiga och blir också en indikation på vilka frågeställningar som det finns ett behov av att vi bör fokusera på. Genom frågorna och våra svar får vi också en möjlighet att bygga ett förtroende för såväl myndigheten i stort som för den verksamhet vi bedriver.

Rapporter

I Konkurrensverkets uppdrag ingår att uppmärksamma hinder mot en effektiv konkurrens i offentlig och privat verksamhet och mot en effektiv offentlig upphandling. Vi ska också lämna förslag till konkurrensutsättning och regelreformer samt samla in uppgifter för statistikändamål. Ett viktigt verktyg i arbetet är våra rapporter, där vi under 2021 publicerat fjorton rapporter, varav fyra uppdragsforskningsrapporter, en gemensam nordisk rapport och tre under namnet Analys i korthet. Alla rapporter finns tillgängliga som PDF-filer på Konkurrensverkets webbplats.

I januari publicerade Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten den gemensamma rapporten *Statistik om offentliga upphandlingar 2020* (rapport 2020:5).

I syfte att få en djupare inblick i konkurrens- och marknadsförhållandena på digitala plattformsmarknader i Sverige har Konkurrensverket genomfört en sektorsundersökning för att belysa hur konkurrensen fungerar och identifiera eventuella behov av åtgärder för att främja konkurrensen. Resultaten av undersökningen presenterades i februari genom *Konkurrensen på digitala plattformsmarknader i Sverige* (rapport 2021:1) som redovisar studier av 16 olika digitala plattformar inom fem olika marknader i Sverige. De marknader som har undersökts är butiker för mobilappar, digitala marknadsplatser, abonnemangstjänster för digitala böcker, digitala beställningsplattformar för restaurangmat samt förmedling av digitalt annonsutrymme. I rapporten konstaterar Konkurrensverket att digitaliseringen har fört med sig mycket gott, men också skapat utmaningar, inte minst på konkurrensområdet.

I mars presenterades rapporten *Konkurrensverkets tillsynsverksamhet 2020* (rapport 2021:2), som innehåller en redogörelse för konkurrens- och upphandlingstillsynen under det föregående året. Rapporten ger också en bild av hur Konkurrensverket ser på utvecklingen framåt och hur vi arbetar för att uppnå en effektiv tillsynsverksamhet anpassad för framtiden.

I april presenterade de nordiska konkurrensmyndigheterna en gemensam rapport om nätapoteksmarknaden i Norden, *Online pharmacy markets in the Nordics*. I rapporten beskrivs nuläget på marknaden för e-apotek i de nordiska länderna. I rapporten diskuteras också vilka förändringar som behövs för att förbättra förutsättningarna för e-handel med läkemedel.

I december presenterade Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten i samarbete uppdaterad upphandlingsstatistik. I samband med detta publicerade Konkurrensverket rapporterna *Nyckeltal för offentliga upphandlingar annonserade under 2020* (Analys i korthet 2021:3), *Statistik om överprövningsärenden i domstol 2020* (Analys i korthet 2021:2) och *Upphandlingspliktiga inköp 2019* (Analys i korthet 2021:1), som i huvudsak innehåller dokumentation av de uppgifter som publicerades samtidigt på Upphandlingsmyndighetens och Konkurrensverkets webbsidor.

Rapporter på uppdrag av regeringen

Två av de rapporter som publicerades under året har tagits fram på uppdrag av regeringen. I oktober överlämnade vi rapporten *Konkurrens och tillväxt inom e-handeln* (rapport 2021:3) (dnr 679/2020). Rapporten kan ses som en fristående uppföljning av rapporten *Konkurrens och tillväxt på digitala marknader* (rapport 2017:2) som Konkurrensverket publicerade 2017. Rapporten belyser frågor som rör prisbildning, marknadsstyrka i distributionskedjan, konkurrens på lika villkor, inträdesbarriärer samt e-handelsplattformars roll för att underlätta nyetablering av e-handelsföretag.

I december överlämnades rapporten *Konkurrensen inom byggmaterialindustrin* (rapport 2021:4).

Rapporter till EU-kommissionen

Konkurrensverket har i uppdrag att övervaka och två gånger årligen rapportera om den svenska detaljhandeln med alkohol som överenskommit mellan Sverige och EU-kommissionen. I enlighet med Konkurrensverkets uppdrag att övervaka det svenska detaljhandelsmonopolet för alkoholdrycker överlämnades rapporter till EU-kommissionen i juni och i december (dnr 4/2021).

Resultat av rapport- och analysverksamheten

Konkurrensverkets rapporter fyller en viktig roll i vårt arbete för att uppmärksamma hinder mot en effektiv konkurrens och mot en effektiv offentlig upphandling. Samtidigt är rapporterna en viktig del av tillsynsarbetet. Vår prioriteringspolicy för tillsynsverksamheten innebär att om vi bedömer att ett enskilt tillsynsärende inte är en effektiv väg att främja en effektiv konkurrens kan vi i stället välja att påtala problemet på annat sätt, till exempel i en rapport. Rapporterna utgör en möjlighet att skapa uppmärksamhet kring problem som av olika skäl inte kan hanteras ändamålsenligt med ett enskilt ingripande i ett tillsynsärende. I vissa fall kan rapporterna bidra till ändrat beteende inom de branscher som har belysts och ibland innehåller de förslag till regeländringar som kan bidra till långsiktigt ändrade regleringar och bättre konkurrens. Rapporterna kan också utgöra ett stöd i våra prioriteringar genom att bidra med kunskap om vissa marknader och identifiera förekomsten av konkurrensproblem som vi bör väga in i vår hantering av inkomna tips och klagomål.

Arbetet med rapporter och analyser är en verksamhet som involverar flera olika enheter och på så sätt bidrar till att bygga upp och sprida kunskaper både inom myndigheten och till det omgivande samhället. Ett konkret och återkommande exempel är att många artiklar som rör offentlig upphandling, oavsett syfte och avsändare, hänvisar till uppgifter i våra statistikkonkurrensrapporter, och då särskilt uppgiften om hur många miljarder som omfattas av upphandlingsreglerna, en uppgift som Konkurrensverket har beräknat och publicerat sedan 2013.¹¹ Konkurrensverkets rapporter används även i andra sammanhang som underlag och argument i debatten om behovet av konkurrens och effektiva upphandlingar. Vissa rapporter återkommer som referens i debatten under lång tid efter att de publicerats. Ett sådant exempel är rapporten *Bättre konkurrens om fler byter djurförsäkring*, som när rapporten

¹¹ Konkurrensverket (2013), Siffror och fakta om offentlig upphandling. Konkurrensverkets rapport 2013:9.

publicerades våren 2018 bidrog till en helt ny diskussion och debatt om de ökande premierna för djurförsäkringar. Denna debatt har fortsatt sedan dess, och ledde till att regeringen sommaren 2021 tillsatte en utredning med uppdrag att se över lagstiftningen om djurens hälso- och sjukvård och annan veterinärverksamhet.

Ett annat resultat av en rapport var när företrädare för Sveriges Fordonsverkstäders förening, SFVF, lämnade in ett klagomål till Konkurrensverket som i stor utsträckning grundades på rapporten *Makten över bilen – En rapport om bilförsäkringar och marknaden för bilreparationer* (rapport 2019:2), som Konkurrensverket hade publicerat 2019. SFVF skrev också ett öppet brev till konsumentministern, vilket bidrog till att anmälan uppmärksammades i flera branschtidningar och även i dagspress.

Remisser

En viktig del av Konkurrensverkets arbete för att främja en effektiv konkurrens och en effektiv offentlig upphandling är att lämna synpunkter på betänkanden och promemorior med förslag från utredningar, Regeringskansliet och andra myndigheter. Konkurrensverket fokuserar framför allt på sådana förslag som kan påverka konkurrensen på olika marknader eller påverka förutsättningarna för en effektiv offentlig upphandling. I yttranden försöker vi tydliggöra eventuella positiva eller negativa effekter av de åtgärder som föreslås, och i många fall kan våra yttranden bidra till att vissa förslag inte genomförs eller att de negativa konsekvenserna minskas genom att förslagen förbättras utifrån de aspekter vi bevakar.

Minst lika viktigt är att tydliggöra eventuella effekter så att regering och riksdag ges möjlighet att väga positiva och negativa effekter mot varandra. Under 2021 har Konkurrensverket besvarat 145 remisser från Regeringskansliet och 38 remisser från andra myndigheter.

Exempel på yttranden under 2021

I det här avsnittet redovisar vi några exempel på remissyttranden under 2021 som berör Konkurrensverkets tillsyn på konkurrens- och upphandlingsområdena.

Kapacitet i elnätet

I ett yttrande över departementspromemorian *Särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet* vidhöll Konkurrensverket sin tidigare kritik mot att elnätsföretag ska ges möjligheter att höja sina avgifter, och menade att de ändringar som föreslogs i promemorian visserligen minskade de negativa effekterna jämfört med tidigare förslag, men att de fortfarande innebär en omotiverad kostnadsökning för elkonsumenterna (dnr 715/2020).

Konkurrensverket har även yttrat sig om två promemorior från Energimarknadsinspektionen, Ei, som dels rör risken för kapacitetsbrist i elnäten och dels ökade incitament för kostnadseffektiva lösningar i elverksamhet. Konkurrensverket tillstyrkte att elnätsföretag ska göra en prövning av tänkbara alternativ till nätutbyggnad för att öka kunders möjligheter att ansluta sig till elnäten, och påpekade att elnätsföretagen har ett stort ansvar för drift och underhåll, och vid behov utbyggnad, av sina ledningsnät. Konkurrensverket hade inga invändningar mot att elnätsföretagen ska vara skyldiga att upprätta och offentliggöra sina nätutvecklingsplaner för att Ei ska få en helhetsbild av det framtida överföringsbehovet (dnr 694/2020).

Konkurrensverket skrev i ett yttrande över promemorian *Minskade anslutningskostnader för elproduktion till havs* att en utbyggnad av den havsbaserade vindkraften kan vara lämplig i det fall det långsiktigt gynnar samhället men att Svenska kraftnät bör basera utbyggnaden på samhällsekonomiska lönsamhetsbedömningar. Den havsbaserade vindkraftens fördelar och kostnader bör vägas mot varandra inom ramen för en samhällsekonomisk kalkyl (dnr 86/2021).

Offentlig upphandling

I ett yttrande över ett utkast till lagrådsremiss om effektivare överprövning av offentliga upphandlingar tillstyrkte Konkurrensverket ett krav på skyndsam handläggning av mål om överprövning. Konkurrensverket tillstyrkte även ett förslag om en nedre gräns för efterannonsering av icke direktivstyrda upphandlingar, men framhöll att det hade varit önskvärt med en mer utförlig utredning av hur den föreslagna gränsnivån på 100 000 kronor hade valts. Konkurrensverket påpekade också att arbetet med att förbättra och effektivisera upphandlingslagstiftningen är viktigt, men att det är viktigt att ändringar i upphandlingsregelverket inte fragmentiseras. När förslagen till ändringar läggs fram i flera propositioner kan konsekvenserna bli svåra att överblicka och bedöma då effekterna på systemet som helhet inte finns beskrivna och därmed inte går att ta ställning till (dnr 762/2020).

Konkurrensverket hade däremot inga invändningar mot ett förslag i promemorian *Auktorisationssystem för elektronisk identifiering och för digital post* att den nuvarande lagen ska ersättas av en ny lag utan koppling till upphandlingsreglerna, men ifrågasatte om det finns behov av den föreslagna tillsynen. Konkurrensverket påpekade att det i promemorian inte framgår vad den föreslagna tillsynen ska innebära eller vad den ska syfta till, och ifrågasätter därför om det finns behov av tillsyn (dnr 728/2020).

Utländska subventioner

Konkurrensverket har yttrat sig över ett förslag från EU-kommissionen om en ny förordning som ska reglera förekomsten av snedvridande utländska subventioner på den inre marknaden när det gäller koncentrationer, upphandling eller andra marknadssituationer. Konkurrensverket framhöll bland annat att förslaget innebär att extra moment tillförs i upphandlingar över tröskelvärdet, vilket kommer att förlänga upphandlingsprocessen samt att det behöver övervägas om koncentrationer ska kunna granskas även när de är genomförda och inte var anmälningspliktiga (dnr 307/2021).

Avfall

Konkurrensverket har under 2021 svarat på flera remisser på avfallsområdet. I ett yttrande över promemorian *Ordning och reda på avfallet* tillstyrkte Konkurrensverket ett antal förslag som syftade till att förbättra avfallshanteringen och ge tillsynsmyndigheterna möjligheter att säkerställa syftet med miljöbalken. Konkurrensverket påpekade att tydligare miljökrav på marknadsaktörerna inom avfallsområdet kan bidra till kvalitetskonkurrens och därmed öka takten i omställningen till ett hållbart samhälle, men att detta förutsätter ett tydligt regelverk och en effektiv tillsyn (dnr 83/2021).

Flera yttranden har rört producentansvar på olika områden. I ett yttrande över betänkandet *Ett producentansvar för textil* (SOU 2020:72) ansåg Konkurrensverket att det bör utredas om det är lämpligt att införa en nationell reglering om insamling av textilavfall, innan ett producentansvar för textil införs. Om det visar sig att detta är lämpligt bör även andra metoder än ett producentansvar undersökas och bedömas innan en sådan reglering införs. Konkurrensverket avstyrkte också förslaget om att insamlingssystemen ska samråda med varandra för att fördela kostnaderna för historiskt textilavfall. Företagen bör i stället redovisa sina kostnader för historiskt avfall till Naturvårdsverket, som därefter får fatta beslut om hur kostnaderna ska fördelas (dnr 732/2020). I augusti instämde Konkurrensverket i bedömningen att det inte bör införas något pantsystem för småelektronik. Konkurrensverket ansåg att resonemangen i betänkandet *Använd det som fungerar* (SOU 2021:26) var rimliga och hade inga invändningar mot förslaget att i stället utforma producentansvaret, så att återanvändning underlättas. Konkurrensverket avstyrkte dock att insamlingssystem ska

samråda med varandra om hur kostnaderna för det avfall som samlats in ska fördelas, och menade att insamlingsystemen i stället bör redovisa sina kostnader till Naturvårdverket, som därefter får fatta beslut om hur kostnaderna ska fördelas (dnr 294/2021).

I ett yttrande över betänkandet *Äga avfall – en del av den cirkulära ekonomin* (SOU 2021:24) tillstyrkte Konkurrensverket ett förslag som innebär att företag ska kunna lämna avfall till någon annan aktör än kommunen. Konkurrensverket menade att det är välkommet med ett regelverk som gör det möjligt för företag att på olika sätt använda och återanvända avfall, och instämde i utredningens bedömning att "frivale" bör innebära stora möjligheter för innovation och nya affärsmodeller (dnr 385/2021).

Beredskapslagring av läkemedel

I ett yttrande över betänkandet *En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården* (SOU 2021:19) uttalade Konkurrensverket att en lagreglerad skyldighet att lagervålla läkemedel är komplicerad och kan leda till att läkemedelsföretagen kommer att kompensera sig för den ökade kostnaden genom prishöjningar. Konkurrensverket avstyrkte utredningens förslag om att ge Apoteket AB ett samhällsuppdrag att inrätta beredskapsapotek och förordade i stället en konkurrensutsatt upphandlingslösning av beredskapsapotek (dnr 275/2021).

Tandvård

I ett yttrande över betänkandet *När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa* (SOU 2021:8) framhöll Konkurrensverket att lägre pris på tandvårdsbesök kan uppnås på annat sätt än genom prisreglering, och menade att ett alternativ skulle kunna vara att låta priskonkurrensen verka och höja beloppet i det nuvarande systemet med tandvårdscheck (dnr 216/2021).

Postbefordran

Konkurrensverket avstyrkte ett förslag om ändrat befordringskrav i postförordningen och menade att bristerna i promemorian *Befordringskravet i postförordningen* var så omfattande att det inte går att ta ställning till konsekvenserna av förslaget om ändrat befordringskrav. Enligt Konkurrensverket saknade underlaget flera viktiga konsekvensbeskrivningar av vad förslaget till ändring av befordringskravet kommer att medföra, eller varför det ska genomföras (dnr 684/2020).

Bygg

I ett yttrande över betänkandet *Bygg och bo till lägre kostnad* (SOU 2020:75) såg Konkurrensverket fördelar med att förenkla planarbetet, men pekade samtidigt på att förslagen kan vara diskriminerande för de aktörer som kan bygga kostnadseffektiva flerbostadshus som inte är seriebyggda. Definitionen av vad som är ett seriebyggt hus lämnar även ett stort utrymme för tolkning, och riskerar därför att tillämpas olika från myndighet till myndighet. Om förslaget om ökade möjligheter till planavvikelse ska få den önskvärda effekten att nya prisvärda bostäder ska uppföras i högre grad, måste också den tillkommande bebyggelsen vara av det kostnadseffektiva slaget med låg boendekostnad. Som förslaget är utformat garanteras inte låg hyra, utan utgör en fördel för seriebyggda hus (dnr 44/2021).

Beredskapsplanering

Konkurrensverket välkomnade att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, hade tagit fram en vägledning som ger statliga myndigheter stöd när de genomför dialog med företag i frågor som rör planering av varor och tjänster vid höjd beredskap och krig, men menade att vissa förtydliganden och tillägg behöver göras ur ett konkurrensrättsligt och ett upphandlingsperspektiv, bland annat om hur information kan delas med företag. Konkurrensverket framhöll också att det är viktigt att krav som ställs för att klara förhållanden med höjd beredskap eller krig inte får innebära oproportionerliga effekter på marknaden och konkurrensen när sådana förhållanden inte råder (dnr 326/2021).

Övriga uppdrag enligt Konkurrensverkets instruktion

Yttrande enligt lagen om elektronisk kommunikation

Konkurrensverket har i uppdrag att på begäran av Post- och telestyrelsen, PTS, lämna skriftligt yttrande om beslutsutkast enligt lagen om elektronisk kommunikation. Konkurrensverket har under 2021 mottagit ett sådant beslutsutkast. Beslutsutkastet inkom den 17 december och besvarades i januari 2022 (dnr 768/2021).

Yttrande i frågor om EU:s hamntjänstförordning

Konkurrensverket har i uppdrag att på begäran av Transportstyrelsen lämna yttrande i frågor om EU:s hamntjänstförordning. Konkurrensverket har under 2021 inte mottagit någon sådan begäran.

Remissernas resultat

Syftet med remisser är i första hand att förse Regeringskansliet, och andra myndigheter som bett Konkurrensverket att yttra sig, med sakliga synpunkter på de förslag som lämnas som kan tjäna som beslutsunderlag om och i så fall hur de aktuella förslagen bör genomföras. Att lämna remissyttranden är således en viktig möjlighet för Konkurrensverket att utföra myndighetens uppdrag att verka för effektiv konkurrens och en effektiv offentlig upphandling. Samtidigt innebär remissyttrandena en möjlighet att informera en bredare krets om effekter av eventuell ny reglering och om vikten av konkurrens och effektiv upphandling. Innehållet i remissvaren kommuniceras därför ofta i Konkurrensverkets nyheter, pressmeddelanden och nyhetsbrev. Inte sällan innebär det att vi på olika sätt ges tillfälle att utveckla de resonemang som förts i remissvaren. Ett sådant exempel var när Konkurrensverket bjöds in att delta i en paneldebatt om läkemedelsberedskap där förutom företrädare för Apoteket AB och Apoteksföreningen även den statliga utredaren, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket och ledamöter från Riksdagens socialutskott medverkade.

Konkurrensverkets remissyttranden syftar också till att andra myndigheter ges goda förutsättningar att inom ramen för sina ansvarsområden kunna beakta bland annat konkurrens- och upphandlingsaspekter på ett sätt som gynnar helheten.

Samverkan

Konkurrensverket har i uppdrag att samverka med Upphandlingsmyndigheten för att utveckla den offentliga upphandlingen och att samråda med de myndigheter och andra berörda aktörer som berörs av våra åtgärdsförslag. Flera myndigheter och kommittéer samverkar och samråder med Konkurrensverket i särskilda frågor som anges i till exempel lag, regleringsbrev eller direktiv. Här beskrivs ett urval av de olika samråd, samverkan och samarbeten som skett under 2021.

Samverkan med Upphandlingsmyndigheten

I enlighet med myndighetens instruktion samverkar Konkurrensverket med Upphandlingsmyndigheten för att utveckla den offentliga upphandlingen, bland annat genom att utarbeta och publicera rapporten *Statistik om offentlig upphandling*. Rapporten är en redogörelse över den senast tillgängliga statistiken om offentlig upphandling och närliggande områden. Rapporten *Statistik om offentlig upphandling 2020* innehöll även fördjupad statistik om avfallstjänster.

Konkurrensverket har även en dialog med Upphandlingsmyndigheten kring våra ställningstaganden innan de publiceras och kring yttranden över frågor som rör upphandlingsområdet. En nära samverkan ser vi som en central förutsättning för arbetet med att säkerställa en effektiv offentlig upphandling. I arbetet med att vara registermyndighet och tillsynsmyndighet för registrerade annonsdatabaser har vi haft veckovisa avstämningar för att lära av varandra.

Samverkan mot osund konkurrens och korruption

Konkurrensverket medverkar i Statskontorets generella nätverk mot korruption och deltar vid nätverksträffar. Konkurrensverkets generaldirektör har på en av nätverksträffarna talat om vikten av att aktivt arbeta för en god förvaltningskultur.

Konkurrensverket är även aktivt i Stora branschgruppen som arbetar för lösningar som ska leda till ökad konkurrensneutralitet mellan företag i Sverige. Gruppen består av representanter från arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer, bransch- och intresseorganisationer samt myndigheter, och verkar genom att tillsammans informera vid seminarier och andra träffar riktade främst till riksdagsledamöter och andra beslutsfattare. Målet med arbetet är att motverka fusk och brottslighet. Både företag och anställda ska känna att de verkar på säkra arbetsplatser, där alla agerar enligt gällande lagar och regler. För att uppnå detta ska myndigheter kunna genomföra kontroller för att säkerställa att lagar och regler följs. Detta leder även till att företag som anlitar andra företag kan säkerställa att deras underleverantörer är seriösa.

Konkurrensverket har också deltagit i ett samverkansprojekt med Göteborgs Stad för ökad konkurrens i upphandlingar. Göteborgs Stad har startat ett kategoristyrningsprojekt inom området "Tunga transporter". Kategoriarbetet omfattar 60 bolag och förvaltningar inom hela Göteborgs Stad. Kategoriprojektet kommer att ta fram strategier och aktiviteter för hur staden ska arbeta med kategorin framöver och även för ramavtalsupphandlingarna. Göteborgs Stad har påbörjat samverkansmöten med olika myndigheter, till exempel Skatteverket och Transportstyrelsen samt samverkar med berörda branschorganisationer och även berörd leverantörsmarknad.

Av det som hittills har kartlagts framgår att det förekommer en hel del problem och utmaningar inom transportbranschen. En del av dessa har beröringspunkter med Konkurrensverkets uppdrag som myndighet. Som exempel kan nämnas eventuell kartellbildning, osund konkurrens och brist på konkurrens.

Konkurrensverket bidrar till projektet genom att med vår kunskap diskutera generella exempel på hur man kan utforma krav som ska ställas i upphandlingar så att konkurrensen blir så bra som möjligt och att motverka osund konkurrens, dock utan att ge rådgivning i enskilda frågor. Vårt och Göteborgs Stads gemensamma mål är att sprida kunskapen till andra upphandlande myndigheter.

Samverkan med Integritetsskyddsmyndigheten och Konsumentverket

Digitaliseringen har medfört en framväxt av digitala plattformar och nya affärsmodeller där insamling och användning av data fått stor betydelse. Denna utveckling aktualiserar frågor om hur konkurrens, skydd för personlig integritet och det bredare konsumentskyddet förhåller sig till varandra. Konkurrensverket, Konsumentverket och Integritetsskyddsmyndigheten har en kontinuerlig dialog som särskilt fokuserar på digitaliseringens möjligheter och utmaningar. Vi utbyter kunskap och erfarenheter om digitaliseringen av marknader och vad användningen av data innebär för våra respektive ansvarsområden. Under året har myndigheterna bland annat anordnat informationsmöten för varandras medarbetare för att öka insikten i varandras verksamheter, som en grund för framtida aktiviteter. Vi har också en löpande diskussion om den regelutveckling som sker på EU-nivå inom området.

Samverkan med europeiska och nationella tillsynsmyndigheter

Konkurrensverket har i uppdrag att medverka i övervakningen enligt EU:s förordning om grossistmarknaderna för energi, den så kallade REMIT-förordningen. I denna övervakning av energimarknaderna för el och naturgas kan samverkan ske mellan Energimarknadsinspektionen och andra europeiska och nationella tillsynsmyndigheter. Konkurrensverket har inte varit delaktigt i någon sådan tillsynssamverkan under 2021.

Medverkan i offentliga utredningar

Konkurrensverkets medarbetare har under året ingått som experter eller sakkunniga i ett antal offentliga utredningar:

- Utredningen om jämlik tandhälsa (S 2018:02)
- Utredningen om effektivare kontroller av yrkestrafik på väg (I 2019:04)
- Utredningen *En materielförsörjningsstrategi för det militära försvaret* (Fö 2020:02)
- Utredningen om finansiering av den samhällsomfattande posttjänsten (I 2020:03)
- Utredningen om mervärdesskatt vid inhyrd personal för vård och social omsorg (Fi 2020:04)
- Betalningsutredningen (Fi 2020:12)
- Utredningen om begränsning av privata sjukvårdsförsäkringars påverkan på offentligt finansierad hälso- och sjukvård (S 2020:13)
- Gårdsförsäljningsutredningen (S 2020:15).

Konkurrensverket har även ingått i en referensgrupp till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (Fi 2007:03) och i en utredning inom Miljödepartementet om den lagstiftning som behövs för genomförandet av avfallsdirektivet när det gäller utformningen av bestämmelser om producentansvar med mera.

Medverkan i andra myndigheters regeringsuppdrag

Konkurrensverkets medarbetare har under året medverkat i följande myndigheters uppdrag av regeringen:

- Jordbruksverkets uppdrag att utvärdera livsmedelsstrategin (dnr 185/2018)
- Statskontorets uppdrag att följa upp och utvärdera omregleringen av spelmarknaden (dnr 238/2018)
- Konsumentverkets uppdrag att identifiera och analysera hinder för väl fungerande marknader och hållbar konsumtion (dnr 480/2020)
- Trafikverkets uppdrag att analysera kostnadsutvecklingen vid upphandling och genomförande av investeringsobjekt (dnr 26/2021)
- Statskontorets uppdrag att främja arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen (dnr 102/2021)
- Upphandlingsmyndighetens uppdrag att fullfölja viss rapporteringsskyldighet om offentlig upphandling (dnr 130/2021)
- Socialstyrelsens uppdrag att främja små utförarens möjlighet att verka i primärvården (dnr 249/2021)
- Statskontorets uppdrag att utvärdera effekterna av förändrade regler för direktupphandling (dnr 379/2021)
- Naturvårdsverkets uppdrag om differentierad ersättning till producentansvarsorganisationerna för förpackningar och elektriska och elektroniska produkter (dnr 488/2021)
- MSB och Trafikverkets uppdrag att planera och förbereda vidare utveckling och etablering av Rakel Generation 2 (dnr 648/2021)
- Transportstyrelsens uppdrag att utreda åtgärder för att förhindra manipulering av viss fordonsutrustning (dnr 22/2021)
- Trafikverkets uppdrag att utarbeta förslag om horisontella samarbeten och öppna data för ökad fyllnadsgrad (586/2020).

Referensgrupper och andra organ

Konkurrensverket har även deltagit i ett antal referensgrupper och mer eller mindre permanenta organ för samarbete mellan myndigheter och andra aktörer, bland annat Riksbankens betalningsråd och Spelmarknadsrådet vid Spelinspektionen (dnr 514/2019). Konkurrensverket har även deltagit i Näringsdepartementets referensgrupp för rådsförhandlingarna om snedvridande utländska subventioner och i Utrikesdepartementets referensgrupp för rådsförhandlingarna om ett internationellt upphandlingsinstrument, IPI.

Därutöver har Konkurrensverket gett stöd till regeringen i arbetet avseende förslaget till rättsakten om digitala marknader, DMA. Se stycket om EU:s konkurrensregler och konkurrenspolitik i avsnittet om internationellt arbete.

Konkurrensverket har också bistått OECD i samband med deras uppdrag att ge synpunkter på reformeringen av Arbetsförmedlingen. Bakgrunden var att regeringen gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att låta utländska experter ge sin syn på förberedelserna inför reformeringen av Arbetsförmedlingen, och att Arbetsförmedlingen efter en upphandling gett uppdraget till OECD. Projektet finansieras av EU-kommissionen.

Resultat av samverkan

Många myndigheters uppdrag innebär att de i hög grad påverkar förutsättningarna för vilken konkurrens som skapas eller tillåts inom sina respektive sakområden. De regler som beslutas och de åtgärder som vidtas av olika myndigheter har dessutom ofta effekter även för konkurrensen på närliggande marknader. Det finns därför ofta anledning för Konkurrensverkets medarbetare att löpande träffa och resonera med kollegor vid andra myndigheter. Ibland sker utbytet genom formella yttranden, men oftast genom olika typer av referensgrupper och direkta möten. Dessa former av samverkan kan ofta bidra till större förståelse för hur olika regelverk fungerar och vilka effekter som kan uppstå.

Att myndigheter samverkar har många andra goda effekter. Genom att utbyta information och kunskap utvecklas medarbetarnas kompetens samtidigt som de bidrar till andra aktörers kompetensutveckling avseende konkurrens- och upphandlingsfrågor. Inte sällan kan utformningen och konsekvenserna av konkreta förslag diskuteras i ett tidigt skede, vilket enligt vår erfarenhet förbättrar förutsättningarna att bedriva en effektiv verksamhet på längre sikt, och ökar chansen att de som vi samverkar med uppmärksammar konkurrens- och upphandlingsrelaterade aspekter i sin egen verksamhet.

En återkommande erfarenhet är att de flesta parter har intresse av en fungerande konkurrens inom sina respektive ansvarsområden, oavsett om myndigheternas uppdrag är att värna om en fungerande och driftsäker infrastruktur, ett effektivt resursutnyttjande, mångfald i olika avseenden eller om att vårda rättssäkerheten inom sitt område.

Ett relativt konkret exempel på att samverkan kan ge resultat är att Konkurrensverkets och Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets, TLV, medarbetare under 2019 konstaterade att de hade en samsyn om problemen med brister i statistiken om läkemedelspriser till följd av E-hälsomyndighetens och Socialstyrelsens förändrade sekretessbedömningar. För att bekräfta denna samsyn och stärka TLV:s argumentation i frågan skickade Konkurrensverket en skrivelse till TLV (dnr 547/2019), där vi framhöll att den försämrade tillgången på statistik innebär att konkurrensen i "periodens vara"-systemet riskerar att försämrats och att förutsättningarna för att teckna avtal om återbäringar försämrats. Denna skrivelse nämns i utredningsdirektiven till den utredning som regeringen tillsatte för att lämna förslag på en lösning av problemet.

Forskning

Konkurrensverket bedriver forskningsverksamhet med anknytning till myndighetens verksamhetsområden. En betydande uppgift på forskningsområdet är att stödja projekt och för det ändamålet har myndigheten haft ett anslag om 10,8 miljoner kronor. Forskningsanslaget ska bidra till forskning inom både konkurrens- och upphandlingsområdet och är uppdelat i finansiering av olika forskningsprojekt på högskolor och universitet, egeninitierad uppdragsforskning, seminarier och en uppsatstävling för studenter.

Forskningen ska bidra till ökad kunskap hos Konkurrensverkets medarbetare och intressenter avseende aktuella ämnen och frågeställningar som har anknytning till myndighetens verksamhetsområden.

Pågående projekt som har fått forskningsmedel beviljade 2021

Under 2021 fick Konkurrensverket 39 ansökningar varav 30 hade konkurrensinriktning och 9 upphandlingsinriktning. 32 av dessa ansökningar hade en man som huvudsökande och 7 ansökningar en kvinna som huvudsökande. Av dessa totalt 39 ansökningar beviljade Konkurrensverket 4,3 miljoner kronor till 5 nya projekt (3 projekt inom konkurrensforskning och 2 inom upphandlingsforskning). De 5 nya projekten som 2021 tilldelades medel, hade alla en man som huvudsökande.

Konkurrensverket betalade dessutom ut drygt 4,4 miljoner kronor till 7 pågående projekt. Av de projekt som fick forskningsmedel utbetalat var det 7 projekt som hade en man som huvudsökande, ingen med en kvinna som huvudsökande.

År	2021	2020	2019	2018
Ansökningar	39	0	50	44
Kvinna	7	0	14	7
Man	32	0	36	37
Beviljade				
Kvinna	0	0	1	0
Man	5	0	8	6
Utbetalda medel nya (MSEK)			5,5	3,2
Kvinna	0	0	0,8	0
Man	4,3	0	4,7	3,2
Utbetalda medel pågående (MSEK)			5,6	8,4
Kvinna	0	0,7	0,9	1,6
Man	4,4	6,4	4,7	6,8

Pågående forskningsprojekt

Pågående konkurrensrelaterad forskning

- Catarina Marvao, *Cartel, Managerial Incentives and Merger & Acquisitions* (pågående till 2021-12-31, ej finansiering 2021).
- David Isaksson, *Är konkurrensen på primärvårdsmarknaden kvalitetsdrivande?*¹²
- Maksym Khomenko, *Optimal Design and Regulations in Healthcare*.
- Marcel Garz, *Media competition and media slant in Swedish newspapers*.
- Richard Friberg, *Minikurser konkurrens* (pågående till 2023, ej finansiering 2021).
- Vladimir Bastidas, *Platform envelopment in the online pharmacy industry: an effects-based approach*.
- Xavier Groussot, *The Application and Impact of the EU Charter of Fundamental Rights in Competition Law, the Digital Single Market and Sweden*.

Pågående upphandlingsrelaterad forskning

- Anders Anell, *Can better information about providers improve care choices?*
- Björn Tyrefors Hinnerich, *En utvärdering av privata utövers effektivitet inom ambulanssjukvården och konsekvenser för upphandling* (pågående till 2021-12-31, ej finansiering 2021).
- Christina Tvärnö, *Collaboration and relations between economic operators in the competition for public contracts* (pågående till 2021-12-31, ej finansiering 2021).
- David Granlund (Thomas Broberg), *Konkurrens om sopor – En analys av marknaden för avfallsförbränning*.¹³
- Gunnar Alexandersson, *Covidkrisen och omförhandlade kontrakt inom den svenska kollektivtrafiken*.
- Henrik Artman, *UppFörA – Upphandling och förklarbarhet i algoritmer*.
- Johan Lundberg, *Utvärdering av metoder för spårning av anbudssamverkan inom offentlig upphandling* (pågående till 2022-06-30, ej finansiering 2021).
- Mihaly Fazekas, *Public procurement cartels: novel measurement and insights* (pågående till 2021-12-31, ej finansiering 2021).
- Niklas Rudholm, *Effekten av antal budgivare på sannolikheten för prissamordningar*.
- Stefan Brehm, *Human rights violations in Nordic public procurement*.
- Stefan Olsson, *Värdering av upphandling – redovisningens betydelse för upphandlingsreglerna* (pågående till 2021-12-31, ej finansiering 2021).
- Ulf Vanneback (Tobias Indén), *Koncessioner i allmänhetens tjänst – Statsstödsrättsliga och upphandlingsrättsliga utmaningar*.

¹² Projektet redovisades under upphandlingsrelaterad forskning i Konkurrensverkets årsredovisning 2020.

¹³ Projektet redovisades under konkurrensrelaterad forskning i Konkurrensverkets årsredovisning 2020.

Uppdragsforskning

Konkurrensverket initierar forskningsuppdrag där det finns ett direkt behov av att undersöka eller belysa specifika frågor inom konkurrens- och upphandlingsområdena. Uppdragen tilldelas forskare med hög sakkunskap inom den specifika frågeställningen.

Till varje uppdrag knyts en referensgrupp som har till syfte att kvalitetssäkra studien. Referensgrupperna består av personer med särskild kompetens inom det aktuella ämnesområdet.

För 2021 anslogs totalt drygt 2 miljoner kronor till uppdragsforskning inom konkurrens- och upphandlingsområdena. Rapporterna publiceras i en särskild rapportserie för uppdragsforskning. Här följer en beskrivning av de rapporter som publicerats under 2021 och de rapporter som är pågående.

Publicerade och pågående uppdragsforskningsrapporter om konkurrens

- Björn Lundqvist, *Plattformars affärsmetoder i den digitala ekonomin och dess framtida reglering under konkurrensrätten eller i anslutande legala system* (pågående).
- David Granlund, *Konkurrens mellan patentskyddade läkemedel* (pågående).
- David Sundén (2021), *Konkurrensens positiva effekter*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2021:1.
- Magnus Söderberg (2021), *Är successiva förvärv ett konkurrensproblem i Sverige?*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2021:2.
- Matilda Orth och Florin Maican, *Apotek och konkurrens* (pågående).
- Sanna Wolk (2022), *Pay-for-delay överenskommelser – Samarbeten om tillgång till läkemedel mellan originaltillverkare och generikaföretag*. Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2022:1 (pågående 2021, publicerad 2022).
- Torbjörn Andersson och Magnus Strand (2021), *Konkurrensverkets domstolsprocesser*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2021:4.
- Tuwe Löfström (2021), *Collusion in Algorithmic Pricing*, Konkurrensverkets uppdragsforskningsrapport 2021:3.

Pågående uppdragsforskningsrapporter om upphandling

- Catrin Karlsson Westergren, *Avtalsuppföljning inom offentlig upphandling*.
- Hanna Lindström, *Miljöanpassad, eller grön offentlig upphandling – När är GPP ändamålsenligt och rimligt utifrån verksamhetsmässiga och samhällsekonomiska perspektiv?*
- Johan Nyström, *Strategiskt inköp av sjukvårdsmaterial*.
- Mats Bergman, *Upphandlingstillsynens avskräckande effekt*.
- Per-Erik Eriksson, *Skillnaden mellan byggherrar*.
- Sanna Eklund och Gustaf Kastberg Weichelberger, *Konsekvenser av användning av mellanhänder i offentlig upphandling*.

Forskningsseminarier och uppsatstävling

För att sprida och fördjupa kunskaperna om aktuella konkurrens- och upphandlingsfrågor har Konkurrensverket arrangerat seminarier och en årligen återkommande uppsatstävling för studenter på kandidat-, magister- och masternivå. På grund av pandemins restriktioner har kontakter hanterats digitalt under 2021. Arrangemanget Pros and Cons, det internationella forskningsseminarium som Konkurrensverket återkommande brukar arrangera under höstsäsongen, har skjutits upp till maj 2022.

Uppsatstävling

För att öka intresset för konkurrens- och upphandlingsfrågor bland studenter anordnar Konkurrensverket årligen en uppsatstävling. Tävligen är öppen för alla ämnen med relevans för Konkurrensverkets verksamhet.

År 2021 konkurrerade 32 bidrag varav 6 stycken prisbelönades och uppsatsförfattarna fick dela på 100 000 kronor. Av de vinnande uppsatserna handlade 2 om offentlig upphandling, resterande fokuserade på konkurrensrelaterade frågor.

Följande uppsatser tilldelades pris i uppsatstävlingen:

Pristagare i ekonomi

1:a pris i ekonomi tilldelades Sofia Giovannetti, Nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet för uppsatsen *“Merging platforms: A study of horizontal mergers in two-sided markets”*.

2:a pris i ekonomi tilldelades Nicholas Mimms, Nationalekonomiska institutionen vid Handelshögskolan i Stockholm för uppsatsen *“The effect of the 2014 EU Public Procurement Directives on Tender Outcomes”*.

3:e pris i ekonomi tilldelades William Ramshage, Ekonomihögskolan vid Lunds universitet för uppsatsen *“In a Position of Competition: Pricing Behavior in an Online Marketplace”*.

Pristagare i juridik

Delat 1:a pris i juridik tilldelades Linn Sydsvik, Juridiska institutionen vid Uppsala universitet för uppsatsen *“Direktupphandling till följd av en utdragen överprövningsprocess”*.

Delat 1:a pris i juridik tilldelades Emma Fröderberg Shaiek, Juridiska institutionen vid Stockholms universitet för uppsatsen *“Excessive Data Collection as an Abuse of Dominant Position. The Implications of the Digital Data Era on EU Competition Law and Policy”*.

3:e pris i juridik tilldelades Eva Chaideftos, Juridiska institutionen vid Stockholms universitet för uppsatsen *“The Changing Climate for Competition Law. A Convenient Truth”*.

Rådet för forskningsfrågor

Konkurrensverket har ett forskningsråd knutet till sig som i huvudsak består av externa akademiska forskare inom nationalekonomi, juridik och företagsekonomi. Rådet har till uppgift att stimulera forskningen på konkurrens- och upphandlingsområdet och att tillföra Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten resultat som kan ha betydelse för verksamheten från utvecklingen främst inom de ekonomiska och juridiska vetenskaperna. Rådets ledamöter utses av Konkurrensverket efter samråd med Upphandlingsmyndigheten och har en mandatperiod om två år.

Rådet för forskningsfrågor har endast haft kontakt digitalt under 2021 med anledning av restriktioner under coronapandemin.

Ledamöter i Rådet för forskningsfrågor 2021:

- Rikard Jermsten, generaldirektör, Rådets ordförande, Konkurrensverket
- Agneta Marell, professor vid Jönköping University (ledamot till den 2021-06-30)
- Carl Dalhammar, universitetslektor i industriell miljöekonomi vid Lunds universitet
- Christian Bergqvist, docent vid University of Copenhagen (ledamot fr.o.m. 2021-11-29)
- Christina Öberg, professor i företagsekonomi vid Karlstad universitet (ledamot fr.o.m. 2021-11-29)
- Kirsi-Maria Halonen, docent i juridik vid University of Lapland
- Lars Henriksson, professor i juridik vid Handelshögskolan i Stockholm (ledamot till den 2021-06-30)
- Malin Arve, docent i nationalekonomi vid Norwegian School of Economics
- Sanna Wolk, professor i juridik vid Uppsala universitet
- Sofia Lundberg, docent i nationalekonomi vid Umeå universitet
- Sten Nyberg, professor i nationalekonomi vid Stockholms universitet.

Forskningens resultat

Konkurrensverkets forskningsverksamhet bidrar framför allt till en ökad kunskap och förståelse för de olika problemställningar som finns inom konkurrens- och upphandlingsområdena bland högskolor och universitet men också bland myndigheter, politiska beslutsfattare och andra aktörer verksamma inom dessa områden. Seminarier och analysmöten som är kopplade till forskningsverksamheten bidrar till en kunskapsöverföring från forskning till policy och vice versa. I det senare fallet i form av identifikation av frågeställningar och problemområden bidrar det därför också till att aktivt forma den konkurrenspolitiska inriktningen.

Resultaten från forskningsverksamheten har dessutom bidragit till att höja Konkurrensverkets kompetens inom myndighetens sakområden, både genom den kunskap som genererats i de olika forskningsprojekten, och genom att forskningsrådets vetenskapliga expertis kunnat användas i vårt tillsynsarbete. Inblicken i tillsynsärendena och den omvärldsbevakning som bedrivs inom tillsynen ger unika förutsättningar för att binda samman teori och praktik. Framför allt underlättar kombinationen att med större träffsäkerhet se till att forskningen bidrar till att belysa och lösa relevanta problem inom de båda områdena. I likhet med andra konkurrensmyndigheter inom EU och andra länder baseras Konkurrensverkets metoder, arbetssätt och beslut till viss del på forskning inom området. Det finns således ett viktigt symbiotiskt förhållande mellan hög kvalitet i den forskning som bedrivs och hög kvalitet i Konkurrensverkets tillsynsarbete.

Konkurrensverkets medarbetare är dessutom i många delar involverad i de forskningsprojekt som bedrivs, dels som sakkunniga inom området, dels i referensgrupper kopplade till de olika forskningsprojekten. Syftet är tudelat, dels bidrar detta till en högre kvalitet i forskningsprojekten, dels får medarbetarna relativt snabbt och enkelt ta del av resultaten. Detta bidrar till att hålla dem väl insatta i de mest aktuella rönen inom deras sakområden. Det finns således ett viktigt inslag av organisatoriskt lärande inbyggt i forskningsverksamheten.

Konkurrensverkets uppsatstävling bidrar till att locka studenter att fördjupa sig i frågeställningar kopplade till exempelvis Konkurrensverkets och Upphandlingsmyndighetens verksamhetsområden med positiva effekter på myndigheternas och akademins framtida kompetensförsörjning.

Internationellt arbete

Konkurrensverket har till uppgift att bidra till den internationella utvecklingen inom konkurrens- och upphandlingsområdena. Vi samverkar i nätverk med motsvarande myndigheter i andra länder och inom internationella organisationer. Som nationell konkurrensmyndighet i en medlemsstat inom Europeiska unionen, EU, har vi ett omfattande utbyte med andra EU-länders konkurrensmyndigheter.

EU

Tillämpning av konkurrensreglerna

Inom European Competition Network, ECN, har Konkurrensverket ett nära samarbete med EU-kommissionen och medlemsstaternas konkurrensmyndigheter vid tillämpningen av artiklarna 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, FEUF.

År 2021 anmälde EU-kommissionen och medlemsstaternas konkurrensmyndigheter 145 nya ärenden i ECN-nätverket. Innan EU-kommissionen fattar beslut ges parterna möjlighet att framföra muntliga synpunkter på EU-kommissionens beslutsutkast i ett så kallat muntligt förfarande. Medlemsstaternas konkurrensmyndigheter konsulteras också om EU-kommissionens beslut genom möten i den rådgivande kommittén. Konkurrensverket har under året deltagit vid 12 sådana tillfällen gällande tillämpningen av artiklarna 101 och 102 i FEUF.

De nationella konkurrensmyndigheterna är skyldiga att konsultera EU-kommissionen innan de fattar beslut enligt artiklarna 101 och 102 i FEUF. Konkurrensverket har under 2021 inte konsulterat EU-kommissionen i något ärende.

Konkurrensmyndigheterna inom ECN har möjlighet att ställa allmänna lagtillämpnings- och policyfrågor till varandra genom skriftliga förfrågningar. Konkurrensverket har under 2021 besvarat 64 sådana förfrågningar. Konkurrensverket har också utbytt kunskap och information inom ramen för möten i de arbets- och sektorsgrupper som har bildats för att underlätta diskussioner mellan tjänstemän från konkurrensmyndigheterna.

Samverkan om förvärvsprövningar

År 2021 har Konkurrensverket deltagit i sex möten i den rådgivande kommittén för EU-kommissionens förvärvsprövningar, och i en så kallad oral hearing. De nationella konkurrensmyndigheterna och EU-kommissionen har därutöver en särskild arbetsgrupp vars uppgift är att främja ökat samarbete vid förvärvsprövningar. Under 2021 har Konkurrensverket deltagit i fem av arbetsgruppens möten.

EU:s konkurrensregler och konkurrenspolitik

Det pågår för närvarande en översyn av olika delar av EU:s konkurrensregelverk. Under 2021 har Konkurrensverket bidragit aktivt till denna process, och medverkat vid övriga diskussioner om EU:s framtida konkurrenspolitik. Bland annat bidrog Konkurrensverket med synpunkter till pågående utvärderingar av gruppundantagsförordningar och riktlinjer

för horisontella respektive vertikala avtal. Konkurrensverket har dessutom lämnat synpunkter på EU-kommissionens initiativ om konkurrensreglernas tillämplighet på kollektivavtal för vissa egenföretagare.

I december 2020 publicerade EU-kommissionen ett förslag till en ny förordning om öppna och rättvisa marknader inom den digitala sektorn (rättsakten om digitala marknader). Förslaget syftar till att lösa problem med vissa stora plattformar, så kallade "grindvakter". Företag som har betecknats som grindvakter behöver följa ett antal skyldigheter. Flera av dessa skyldigheter har sin grund i erfarenheter från EU-kommissionens och de nationella konkurrensmyndigheternas tillsyn av konkurrensreglerna. Konkurrensverket har under året gett stöd till Regeringskansliet i det pågående förhandlingsarbetet.

Konkurrensverket har även yttrat sig till regeringen om andra frågor som berör EU:s konkurrenspolitik. I juni deltog Konkurrensverket i ett EU-sakråd om EU:s uppdaterade industristrategi. Konkurrensverket har också gett stöd till Regeringskansliet i förhandlingarna om EU-kommissionens förslag till en ny förordning om utländska subventioner som snedvrider den inre marknaden, och till förslaget om ett internationellt upphandlingsinstrument.

Rådgivande kommittén för offentlig upphandling

Det EU-rättsliga samarbetet kring upphandlingsfrågor sker till stor del inom ramen för EU-kommissionens rådgivande kommitté, EXPP, under generaldirektoratet för den inre marknaden, industri, entreprenörskap samt små och medelstora företag. Konkurrensverket har bistått Regeringskansliet i detta arbete genom att ta fram underlag i olika frågor. Konkurrensverkets medarbetare deltog dessutom i EU-kommissionens årliga workshop om e-upphandling.

Medarbetare från Konkurrensverket representerar Sverige även i den rådgivande kommitténs arbetsgrupp för ekonomi och statistik, ESWG. Under året har ESWG inte haft några möten.

Nätverket för tillsynsorgan i första instans på upphandlingsområdet

Syftet med nätverket för tillsynsorgan i första instans på upphandlingsområdet (Network of first instance review bodies on public procurement) är att tillsynsorganen ska kunna samarbeta, utbyta information och ge goda exempel rörande tillämpningen av rättsmedelsdirektiven, samt stödja effektiviteten vid överprövningar av upphandlingar på nationell nivå. Konkurrensverket deltog i nätverkets digitala möte i juni 2021. Större delen av mötet ägnades åt en genomgång av de senaste avgörandena från EU-domstolen på upphandlingsområdet och av vilka ärenden av intresse som väntar på att avgöras.

Otillbörliga handelsmetoder

Det internationella samarbetet kring otillbörliga handelsmetoder är ännu i ett tidigt skede och det finns fortfarande många oklarheter kring hur samarbetet kommer att fungera i praktiken. Konkurrensverket skickade i maj ut ett flertal frågor till ett antal medlemsstater som sedan tidigare haft ett nationellt regelverk som liknar direktivet om otillbörliga handelsmetoder, se även avsnitt om otillbörliga handelsmetoder.

Konkurrensverket har i uppdrag att lämna en årlig rapport om tillsynen av otillbörliga handelsmetoder mellan företag i jordbruks- och livsmedelskedjan till EU-kommissionen. Eftersom Konkurrensverket fick i uppdrag att vara tillsynsmyndighet i november 2021 kommer en första rapport att lämnas i mars 2022.

Bistå konkurrensmyndigheter i andra EU-länder med delgivning

Konkurrensverket har i uppdrag att bistå konkurrensmyndigheter i andra EU-länder med delgivning av vissa handlingar. Konkurrensverket har under 2021 inte mottagit några sådana förfrågningar.

Nordiskt samarbete

De nordiska konkurrensmyndigheterna har under lång tid utvecklat ett nära samarbete. Samarbetet sker bland annat inom särskilda arbetsgrupper för kartell- och koncentrationsfrågor, samt för chefsjurister och chefsekonomer. Även myndighetscheferna träffas regelbundet inom ramen för ett organisatoriskt samarbete.

Under 2021 fick ett antal fysiska möten mellan de nordiska konkurrensmyndigheterna ställas in på grund av pandemin. De nordiska generaldirektörerna träffades i ett digitalt möte i maj för att diskutera frågor kring samarbetet. Arbetsgruppen för koncentrationsfrågor hade en digital workshop i mars om så kallade mördarförvärv. Arbetsgruppen för chefsekonomer hade ett digitalt möte i februari och i november om förutsättningarna för att skriva en gemensam artikel om ekonomisk analys på nordiska konkurrensmyndigheter. Flera medarbetare deltog också i det nordiska konkurrensmötet som anordnades i Danmark i november, där Konkurrensverket höll en workshop om nationell reglering som komplement till rättsakten om digitala marknader.

I april publicerade de nordiska konkurrensmyndigheterna en gemensam rapport om nät-apoteksmarknaden i Norden. Inom ramen för det nordiska samarbetet har också en digital workshop om effektiv ärendehantering hållits. Ämnen som diskuterades var bland annat tidsfrister och möjligheten till jämförande studier av tidsåtgång för olika utredningsfaser.

Inom ramen för det nordiska samarbetet bjöd vi i november in en dataanalytiker från danska Konkurrens- och Forbrugerstyrelsen som var hos oss under tre veckor. Syftet med besöket var kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte inom dataanalys, it-forensik och informationsinhämtning från öppna källor. Under besöket gick vi bland annat igenom metoder för kartelldetektering och upptäckt av prissamarbeten med hjälp av upphandlingsdata.

För upphandlingsfrågor finns ett nordiskt nätverk för att utbyta erfarenheter och diskutera aktuella frågor. Årets upphandlingsmöte genomfördes digitalt i förkortad version.

Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling

Konkurrenskommittén inom Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, OECD, håller möten två gånger per år. Konkurrensverket deltar i arbetet genom att lämna in skriftliga bidrag och medverka i diskussioner om aktuella konkurrensfrågor. Vid konkurrenskommitténs digitala möte i november 2021 framförde Konkurrensverket ett muntligt bidrag om konkurrensneutralitet.

Under året har medarbetare från Konkurrensverket hållit en presentation om tillsyn gentemot statligt ägda bolag vid en workshop om konkurrensneutralitet, samt en presentation om samarbete med upphandlande myndigheter vid ett digitalt seminarium om anbudskarteller.

På upphandlingsområdet har Konkurrensverket under året deltagit i ett möte inom ramen för OECD:s kommitté för statlig förvaltning, Leading Practitioners on Public Procurement, LPP. Fokus för 2021 låg på miljö och klimatförändringar och hur upphandling kan användas som styrmedel.

International Competition Network

International Competition Network, ICN, är ett globalt nätverk för konkurrensmyndigheter som består av cirka 140 medlemmar. Arbetet sker i projektform inom ramen för fem olika arbetsgrupper med fokus på olika konkurrensrättsliga frågor. Arbetsgrupperna utarbetar rekommendationer, vägledningar och rapporter, samt anordnar seminarier för medlemmarna.

Från april 2018 till oktober 2021 var Konkurrensverket medordförande i arbetsgruppen för effektiva arbetsmetoder, Agency Effectiveness Working Group. Inom ramen för denna arbetsgrupp anordnade Konkurrensverket ett webinarium om digitalisering, innovation och konkurrensmyndigheters effektivitet. Konkurrensverket tog också fram rapporten *Digitalisation, Innovation and Agency Effectiveness*, om hur myndigheterna inom ICN har anpassat sig för att möta de nya utmaningar som uppstår med anledning av den digitala ekonomin.

Konkurrensverket har även deltagit i arbetet med andra ICN-projekt, bland annat genom att bidra med synpunkter på olika arbetsprodukter. Dessutom höll Konkurrensverkets medarbetare en presentation vid ett webinarium anordnat av arbetsgruppen för kartellfrågor, med fokus på kartellutredningar under coronapandemin.

Under ICN:s digitala årskonferens i oktober deltog Konkurrensverkets generaldirektör i ett panelsamtal om hur en effektiv konkurrensmyndighet ser ut efter coronapandemin.

Resultat av det internationella arbetet

Globaliseringen och den ökade digitaliseringen har medfört ett allt större behov av samarbete över nationsgränserna. Samverkan med andra konkurrensmyndigheter kan bidra till en effektivare tillämpning av konkurrensreglerna, bland annat genom formaliserade samarbeten inom Norden och ECN. Internationell samverkan bidrar även till ökad samsyn kring tillämpningen av konkurrens- och upphandlingsreglerna, vilket kan leda till ökad förutsebarhet för marknadsaktörer. Att vi under året har deltagit i de ovan nämnda samarbetena har bidragit till att tydliggöra Konkurrensverkets ståndpunkt i olika frågor, och inneburit en möjlighet att påverka utvecklingen i en riktning som vi bedömer ligger i linje med myndighetens mål och uppdrag.

Kunskaps- och erfarenhetsutbyte med andra myndigheter och internationella organisationer bidrar även till att förbättra Konkurrensverkets kompetenser och arbetsmetoder. Här är metodutvecklingen rörande dataanalys ett aktuellt exempel. Konkurrensverket har arbetat med databearbetning och -analys på olika sätt genom åren, men under hösten 2021 intensifierade vi utvecklingsarbetet och anställde två dataanalytiker. Flera andra konkurrensmyndigheter har haft en liknande utveckling. Dataanalytikerna är dock fortfarande få och riskerar därmed att bli lite isolerade, samtidigt som de nästan alltid försöker lösa samma typ av problem. Genom att ha personliga samarbeten mellan myndigheter över landsgränserna kan konkurrensmyndigheter dela både kunskap, inspiration och även kod som snabbar upp vårt arbete och vi kan lära av varandra. Inom detta område ser vi därför många fördelar med ett nära samarbete såväl inom Norden som med övriga länders konkurrensmyndigheter.

Kommunikation

Kommunikation ser vi som ett gemensamt ansvar som omfattar hela organisationen, ett strategiskt verktyg för att nå uppsatta mål och möta intressenternas behov. Genom tydlig, öppen och aktiv kommunikation har vi kontinuerligt fortsatt arbeta för att bygga vårt anseende, och öka kännedomen om Konkurrensverkets uppdrag och verksamhet.

En viktig del i vårt arbete är att kommunicera kring ämnen som relaterar till Konkurrensverkets verksamhetsområden och sprida kunskap om konkurrens- och upphandlingsreglerna. Under hösten har vi även planerat och genomfört kommunikationsinsatser riktade till målgrupper som berörs av lagen om förbud mot otillbörliga handelsmetoder, se tidigare avsnitt.

För att optimera förutsättningarna och kommunikationsinsatsernas effekt har vi fortsatt framhålla vikten av att beakta kommunikation tidigt i ärendehantering, projektplanering och processer.

Kommunikationsinsatser, kanaler och kanalval

Fokus på digital kommunikation

Utveckling och lansering av en ny webbplats

Den 29 juni 2021 lanserade vi en ny version av Konkurrensverkets externa webbplats. Arbetet har under året involverat många medarbetare och omfattat hela verksamheten.

Som en del i myndighetens digitaliseringsarbete har vi haft målsättningen att det ska bli lättare att tipsa oss och ta del av myndighetens ärenden och beslut. Webbplatsens besökare ska behovsanpassat, snabbt och lätt kunna hitta den information de söker. Vår ambition är att intresserade även ska ha möjlighet att fördjupa sig och läsa mer ingående om specifika ämnesområden. Den nya webbplatsen har också utvecklats för att leva upp till kraven i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service.

Projektet för en omarbetad ny extern webbplats har innefattat koncept- och designutveckling, nytt uppdaterat innehåll och utveckling av den tekniska plattformen. För att besvara frågeställningar relaterat till våra verksamhetsområden har vi även sedan tidigare ett webbaserat frågeforum.

Sociala medier och rörlig bild

Konkurrensverkets närvaro i sociala medier kompletterar den information och de kommunikationsmöjligheter som ges via webbplatsen. Sociala medier använder vi som kompletterande kanaler för att förmedla nyheter och skapa intresse och engagemang kring våra verksamhetsområden och leda trafik till Konkurrensverkets webbplats. Myndigheten ges genom dessa kanaler en möjlighet till nära interaktion med berörda intressentgrupper. Konkurrensverket har konton på Twitter, LinkedIn och Youtube. Vi har prioriterat de kanaler som vi bedömer ger störst utdelning och har kontinuerligt bevakat engagemang och aktivitet.

Konkurrensverkets medarbetare har deltagit i webbsända seminarier både internt och externt och den konferens vi arrangerade den 2 december genomfördes digitalt. Satsningen på att producera och utveckla rörligt bildmaterial för publicering på intranätet och i våra sociala mediekkanaler, såsom LinkedIn, har fortsatt under 2021. I de fall det är relevant har vi paketerat myndighetens kommunikationsinsatser så att de delar som avser samma ämnesområde publiceras i anslutning till varandra, exempelvis poddavsnitt och rapport på samma tema.

Bildpolicyn som vi presenterade i slutet av föregående år har vi implementerat under året och den visuella kommunikationen har fått ett enhetligare och modernare uttryck. Ambitionen har varit att bildspråket ska fungera som budbärare av Konkurrensverkets värdegrund och verksamhetsprofil.

Digitala nyhetsbrev

Under 2021 har vi, med uppehåll för sommaren, publicerat Konkurrensverkets digitala nyhetsbrev varannan vecka. Sammanlagt har 22 nummer av nyhetsbrevet distribuerats. Nyhetsbrevet ger kontinuerligt drygt 2 300 prenumeranter aktuell information om upphandlings- och konkurrensrelaterade ämnen. Från hösten 2021 har vi omarbetat nyhetsbrevet utifrån en uppgraderad plattform och med ett nytt modernt formspråk. Under hösten har vi även arbetat med planering inför ett separat nyhetsbrev inriktat på tillsynsverksamheten inom området otillbörliga handelsmetoder. Det första nyhetsbrevet med fokus på otillbörliga handelsmetoder publicerade vi den 23 november, följande nyhetsbrev distribuerade vi den 21 december.

Poddradio

I vår podd Konkurrenten har vi fortsatt att diskutera aktuella ämnen och frågor som berör konkurrens och offentlig upphandling. Via poddsändning har vi nått ut till en bred publik och kunnat erbjuda lyssnarna en kanal där vi för djupare resonemang kring komplexa ämnen, vilket också lägger grund för en större förståelse för verksamheten. Under 2021 publicerade vi sju poddavsnitt, varav alla producerades under året. Årets alla avsnitt finns också i en textversion. Flest nedladdningar i anslutning till publicering hade avsnitt nummer 55: *Potatis, ägg och fjäderfä – nytt tillsynsuppdrag för Konkurrensverket* och avsnitt 53: *Hur ska regionernas upphandling av hyrpersonal i vården bli bättre?* Avsnitt 55 publicerades den 8 september inför starten av det nya tillsynsuppdraget avseende otillbörliga handelsmetoder.

Utöver Konkurrensverkets egna medarbetare som medverkat i poddsändningarna, har vi vid flera tillfällen även bjudit in externa gäster, bland annat från Västra Götalandsregionen, Kompetensföretagen, Upphandlingsmyndigheten och Karlskoga kommun.

Intern kommunikation

En väl fungerande intern kommunikation har liksom föregående år haft stor betydelse och varit extra viktigt då merparten av Konkurrensverkets medarbetare arbetar på distans.

Fram till och med den 28 september, efter den 8 december och med anpassning till nya åtgärder 22 december, har vi i princip genomfört alla möten digitalt, internt främst via Skype för företag. På intranätet har vi haft en samlingssida för coronarelaterad kommunikation. Under hösten har vi i det interna nyhetsflödet publicerat information om återgång till kontoret. Alla medarbetare har på så sätt kontinuerligt kunnat ta del av aktuella uppdateringar, råd och rekommendationer.

Intranätet Kompassen har fortsatt att vara vår främsta kanal för intern kommunikation, en gemensam plattform som bidragit till inblick i verksamheten och effektivt stöd för arbetet. Digitala samarbetsytor har underlättat möjligheten till samverkan. Andra kanaler för intern kommunikation har varit regelbundet återkommande digitala möten, såsom projekt-, enhets-, chefs- och verksamhetsmöten.

Vi har under 2021 fortsatt att arbeta med den interna kommunikationen ur ett strategiskt perspektiv och uppmanat chefer och medarbetare att kommunicera via intranätet och aktivt medverka för att bidra till kunskaps- och erfarenhetsutbyte i verksamhetsövergripande möten.

Även metodstödet, som är en del av intranätet, har engagerat ett flertal medarbetare på olika enheter i fråga om att se över och uppdatera innehåll och struktur. Rent operativt har kommunikations- och HR-funktionerna liksom tidigare haft löpande nära kontakt och samverkan. Utöver kommunikation i nyhetsflödet har vi uppdaterat innehåll, struktur och visuellt uttryck, med inledande fokus på intranätets personalsidor.

Ett nytt ärendehanteringssystem och digitaliserat diarium

Den digitala utvecklingen och en framtida digital arkivering ställer höga krav på ett modernt och kvalitetssäkrat diariesystem med ett digitalt arbets- och informationsflöde. Det tidigare diariet var digitalt men mötte inte dagens behov. Med hänvisning till det statliga ramavtalet "Programvaror och tjänster – Programvarulösningar" genomförde Konkurrensverket en förnyad konkurrensutsättning. Konkurrensverket tecknade den 31 mars avtal för ett nytt ärendehanteringssystem och digitaliserat diarium. Det vinnande anbudet baserades på programvaran W3D3 och systemet sattes i drift den 15 november.

Samtliga ärenden och handlingar från det tidigare diariet har migrerats till det nya systemet. Alla Konkurrensverkets anställda har erbjudits utbildning i systemet. I början av september arrangerade vi det första interna utbildningstillfället och fler utbildningar anordnades därefter.

Efter införandet har fokus varit att ta fram förslag till anpassning av interna rutiner, arbetsformer och fortlöpande internutbildning som underlättar och effektiviserar användningen av det nya diariesystemet. Vi har även påbörjat ett arbete med att förbereda för ett införande av e-arkivering och under senhösten också inlett ett arbete med en ny lösning för att återigen kunna presentera Konkurrensverkets diarium på vår externa webbplats.

Konkurrensverket i möten, konferenser och webinarier

Under 2021 har vi fortsatt att utveckla arbetet med konferenser i egen regi. Digital teknik har gjort det möjligt för fler deltagare att ta del av våra ämnesområden utan krav på fysisk närvaro. Konkurrensverket har varit representerat i flera sammanhang där konkurrens- och upphandlingsrättsliga frågor varit ämnen för diskussion. Under höstsäsongen har vi även belyst otillbörliga handelsmetoder.

Här följer ett urval av Konkurrensverkets arrangemang under året, dels i egen regi, dels i samverkan med andra, och som medverkande i andra aktörers arrangemang. Gällande området tillsyn av otillbörliga handelsmetoder, finns exempel belysta separat i relaterat avsnitt.

Den 19 mars bjöd vi in till ett digitalt seminarium om konkurrensen på digitala plattformsmarknader i Sverige. Seminariets innehåll baserades på den sektorsundersökning som Konkurrensverket genomförde 2020, vars resultat presenterades i Konkurrensverkets rapportserie 2021:1.

Den 23–24 mars medverkade Konkurrensverkets generaldirektör och chefsjurist som talare vid arrangemanget Competition Law Nordic.

Den 6 maj höll generaldirektören ett anförande vid Svenska nätverket för Europarättsforsknings konferens om konkurrens på Fintech-marknader.

Den 20–21 oktober deltog ett urval av Konkurrensverkets medarbetare i mässan *Mötesplats offentliga affärer* vid Nacka Strandsmässan, ett arrangemang av tidningen Offentliga Affärer, en vidareutveckling av det som tidigare kallades Upphandlingsdagarna.

Den 18 november medverkade Konkurrensverkets generaldirektör som talare vid Upphandlingsforum.

Den 2 december arrangerade Konkurrensverket en direktsänd digital konferens om att främja konkurrens i upphandlingar. På konferensen informerade experter från Konkurrensverket, Upphandlingsmyndigheten, branschorganisationen Företagarna och Växjö kommun om hur man med kunskap om konkurrensrätt kan göra bättre upphandlingar, motverka osund konkurrens och på bästa sätt nyttja den konkurrens som finns på marknaden.

Den 8 december medverkade Konkurrensverkets generaldirektör som talare vid Juridiska nätverket för offentlig upphandling.

Konkurrensverket i media

Konkurrensverket arbetar proaktivt för att sprida kunskap om konkurrens och upphandling. Många av våra ärenden har väckt uppmärksamhet i media och genererat omfattande publicitet.

Bland det som har blivit mest omskrivet finns bland annat de ämnesområden som mer direkt berör allmänheten, exempelvis livsmedelsbranschen, platsundersökning relaterat till PCR-test, husdjursförsäkringar, veterinärers prissättning samt yttranden om beredskapsapotek, elnätslag och postförordningen. I övrigt har de upphandlingsskadeavgiftsärenden som fått mycket publicitet, liksom föregående år, till stor del rört byggtreprenader och köp av konsulttjänster utan föregående upphandling.

Under 2021 distribuerade vi 21 pressmeddelanden. Konkurrensverket omnämndes drygt 3 800 gånger varav 22 procent print- och 78 procent webbpublicering.

Kännedom om myndigheten

Arbetet med att externt synliggöra olika delar av verksamheten med hjälp av medarbetare och chefer har fortsatt. Kommunikationsfunktionen har i samverkan med HR planerat kommunikationsinsatser, som relaterar till kompetensförsörjning och arbetsgivarvarumärket.

Konkurrensverket lät under året också genomföra en enkätundersökning bland allmänheten. Undersökningen var en uppföljning av de undersökningar som vi genomförde 2017 och 2019. Årets resultat visade att samtliga målgrupper har en positiv inställning till såväl konkurrens mellan företag som till att det finns regler för offentlig upphandling. Kännedomen om konkurrenslagen och reglerna för offentlig upphandling är fortsatt låg. Likaså är kännedomen om att det är Konkurrensverket som ansvarar för att dessa lagar och regler efterföljs fortsatt låg. Andelen som är positivt inställda till Konkurrensverket har dock ökat från drygt 50 procent 2019 till över 60 procent 2021.

Kommunikationens resultat

En väl fungerande digital internkommunikation har varit av stor betydelse under pandemin. I avsaknad av möjligheter att fysiskt samla personalen har intranätet varit en mycket viktig informationskanal. Digitala verksamhetsmöten en gång i månaden har varit ett sätt att skapa tillhörighet och sprida kunskap bland medarbetare och chefer om de olika arbetsprocesser som pågår. Chefsgruppsmötena har sammanfattats i korta filmer till intranätet och vi har haft ett aktivt nyhetsflöde på startsidan.

Resultatet av den digitala internkommunikationen har bland annat mätts genom enkäter. Sedan början av hemarbetsperioden, vid pandemins start i mars 2020, har vi kontinuerligt genomfört medarbetarenkäter om arbetsmiljön och utmaningar med hemarbete.

I februari 2021 genomfördes enkäten för sjätte gången och i maj gjordes en uppföljande enkät med färre frågor. I enkäten frågade vi bland annat om man får tillräckligt med information om vad som händer inom den egna enheten. I februari blev medelbetyget 4,08 och i maj 4,2 på en femgradig skala. I februari ställde vi även en fråga om informationen från arbetsgivaren gällande covid-19, och 85 procent uppgav att de inte saknar någon information.

Effekterna av externa kommunikationsinsatser kan vara en utmaning att mäta, men enligt Konkurrensverkets bedömning har vår fortsatta satsning på målgrupps- och kanalpassad digital kommunikation, paketering av budskap och ny webbplats, bidragit till arbetet med att förebygga överträdelser och till att sprida kunskap om lagstiftningen och myndighetens ställningstaganden. Genom kommunikation synliggör vi nyttan av en väl fungerande konkurrens för konsumenter och skattebetalare, vilket vi bedömer kan leda till fler självrättelser och ökad förståelse för regelverken.

Den uppmärksamhet som Konkurrensverkets frågor, rapporter och analyser väcker i samhällsdebatt och media har bidragit till kunskapsspridning och visar att vi genom kommunikationsinsatser och proaktivt pressarbete når ökad medvetenhet om områden som rör vår verksamhet, vilket också i förlängningen bidrar till konsumentnytta och väl fungerande marknader.

Organisation och kompetensförsörjning

Här redovisas hur Konkurrensverket har arbetat med att säkerställa att det finns kompetens, ändamålsenlig organisation och övriga förutsättningar för att fullgöra de uppgifter som framgår av vår instruktion och vårt regleringsbrev.

Organisation

Den 1 januari 2021 upplöstes enheten för administrativt stöd. Enhetens medarbetare placerades då ut på andra enheter. Syftet med omorganisationen var att minska antalet chefer och samtidigt skapa en nära koppling mellan assistenterna och övrig verksamhet. För det nya tillsynsuppdraget har vi skapat en ny enhet och tillsatt en enhetschef för otillbörliga handelsmetoder. Under hösten genomfördes ytterligare en organisationsförändring när de båda upphandlingsenheterna slogs samman till en enhet och en chefsrekrytering genomfördes. Den nya organisationen med enheterna för otillbörliga handelsmetoder och för upphandlingstillsyn gäller från den 1 oktober 2021.

Kompetensplanering och rekrytering

För att fullgöra uppgifterna krävs högt kvalificerad kompetens. Majoriteten av medarbetarna är jurister som är specialiserade på konkurrensrätt eller upphandlingsrätt. Bland medarbetarna finns också många nationalekonomer varav flera är disputerade.

På arbetsmarknaden finns generellt sett en hög efterfrågan på skickliga jurister och ekonomer och Konkurrensverket konkurrerar om kompetens med andra offentliga verksamheter, företag, konsultverksamheter och advokatbyråer. Detsamma gäller dataanalytiker, som är en kompetens som Konkurrensverket har stort behov av, bland annat för analys av upphandlingsdata i syfte att identifiera tecken på konkurrensbegränsande samarbeten.

Personalrörligheten har varit något högre under 2021 än under 2020, då den hade sjunkit från en hög nivå. Eftersom hög rörlighet kan resultera i negativa konsekvenser bland annat avseende kunskapsförvaltning följer Konkurrensverket noggrant utvecklingen. Såväl tillsynsverksamheten som den övriga verksamheten präglas i viss mån av personberoende, där det är viktigt att säkerställa kontinuitet i långa arbetsprocesser.

Majoriteten av medarbetarna har en tillsvidareanställning. Behovet av nyrekryteringar prövas löpande. Vid arbetstoppar eller när det finns behov av en viss kompetens under en begränsad tid tillämpar vi även visstidsanställningar. Under året har vi haft visstidsanställda under semesterperioder och timanställda för arbete med bland annat översättning och uppdatering av databasen med upphandlingsdomar. Vi har också i viss mån anlitat extern kompetens i verksamheten, bland annat för ny webbplats, systemutveckling och it-forensik.

Covid-19 har påverkat en stor del av rekryteringsprocesserna under året. För att upprätthålla social distansering och bidra till att bromsa smittspridningen har vi genomfört flera anställningsintervjuer digitalt. Under hösten har vi återgått till att genomföra fler intervjuer på kontoret, men har använt digitala alternativ vid behov.

Genom sommarjobb, praktikantverksamhet och genom att anställa studentmedarbetare får Konkurrensverket kontakt med studenter och nyexaminerade som i framtiden kan bli aktuella för tillsvidareanställningar. Under sommaren arbetade tolv studenter eller nyexaminerade inom olika enheter. Under vår- och höstterminerna tog Konkurrensverket sammanlagt emot sju studenter för praktik samt anställde fyra studentmedarbetare. Praktikanterna och studentmedarbetarna arbetar under handledning av erfarna medarbetare med utredning i våra ärenden. Konkurrensverket blir även synligt för potentiella blivande medarbetare då vi föreläser vid universitet och högskolor.

Kompetensutveckling

Medarbetarnas kompetens utvecklas huvudsakligen genom utmaningar i arbetsuppgifterna. Möjligheter att växla mellan områden och roller finns inom myndigheten, liksom möjligheten att fördjupa sig eller att arbeta inom Konkurrensverkets internationella samarbeten. Strukturerat och spontant kunskaps- och erfarenhetsutbyte med medarbetare och chefer är en viktig del av Konkurrensverkets kunskaps- och metodutveckling. Strukturerade utbyten har under året bland annat varit analysmöten och interna seminarier. Att ingå som expert i kommittéväsendet utvecklar också kompetensen, under 2021 har åtta medarbetare medverkat som experter i statliga utredningar.

Konkurrensverket har även i flera fall genom utlån och tjänstledigheter bistått andra myndigheter som haft ett ökat behov av resurser med anledning av coronapandemin. Detta innebär en ansträngning avseende vår egen kompetensförsörjning, men medför också en möjlighet för berörda medarbetare att bredda sin kompetens. Även utbildningsinsatser bidrar till kompetensutvecklingen. Konkurrensverket har särskilt avsatta medel för utbildning och har både genomfört egna utbildningar och anlitat externa leverantörer under året. Bland annat har Konkurrensverket anordnat utbildningar i grundläggande och avancerad konkurrensrätt, digital presentationsteknik, arkivering, Powerpoint och processrätt.

Konkurrensverkets nyanställda har även deltagit i en utbildning om statstjänstemannarollen, som har tagits fram inom myndighetssamarbetet Rörlighet i staten. Genom myndighetssamarbetet har medarbetare också deltagit i en ledarutbildning som pausades under våren på grund av covid-19, men som återupptogs digitalt under hösten. Med utgångspunkt i utvecklingssamtalen planeras individuella utvecklingssatsningar som följs upp årligen.

Attraktiv arbetsplats

Ett väl fungerande ledarskap är centralt för trivsel och arbetsresultat i organisationen. Utöver chefsutbildningar, som alla chefer erbjuds, har chefsgruppen även kontinuerliga möten för att planera och samordna verksamheten.

Fram till sommaren har vi fortsatt genomföra återkommande medarbetarundersökningar med fokus på hemarbetssituationen som varit en följd av coronapandemin. Under pandemi-perioden har Konkurrensverkets medarbetare haft möjlighet att använda två friskvårdstimmar i veckan. I september genomfördes en medarbetarundersökning med fokus på trivsel, engagemang, medarbetarskap med mera. Undersökningen är den första delen av fyra i en årlig cykel med medarbetar- och chefsuppföljningar.

Arbetet med teamutveckling som startades under 2019 har även under 2021 fortsatt digitalt och började under senhösten åter att genomföras på kontoret. Enligt Konkurrensverkets projekthandbok ska alla projekt som löper längre än sex månader innefatta en teamutvecklingsinsats.

Som statlig arbetsgivare erbjuder Konkurrensverket en förmånlig tjänstepension och goda semestervillkor. Kombinationen av höga kvalitetskrav och i vissa ärenden snäva tidsramar kan ibland upplevas stressande. Utöver bidrag till friskvård och stöd från arbetsledningen har Konkurrensverket med hjälp av företagshälsovården erbjudit sex digitala prova-på-tillfällen i meditation och yoga. I samband med att restriktionerna hävdades påbörjade Konkurrensverket en månads successiv återgång till kontoret och från den 1 november arbetade Konkurrensverkets medarbetare huvudsakligen från kontoret, fram till nya restriktioner och återgång till distansarbete under december. Inför återgången gjordes en uppföljning av skyddsronden med fokus på smittspridning som gjordes ett år tidigare av en arbetsmiljöingenjör. Några enkla försiktighetsåtgärder har bevarats och tillämpas fortsättningsvis.

Eftersom många medarbetare har uppskattat hemarbetet tog Konkurrensverket under våren fram riktlinjer för distansarbete. Medarbetare som så har önskat har under hösten erbjudits möjlighet att ansöka om en enskild överenskommelse om distansarbete med upp till två dagar i veckan med start 1 november. Ergonomer från företagshälsovården har anlåtits för att föreläsa om hur man skapar en god hemarbetsmiljö, och besöka kontoret för att ge stöd för ergonomiska kontorsarbetsplatser.

Under 2021 har Konkurrensverket bedrivit ett kompetensförsörjningsprojekt. Projektet initierades 2020 bland annat med anledning av Konkurrensverkets höga personalrörlighet och ska pågå till och med 2022. Insatserna syftar till att stärka medarbetares och potentiella medarbetares upplevelse av Konkurrensverket som attraktiv arbetsgivare. Arbetet under året har handlat om att konkretisera utvecklingsmöjligheter och karriärvägar. För att säkerställa att projektarbetet bedrivs i enlighet med verksamhetens behov har en referensgrupp bestående av medarbetare kopplats till projektet.

Nyckeltal

Medelantalet anställda inom Konkurrensverket under 2021 uppgick till 172, medan antal årsarbetskrafter var 145,8. Personalrörligheten var 15 procent (se nedan för definition). Utöver den rörlighet som uppstår när personer börjar och slutar arbeta på Konkurrensverket finns också en rörlighet i form av tjänstledigheter samt utlån till andra myndigheter eller kommittéväsendet. Under 2021 började 27 nya medarbetare arbeta på Konkurrensverket (inklusive visstidsanställningar med månadslön). Könsfördelningen har varit förhållandevis jämn bland både medarbetare och chefer. Under 2021 var 58 procent kvinnor och 42 procent män. Den 31 december var sex kvinnor och fem män chefer på Konkurrensverket. Medelåldern under året uppgick till 41 år. Sjukfrånvaron på Konkurrensverket var 1,78 procent under 2021, vilket är en liten minskning jämfört med 2020. Cirka hälften av den totala sjukfrånvaron utgjordes av långtidssjukskrivning.

År	2021	2020	2019
Medeltal anställda (antal)	172	168	169
Årsarbetskrafter (antal)	146	144	141
Personalrörlighet (%) ¹	15	14	22,5
Personalomsättning, nyanställda (%) ²	18	15	25,7
Personalomsättning, de som slutat (%) ²	16	16,8	19,7
Nyanställda under året (antal)	27	25	43
Slutat under året (antal)	24	22	33
Andel kvinnor/män (%)	58/42	57/43	56/44
Medelålder (år)	41	40	40
Sjukfrånvaro (%)	1,78	1,85	2,88

¹ Definition av personalrörlighet: (nyanställda under året + slutat under året) dividerat med 2. Talet divideras sedan med medeltal anställda och kvoten multipliceras med 100 samt avrundas till närmaste heltal. Endast personer med månadslön ingår i statistiken för personalrörlighet.

² För personalomsättning redovisas Arbetsgivarverkets uppgifter.

Kompetensförsörjningens resultat

Den medarbetarundersökning som vi genomförde under hösten hade 86 procent svarsfrekvens och visar att Konkurrensverket har ett genomsnittligt nöjdmedarbetarindex, NMI, på 72 samt att de flesta av medarbetarna, 79 procent, är nöjda och har ett NMI över 55. Undersökningen visar också att samarbetet präglas av tillit och förtroende och att vi gärna delar med oss av kunskap och erfarenhet. Det framkom även att majoriteten trivs med sina arbetsuppgifter och att de känns relevanta utifrån den kunskap man har. Däremot ser vi ett sämre resultat när det gäller arbetsrelaterad stress, där många anger hög arbetsbelastning och svårigheter att hitta tid för återhämtning. Enkätresultatet visar också att nio procent av medarbetarna upplever att alla inte behandlas lika på jobbet utifrån diskrimineringsgrunderna. Resultatet tyder på att vårt värdegrundsarbete och våra mål och visioner inte genomsyrar arbetet i så stor utsträckning som vi önskar.

Förutom medarbetarundersökningen är personalrörlighet och sjukfrånvaro viktiga mått på kompetensförsörjningens resultat. Personalrörligheten har under året varit 15 procent, vilket är en liten ökning från föregående år. Samtidigt är rörligheten lägre än före pandemin. En förklaring till det kan vara att det omfattande hemarbetet har gjort det mindre attraktivt att byta arbete. Sjukskrivningarna har varit låga, troligen till följd av minskad smittspridning generellt genom hemarbetet, och på grund av att vissa har kunnat arbeta hemifrån trots lättare sjukdomssymptom.

Sammantaget bedömer Konkurrensverket att arbetet med kompetensförsörjningen för att kunna fullgöra våra uppgifter i enlighet med vår instruktion och andra regeringsbeslut har bidragit till att förbättra verksamheten på flera sätt under året. Vi har förtydligat utvecklingsmöjligheter och erbjudit ett stort antal skraddarsydda, kvalificerade utbildningar.

Vi har förbättrat möjligheter till att arbeta flexibelt och ha balans mellan arbete och fritid genom erbjudande om distansarbetsöverenskommelser. Vi har också fortsatt erbjuda stöd och kompetensutveckling i grupputveckling. Vi har, bland annat mot bakgrund av det behov som följt av vårt nya tillsynsuppdrag, bedrivit ett intensivt rekryteringsarbete under året och då lyckats väl vad gäller att attrahera kvalificerade medarbetare. Detta ser vi som ett tecken på att Konkurrensverket av många upplevs vara en intressant arbetsgivare.

Samtidigt anser vi att det finns utvecklingspotential för kompetensförsörjningsarbetet inom vissa områden. Framför allt gäller det de frågor som uppvisade svagare resultat i medarbetarundersökningen. Vi kommer också att fortsätta se över personalomsättningen. För personer med den kompetens som Konkurrensverket behöver finns flera attraktiva arbetsgivare på arbetsmarknaden som vi konkurrerar med. Vårt arbete med att attrahera, utveckla och behålla kompetenta medarbetare behöver därför ständigt förbättras för att säkerställa att vi upplevs som en attraktiv arbetsgivare för såväl befintliga som potentiella nya medarbetare.

Fakta i korthet

Ärendestatistik

Kostnader inkluderar indirekta kostnader och redovisas fördelat på avslutade ärenden

	2021	2020	2019
Konkurrenslagsärenden			
Beräknad årskostnad, inklusive indirekta kostnader, tkr ¹	112 591	102 497	112 448
Utnyttjad tid (av total tid) procent	69	66	71
Genomsnittlig handläggningstid för avslutade ärenden, kalenderdagar	48	110	58
Konkurrensbegränsande samarbete²			
Registrerade	8	2	4
Avslutade	6	6	3
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	512	818	346
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	8 237	8 234	2 926
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	5 955	5 599	2 022
Missbruk av dominerande ställning²			
Registrerade ⁶	2	0	2
Avslutade	0	2	2
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	0	454	387
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	0	3 429	2 862
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	0	2 332	1 978
Konkurrensbegränsande offentlig verksamhet²			
Registrerade	0	1	0
Avslutade	2	1	0
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	546	662	0
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	1 422	3 604	0
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	1 028	2 450	0

	2021	2020	2019
Anmälningar av företagskoncentrationer			
Registrerade	135	80	74
Avslutade	139	74	79
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	23	23	25
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	131	166	230
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	95	112	159
Fas 1-ärenden handläggningstid, arbetsdagar ⁷	14	16	15
Övriga företagskoncentrationsärenden			
Registrerade	30	26	23
Avslutade	29	25	26
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	37	71	42
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	48	58	55
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	35	39	38
Domstolsärenden⁸			
Registrerade ⁹	1	1	3
Avslutade	0	4	2
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ¹⁰	0	578	819
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	0	3 877	9 480
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	0	2 636	6 551
Ärendet (475/2021) avser ett överklagande till Patent- och marknadsdomstolen avseende Konkurrensverkets interimistiska beslut att ålägga ett företag att fortsätta leverera data om bostadsaffärer med stöd av förbudet mot missbruk av dominerande ställning.			
Totalt konkurrenslagsärenden			
Registrerade	176	110	106
Avslutade	176	112	112

	2021	2020	2019
Lagarna om offentlig upphandling¹¹			
Beräknad årskostnad, inklusive indirekta kostnader, tkr ¹	21 009	19 631	18 354
Utnyttjad tid (av total tid) procent	13	13	12
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar	247	266	166
Tillsynsärenden m.m. ^{2 11}			
Registrerade ¹²	45	48	120
Avslutade ¹³	60	55	89
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ^{3 14}	276	249	124
Genomsnittligt antal timmar per ärende ^{4 15}	113	106	42
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ^{5 16}	81	72	29
Tre av de avslutade ärendena 2021 avsåg tillsynsbeslut med åtgärd (kritik).			
Domstolsärenden			
Registrerade ¹⁷	26	36	20
Avslutade	24	40	28
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig tid för ärenden i domstol, kalenderdagar ¹⁸	176	290	301
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	31	60	32
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	22	41	22
De registrerade ärendena 2021 avser 25 ansökningar om upphandlingsskadeavgift, därav 13 fakultativa och 12 obligatoriska samt ett överklagande av ett tillsynsbeslut.			
Lagen om valfrihetssystem			
Beräknad årskostnad, inklusive indirekta kostnader, tkr ¹	160	136	63
Utnyttjad tid (av total tid) procent	0,1	0,09	0,04
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar	0	0	0
Registrerade	0	1	0
Avslutade	0	0	0
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	0	0	0
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	0	0	0
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	0	0	0

	2021	2020	2019
Lagen om otillbörliga handelsmetoder			
Beräknad årskostnad, inklusive indirekta kostnader, tkr ¹	2 866	0	0
Utnyttjad tid (av total tid) procent	2	0	0
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar	44	0	0
Registrerade	3	0	0
Avslutade	1	0	0
Avslutade ärenden:			
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar ³	44	0	0
Genomsnittligt antal timmar per ärende ⁴	18	0	0
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	13	0	0
Remissyttranden			
Besvarade remisser	183	163	123
Utnyttjad tid (av total tid) procent	2	3	3
Beräknad kostnad per ärende, inklusive indirekta kostnader, tkr ⁵	20	30	39
Nyckeltal			
Total lokalyta per anställd, m ²	20	20	21
Lokalhyra per anställd och år, tkr	88	89	100

- 1) Total förvaltningskostnad fördelad efter under året registrerad tid.
- 2) Inkluderar även ärenden som registrerats som tipsärenden och utretts på tillsynsenhet.
- 3) Från det datum då ärendet öppnades till att det avslutats.
- 4) Registrerade timmar från ärendets öppnande till att det avslutats.
- 5) Samtliga timmar under hela handläggningstiden, oavsett kalenderår, har beräknats efter timkostnad under det år ärendet avslutats.
- 6) Ett ärende utreds både som klassificeringstypen missbruk av dominerande ställning och konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet men klassificeras i denna statistik som missbruk då missbruksregeln har förtur.
- 7) Anmälningar av företagskoncentrationer som inte når särskild utredning, beräknat i arbetsdagar från ankomstdatum till dess att ärendet avslutas.
- 8) För domstolsärenden redovisas enbart statistik för ärenden som avser prövning i sak i Patent- och marknadsdomstolarna. Således redovisas inte statistik för domstolsärenden som avser Konkurrensverkets utredningsåtgärder enligt 5 kap. konkurrenslagen (åläggande och platsundersökningar). Under 2021 har tre ärenden beträffande ansökan om platsundersökning avgjorts av Patent- och marknadsdomstolen.
- 9) Ärendet avser ett överklagat interimistiskt beslut.
- 10) Från det att ärendet inleddes i Patent- och marknadsdomstolen till slutligt avgörande.

- ¹¹⁾ I kategorin lagarna om offentlig upphandling ingår följande lagar: lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU, lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, LUF, lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner, LUK och lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, LUFs. Då antalet ärenden per lag i flera fall är få redovisas dessa tillsammans i tabell men enskilt i not.
- ¹²⁾ Varav registrerade ärenden per lag: LOU 41, LUF 4, LUK 0 och LUFs 0.
- ¹³⁾ Varav avslutade ärenden per lag: LOU 54, LUF 5, LUK 0 och LUFs 1.
- ¹⁴⁾ Varav genomsnittlig handläggningstid (kalenderdagar) per lag: LOU 278, LUF 284, LUK 0 och LUFs 132.
- ¹⁵⁾ Varav genomsnittligt antal timmar per lag: LOU 117, LUF 92, LUK 0 och LUFs 4.
- ¹⁶⁾ Varav beräknad kostnad (tkr) per lag: LOU 84, LUF 66, LUK 0 och LUFs 3.
- ¹⁷⁾ Två av ansökningarna (dnr 743 och 744/2021) avser samma överträdelse.
- ¹⁸⁾ Från det att Konkurrensverket lämnat in ansökan till förvaltningsrätten till slutligt beslut.

Fördjupad ärendestatistik konkurrenslagärenden	2021	2020	2019
Tips som lett till förstudie			
Registrerade	46	51	42
Avslutade	41	32	38
Genomsnittlig handläggningstid, kalenderdagar¹			
Tips som lett till förstudie	110	65	48
Utredningsärenden ²	278	291	222
Särskilt krävande utredningsärenden ^{2,3}	924	773	573
Total medel	177	208	85

- ¹⁾ Från det datum då ärendet öppnades till att det avslutats.
- ²⁾ Inkluderar ärenden som klassas som konkurrensbegränsande samarbete, missbruk av dominerande ställning eller konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.
- ³⁾ För att klassificeras som ett särskilt krävande utredningsärende krävs en utredningstid som överstiger 365 dagar och 2 000 timmar.

Ekonomisk översikt

Anslags- och bidragsfinansierad verksamhet (tkr)

År	Intäkter av anslag			Övriga intäkter			Kostnader		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Konkurrens ¹	137 007	132 673	136 964	1 258	1 707	509	138 433	134 380	137 473
Offentlig upphandling ¹	25 658	25 406	22 267	236	327	83	25 925	25 733	22 350
Total	162 665	158 079	159 231	1 494	2 034	592	164 358	160 113	159 823

Uppbörd (tkr)

År	Intäkt			Tillfört statens budget		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Konkurrensskadeavgift	0	2 355	0	0	2 355	0
Upphandlingskadeavgift	22 250	11 030	25 305	22 250	11 030	25 305
Total	22 250	13 385	25 305	22 250	13 385	25 305

Transfereringar (tkr)

År	Erhållet från statens budget/andra myndigheter			Lämnade bidrag			Finansiella kostnader		
	2021	2020	2019	2021	2020	2019	2021	2020	2019
Konkurrens	4 242	17 366	28 881	4 242	17 366	28 881	0	0	0
Varav rättegångskostnader	19	15 653	24 263	19	15 653	24 263	0	0	0
Varav forskningsbidrag ^{2 3}	4 223	1 713	4 617	4 223	1 713	4 617	0	0	0
Offentlig upphandling	5 097	5 017	6 113	5 097	5 017	6 113	0	0	0
Varav forskningsbidrag ^{2 3}	5 097	5 017	6 113	5 097	5 017	6 113	0	0	0
Total	8 725	22 384	34 994	8 725	22 384	34 994	0	0	0

- 1) Fördelning av kostnader och intäkter baseras på registrerad tid.
- 2) Ett forskningsbidrag om 613 tkr har klassificerats som både upphandlings- och konkurrensforskning, beloppet ingår under både konkurrens och offentlig upphandling.
- 3) Ett forskningsprojekt som redovisades som konkurrensforskning 2020 redovisas 2021 som upphandlingsforskning och ett projekt som redovisades som upphandlingsforskning redovisas 2021 som konkurrensforskning. Om samma fördelning görs 2020 så är fördelningen konkurrens 17 434 tkr varav forskningsbidrag 1 781 tkr och offentlig upphandling 4 949 tkr varav forskningsbidrag 4 949 tkr.

Avrapporterade regeringsuppdrag

Uppdrag enligt instruktion, regleringsbrev samt särskilda uppdrag (tkr)

Dnr	Uppdrag	Erhållna medel	Kostnader inkl. overhead
243/2020	Uppdrag att utreda konkurrensen i byggmaterialindustrin	1 500	3 555
249/2020	Uppdrag om små utförarens möjlighet att verka i primärvården	400	86
123/2016	Uppdrag till statliga myndigheter att fortsätta ta emot personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga för praktik 2019 och 2020 m.m.	0	70
107/2016	Uppdrag till statliga myndigheter att fortsätta ta emot nyanlända arbetssökande för praktik 2019 och 2020 m.m.	0	33

Avgiftsfinansierad verksamhet

Intäkt	2021	2020	2019
Ansökningsavgift	0	54	0
Registeravgift	113	0	0

Den 1 juli 2020 trädde lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik i kraft. Konkurrensverket är registermyndighet för annonsdatabaser. Under 2021 betalades fem registeravgifter till Konkurrensverket. Avgifterna bestäms av regeringen.

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(tkr)	2021	2020	2019	2018	2017
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	20 000	22 000	22 000	12 000	12 000
Utnyttjad	12 034	12 409	12 664	2 857	2 084
Kontokrediter Riksgäldskontoret					
Beviljad	6 000	10 000	10 000	6 000	6 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	16 665
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	0	0	0	0	4
Räntekostnader	6	1	48	87	55
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	1 370	54	123	214	1 705
<i>Avgiftsintäkter som ej disponeras</i>					
Inkomsttitel 2714 Sanktionsavgifter m.m.					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	22 250	13 385	25 305	12 575	37 905
Anslagskredit					
Beviljad					
Uo 24 1:13 ap.1 Konkurrensverket (Ramanslag)	4 940	4 662	4 589	4 374	4 300
Uo 24 1:14 ap.1 Konkurrensforskning (Ramanslag)	324	324	414	414	410
Uo 24 1:19 ap.2 Finansiering av rättegångskostnader (Ramanslag)	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800
Uo 8 1:1 ap.3 Bostadspolitisk utveckling (Ramanslag)	0	-	-	-	-
Utnyttjad					
Uo 24 1:13 ap.1 Konkurrensverket (Ramanslag)	0	0	0	0	0
Uo 24 1:14 ap.1 Konkurrensforskning (Ramanslag)	17	0	15	59	18
Uo 24 1:19 ap.2 Finansiering av rättegångskostnader (Ramanslag)	0	0	0	24	1 800
Uo 8 1:1 ap.3 Bostadspolitisk utveckling (Ramanslag)	0	-	-	-	-
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande					
Uo 24 1:13 Konkurrensverket (Ramanslag)	6 431	853	5	4 272	1 858
Uo 24 1:14 Konkurrensforskning (Ramanslag)	0	559	0	0	0
Uo 24 1:19 Finansiering av rättegångskostnader (Ramanslag)	17 981	2 347	13	0	0
Uo 8 1:1 ap.3 Bostadspolitisk utveckling (Ramanslag)	0	-	-	-	-

	2021	2020	2019	2018	2017
Bemyndiganden					
Tilldelade	6 300	12 000	13 000	12 000	0
Summa gjorda åtaganden	5 668	4 654	11 743	8 846	0
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	146	144	141	131	134
Medelantalet anställda (st) ¹	172	168	169	155	158
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 103	1 091	1 118	1 108	1 094
Kapitalförändring					
Årets	-200	-61	0	0	0
Balanserad	-61	0	0	0	0

¹⁾ I beräkningen av medelantalet anställda är tjänstledig personal inräknad.

Resultaträkning

(tkr)	Not	2021	2020
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	162 665	158 079
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	1 370	54
Intäkter av bidrag	3	102	1 959
Finansiella intäkter	4	22	21
Summa		164 159	160 113
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-132 931	-128 271
Kostnader för lokaler		-15 508	-15 468
Övriga driftkostnader	6	-12 572	-13 396
Finansiella kostnader	7	-6	-32
Avskrivningar och nedskrivningar		-3 340	-3 007
Summa		-164 358	-160 174
Verksamhetsutfall		-200	-61
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	8	22 250	13 385
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-22 250	-13 385
Saldo		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		8 725	22 384
Lämnade bidrag	9	-8 725	-22 384
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	10	-200	-61

Balansräkning

(tkr)	Not	2021-12-31	2020-12-31
Tillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	11	3 483	2 123
Summa		3 483	2 123
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	12	1 458	1 886
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	13	7 701	9 064
Summa		9 158	10 949
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos andra myndigheter	14	2 535	2 321
Övriga kortfristiga fordringar	15	0	2 011
Summa		2 535	4 332
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	16	6 421	5 685
Summa		6 421	5 685
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	17	-6 224	-3 147
Summa		-6 224	-3 147
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	18	20 769	14 910
Summa		20 769	14 910
Summa tillgångar		36 141	34 852
Kapital och skulder			
Myndighetskapital	19		
Statskapital	20	371	371
Balanserad kapitalförändring		-61	0
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		-200	-61
Summa		110	310
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	21	490	474
Övriga avsättningar	22	1 739	1 491
Summa		2 229	1 966

(tkr)	Not	2021-12-31	2020-12-31
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	23	12 034	12 409
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	24	4 304	4 507
Leverantörsskulder		4 286	2 690
Övriga kortfristiga skulder	25	2 066	2 210
Summa		22 690	21 816
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	26	11 112	10 454
Oförbrukade bidrag	27	0	307
Summa		11 112	10 761
Summa kapital och skulder		36 141	34 852
Ansvarsförbindelser			
Övriga ansvarsförbindelser	28	3 200	2 500
Summa		3 200	2 500

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag (tkr)

Anslag	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Uo 18 1:01 Ramanslag Bostadspolitisk utveckling ap.3 Bostadspol. utv-del till Konkurrensverket	29	0	1 500	0	1 500	-1 500	0
Uo 24 1:13 Ramanslag Konkurrensverket ap.1 Konkurrensverket	30	853	164 697	0	165 550	-159 119	6 431
Uo 24 1:14 Ramanslag Konkurrensforskning ap.1 Konkurrensforskning	31	559	10 804	-559	10 804	-10 821	-17
Uo 24 1:19 Ramanslag Finansiering av rättegångskostnader ap.2 Finansiering av rättegångskostnader	32	2 347	18 000	-2 347	18 000	-19	17 981
Summa		3 759	195 001	-2 906	195 854	-171 459	24 395

Redovisning mot inkomsttitel (tkr)

Per 2021-12-31	
Inkomsttitel	Inkomster
2714 Sanktionsavgifter m.m.	
211 Konkurrens- och upphandlingsskadeavgift ¹	22 250
Summa	22 250

¹) Inkomstliggaren skiljer inte på upphandlingsskadeavgift och konkurrensskadeavgift. Upphandlingsskadeavgiften för 2021 uppgår till 22 250 tkr och konkurrensskadeavgiften till 0 tkr.

Redovisning av beställningsbemyndiganden

Anslag/ Anslagsbenämning (tkr)	Not	Tilldelat be- myndigande	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden	Utestående åtagandenas fördelning per år		
					2022	2023	2024
Uo 24 1:14 Ramanslag Konkurrensforskning ap.1 Konkurrens- forskning	33	6 300	4 654	5 668	4 159	1 509	0
Summa		6 300	4 654	5 668	4 159	1 509	0

Noter och tilläggsupplysningar

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan summeringsdifferenser förekomma.

Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Konkurrensverkets bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverkets, ESV, föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring tillämpar myndigheten brytdagen den 5 januari. Brytdagen föregående år var den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 50 tkr bokförts som periodavgränsningsposter.

Konkurrensverket tillämpar intäktsmässig redovisning mot inkomsttitel, det vill säga redovisning mot inkomsttitel görs per den dag då myndigheten utfärdat faktura eller motsvarande handling eller, om ingen faktura har utfärdats, när betalning kommer in.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före 2009 avräknas från och med 2009 anslaget först vid uttaget enligt undantagsbestämmelsen. Utgående balans 2020, 258 tkr, har 2021 minskat med 68 tkr.

Upplysningar av väsentlig betydelse

Covid-19

Covid-19-pandemin har haft påverkan på Konkurrensverkets verksamhet och hur arbetet bedrivs, läs mer under "Styrning och uppföljning – covid-19 och påverkan på verksamheten".

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas egenutvecklade dataprogram, förvärvade licenser och rättigheter samt maskiner och inventarier som har ett anskaffningsvärde om minst 50 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd som uppgår till lägst tre år. Ett objekt som understiger det fasta beloppet men tillhör en fungerande enhet läggs ihop med övriga objekt och definieras som en tillgång. Avskrivningstiden för förbättringsutgifter på annans fastighet uppgår till högst den återstående giltighetstiden på hyreskontraktet, dock lägst tre år. Avskrivning sker enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

3 år	Egenutvecklade dataprogram, licenser och rättigheter
3 år	Datorer och kringutrustning
5 år	Maskiner och tekniska anläggningar
5 år	Övriga kontorsmaskiner
5–10 år	Immateriella anläggningstillgångar
6–10 år	Inredningsinventarier

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp varmed de beräknas inflyta.

Skulder

Skulderna har tagits upp till nominellt belopp. Skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Ersättningar och andra förmåner

Ledande befattningshavare/styrelseuppdrag	Ersättning (tkr)
Generaldirektör Rikard Jermsten	1 408
<i>Kommittén om stöd vid korttidsarbete, ordförande, fr.o.m. 2021-09-24.</i>	
<i>Kommittén för teknologisk innovation och etik, ledamot.</i>	
<i>Statens tjänstepensionsverks styrelse, ledamot.</i>	

Förmånen av fri bil är given men utnyttjas inte.

Anställdas sjukfrånvaro

I tabellen redovisas anställdas totala sjukfrånvaro i förhållande till den sammanlagda ordinarie arbetstiden. Även andelen av totala sjukfrånvaron under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer redovisas. I tabellen redovisas också sjukfrånvaro fördelat på kön och ålder i förhållande till respektive grupps sammanlagda ordinarie arbetstid. Sjukfrånvaron redovisas i procent.

Sjukfrånvaro (%)	2021	2020
Totalt	1,78	1,9
Andel 60 dagar eller mer	52,82	16,9
Kvinnor	2,25	2,4
Män	1,12	1,1
Anställda –29 år	0,92	2,6
Anställda 30–49 år	1,46	1,2
Anställda 50– år	3,01	3,0

Noter

Resultaträkning (tkr)

		2021	2020
Not 1	Intäkter av anslag		
	Uo 24 1:13 Konkurrensverket	160 551	154 580
	Uo 24 1:14 Konkurrensforskning	2 114	3 499
	Summa	162 665	158 079
	Utgifter i anslagsredovisningen	-171 459	-180 466
	Saldo	-8 794	-22 387
	Saldo består av minskning av semesterlöneskuld som intjänats före 2009. Denna post har belastat anslaget men inte bokförts som kostnad i resultaträkningen.	68	4
	Anslag Uo 24 1:14 och Uo 24 1:19. Redovisning i transfereringsavsnittet som medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag.	8 725	22 384
	Summa	8 794	22 387
Not 2	Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	1 256	0
	Intäkter av offentligrättsliga avgifter	114	54
	Summa	1 370	54
	De offentligrättsliga intäkterna uppgick till 114 tkr varav 113 tkr består av avgiftsintäkter gällande Konkurrensverkets uppdrag som registermyndighet för annonsdatabaser enligt lagen (2019:668) om upphandlingsstatistik som trädde i kraft 1 juli 2020.		
Not 3	Intäkter av bidrag		
	Bidrag från statliga myndigheter	102	1 927
	Bidrag från EU:s institutioner	0	32
	Summa	102	1 959
	Minskningen av intäkter av bidrag från andra myndigheter består av två regeringsuppdrag under 2020 som var delvis externt finansierade.		
Not 4	Finansiella intäkter		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	0	1
	Valutakursvinster	22	20
	Summa	22	21
	Räntesatsen för ränte- och avstakonton hos Riksgäldskontoret har sedan 2020-01-08 varit noll.		

		2021	2020
Not 5	Kostnader för personal		
	Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	83 318	81 749
	<i>Varav lönekostnader ej anställd personal</i>	27	44
	Sociala avgifter	46 912	43 928
	Övriga kostnader för personal	2 702	2 594
	Summa	132 931	128 271
Not 6	Övriga driftkostnader		
	Reparationer och underhåll	285	47
	Reaförlust vid avyttring av anläggningstillgångar	31	0
	Resor, representation, information	630	334
	Köp av varor	944	1 561
	Köp av tjänster	11 045	12 548
	Aktivering av utgifter egenutvecklade tillgångar	-393	-1 131
	Övrigt	30	37
	Summa	12 572	13 396
Not 7	Finansiella kostnader		
	Ränta på räntekonto i Riksgäldskontoret	0	1
	Övriga finansiella kostnader	6	32
	Summa	6	32
	Räntesatsen för ränte- och avistakonton hos Riksgäldskontoret har sedan 2020-01-08 varit noll.		
Not 8	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras		
	Konkurrensskadeavgifter	0	2 355
	Upphandlingsskadeavgifter	22 250	11 030
	Summa	22 250	13 385
	Det ökade utfallet 2021 gällande upphandlingsskadeavgifter beror på att sanktionsvärdet i några mål har ansetts högre än de mål som prövats under 2020.		
Not 9	Lämnade bidrag		
	Forskningsbidrag	8 707	6 730
	Ersättning rättegångskostnader	19	15 653
	Summa	8 725	22 384
	Under 2021 har ersättning med 19 tkr utbetalats till Bokwall Rislunds advokatbyrå KB som ersättning för rättegångskostnader i enlighet med regeringskanslibeslut N2021/02018.		
	Det minskade utfallet 2021 gällande ersättning rättegångskostnader beror på att Konkurrensverket inte har förlorat lika många eller lika omfattande mål i domstol som under 2020.		
Not 10	Årets kapitalförändring		
	Avgiftsfinansierad verksamhet, underskott	-200	-61
	Summa	-200	-61

Balansräkning (tkr)

		2021-12-31	2020-12-31
Not 11	Balanserade utgifter för utveckling		
	Ingående anskaffningsvärde	2 123	0
	Årets anskaffningar	1 364	2 123
	Summa anskaffningsvärde	3 487	2 123
	Årets avskrivningar	-223	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-223	0
	Utgående bokfört värde	3 264	2 123
	Pågående utveckling	220	0
	Summa	3 483	2 123
	Konkurrensverket har ett pågående utvecklingsarbete gällande en ny extern webbplats som delvis har aktiverats under 2021.		
	Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar har under året flyttats till Balanserade utgifter för utveckling.		
Not 12	Förbättringsutgifter på annans fastighet		
	Ingående anskaffningsvärde	2 568	2 568
	Summa anskaffningsvärde	2 568	2 568
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-682	-254
	Årets avskrivningar	-428	-428
	Summa ackumulerade avskrivningar	-1 111	-682
	Utgående bokfört värde	1 458	1 886
Not 13	Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
	Ingående anskaffningsvärde	20 169	19 071
	Årets anskaffningar	1 357	1 098
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde	-3 154	0
	Summa anskaffningsvärde	18 372	20 169
	Ingående ackumulerade avskrivningar	-11 105	-8 526
	Årets avskrivningar	-2 689	-2 579
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar	3 123	0
	Summa ackumulerade avskrivningar	-10 671	-11 105
	Utgående bokfört värde	7 701	9 064
Not 14	Fordringar hos andra myndigheter		
	Fordran ingående mervärdesskatt	2 535	2 309
	Övriga fordringar hos andra myndigheter	0	12
	Summa	2 535	2 321
Not 15	Övriga kortfristiga fordringar		
	Uppbördsfordringar	0	2 005
	Övriga kortfristiga fordringar	0	6
	Summa	0	2 011

		2021-12-31	2020-12-31
Not 16	Förutbetalda kostnader		
	Förutbetalda hyreskostnader	3 853	3 763
	Förutbetalda kostnader för licenser	2 275	1 735
	Övriga förutbetalda kostnader	292	188
	Summa	6 421	5 685
Not 17	Avräkning med statsverket		
	Uppbörd		
	Ingående balans	-2 005	-775
	Redovisat mot inkomsttitel	-22 250	-13 385
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde	24 255	12 155
	Medel från räntekonto som tillförts inkomsttitel	0	0
	Skulder avseende Uppbörd	0	-2 005
	Anslag i icke räntebärande flöde		
	Ingående balans	0	0
	Redovisat mot anslag	1 519	15 653
	Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-1 519	-15 653
	Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	0	0
	Anslag i räntebärande flöde		
	Ingående balans	-1 412	10
	Redovisat mot anslag	169 940	164 812
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-175 501	-166 235
	Återbetalning av anslagsmedel	559	0
	Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-6 414	-1 412
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
	Ingående balans	258	261
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	-68	-4
	Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	189	258
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto		
	Ingående balans	12	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	24 274	12 167
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-1 550	-15 653
	Betalningar hänförliga till anslag och inkomsttitlar	-22 736	3 498
	Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	0	12
	Summa Avräkning med statsverket	-6 224	-3 147

		2021-12-31	2020-12-31
Not 18	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		
	Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	20 769	14 910
	Summa	20 769	14 910
	<i>Varav belopp att reglera för december mellan räntekonto och statens centralkonto</i>	0	12
	Beviljad kredit enligt regleringsbrevet	6 000	10 000
	Maximalt utnyttjad kredit	0	0
Not 19	Myndighetskapital		
	Redovisas efter not 28		
Not 20	Statskapital		
	Statskapital utan avkastningskrav avseende konst	371	371
	Utgående balans	371	371
Not 21	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		
	Ingående avsättning	474	893
	Årets pensionskostnad/reglering av skuld	186	-150
	Årets pensionsutbetalningar	-170	-269
	Utgående avsättning	490	474
Not 22	Övriga avsättningar		
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående balans	1 491	1 249
	Årets förändring	248	242
	Utgående balans	1 739	1 491
	Konkurrensverket har inte planerat att nyttja avsatta medel under 2022.		
Not 23	Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar		
	Ingående balans	12 409	12 664
	Under året nyupptagna lån	2 994	2 756
	Årets amorteringar	-3 369	-3 011
	Utgående balans	12 034	12 409
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	20 000	22 000
Not 24	Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt	230	99
	Lagstadgade arbetsgivaravgifter	2 264	2 344
	Leverantörsskulder till andra myndigheter	1 809	2 064
	Övrigt	0	0
	Summa	4 304	4 507

		2021-12-31	2020-12-31
Not 25	Övriga kortfristiga kostnader		
	Personalens källskatt	2 066	2 206
	Övriga kortfristiga kostnader	0	3
	Summa	2 066	2 210
Not 26	Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	10 564	8 902
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	220	822
	Upplupna kostnader inomstatliga, exklusive sociala avgifter	217	234
	Övriga upplupna kostnader	112	495
	Summa	11 112	10 454
Not 27	Oförbrukade bidrag		
	Bidrag som erhållits från annan statlig myndighet	0	307
	Summa	0	307
Not 28	Övriga ansvarsförbindelser		
	Övrig	3 200	2 500
	Summa	3 200	2 500
	<p>Konkurrensverket disponerar anslag Uo 24 1:19 ap.2, Finansiering av rättegångskostnader med anledning av mål och ärenden som avser överklagande av Konkurrensverkets beslut eller vari Konkurrensverket för talan. Den totala ersättningskyldigheten vid förlust av samtliga pågående domstolsprocesser som Konkurrensverket är delaktig i per 2022-02-05 har uppskattats till 3,2 miljoner kronor. Konkurrensverkets bedömning är att det finns en möjlig förpliktelse, beloppet redovisas därför som en ansvarsförbindelse.</p>		

Not 19	Myndighetskapital				
		Statskapital	Balanserad kapitalförändring avgiftsbelagd verksamhet	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
	Utgående balans 2020	371	0	-61	310
	Rättelser	0	0	0	0
	Ingående balans 2021	371	0	-61	310
	Föregående års kapitalförändring	0	-61	61	0
	Årets kapitalförändring	0	0	-200	-200
	Summa årets förändring	0	-61	-200	-200
	Utgående balans 2021	371	-61	-200	110

Anslagsredovisning

Not	29	Uo 18 1:01 Ramanslag Bostadspolitisk utveckling ap.3 Bostadspol. utv. – del till Konkurrensverket Enligt regleringsbrevet disponerar Konkurrensverket ingen anslagskredit. Anslaget är icke räntebärande.
Not	30	Uo 24 1:13 Konkurrensverket (Näringsdepartementet) ap.1 Konkurrensverket (ram) Enligt regleringsbrevet disponerar Konkurrensverket en anslagskredit om 4 940 tkr. Under 2021 har Konkurrensverket inte utnyttjat anslagskrediten. Konkurrensverket får disponera hela det ingående överföringsbeloppet om 853 tkr. Anslaget är räntebärande.
Not	31	Uo 24 1:14 Konkurrensforskning (Näringsdepartementet) ap.1 Konkurrensforskning (ram) Enligt regleringsbrevet disponerar Konkurrensverket en anslagskredit om 324 tkr. Under 2021 har Konkurrensverket utnyttjat anslagskrediten med 17 tkr. Anslaget är räntebärande.
Not	32	Uo 24 1:19 Finansiering av rättegångskostnader (Näringsdepartementet) ap.2 Finansiering av rättegångskostnader (ram) Enligt regleringsbrevet disponerar Konkurrensverket en anslagskredit om 1 800 tkr. Under 2021 har Konkurrensverket inte utnyttjat anslagskrediten. Konkurrensverket har ett utfall som understiger 90% av det tilldelade beloppet. Utfallet på anslaget är direkt avhängigt beslut från domstol både till vilket eventuellt belopp staten kan behöva ersätta motparten med och vid vilken tidpunkt ersättningen ska betalas ut. Det är också beroende av antalet processer som har avgjorts i domstol och utfallet. Anslaget behöver inte utnyttjas om Konkurrensverket vinner framgång i domstol. Detta medför att anslagets belastning kan variera mellan år. Anslaget är icke räntebärande.

Beställningsbemyndiganden

Not	33	Uo 24 1:14 Konkurrensforskning ap.1 Konkurrensforskning (ram) Bemyndiganden avser bidrag för konkurrens- och upphandlingsforskning som Konkurrensverket har tagit beslut om till och med 2021 som ska betalas från och med 2022 och framåt.
------------	-----------	---

Stockholm 22 februari 2022

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Rikard Jermsten
Generaldirektör

Adress 103 85 Stockholm
Telefon 08-700 16 00
konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se